KONINKRIJK BELGIE

3de rapportage aan het Parlement over het Vierde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2022-2026)

2024

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding 4
2. Rapportagematrix per departement 5
Buitenlandse Zaken 5
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 7
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 14
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld 22
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake, vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten 29
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 35
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 42
Ontwikkelingssamenwerking 43
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 44
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 64
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld 74
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten 82
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 87
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 89
Defensie 90
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 91
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 92
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, ... 96
in het bijzonder seksueel geweld 96
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid 100
en de preventie, beheer en oplossing van conflicten 100
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 103
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, ... 105
Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 105
Binnenlandse Zaken 106
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 107

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 108
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, ... 115
in het bijzonder seksueel geweld 115
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid 118
en de preventie, beheer en oplossing van conflicten..... 118
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 121
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, ... 122
Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 122
Justitie 123
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 124
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 127
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, ... 129
in het bijzonder seksueel geweld 129
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid 131
en de preventie, beheer en oplossing van conflicten..... 131
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 133
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, ... 134
Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 134
Gelijke Kansen..... 135
DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader 137
DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid 140
DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, ... 140
in het bijzonder seksueel geweld 140
DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid 141
en de preventie, beheer en oplossing van conflicten..... 141
DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda 142
DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, ... 143
Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP 143
3. Bijlagen..... 144
Bijlage 1: Afkortingen 145
Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda..... 148

1. Inleiding

Het ‘Vierde Nationaal Actieplan ‘Vrouwen, Vrede, Veiligheid’ (2022-2026)’ zet de goede praktijk verder van de vorige Nationale Actieplannen (NAP): de rapportage aan het Parlement. Deze is zowel een instrument dat de betrokken departementen de mogelijkheid biedt hun eigen vorderingen te monitoren, als een middel om de bevolking (in eerste instantie vertegenwoordigd door het Parlement en het maatschappelijke middenveld) te informeren over de uitgevoerde acties.

De rapportage volgt de structuur van het vierde NAP. Ze is onderverdeeld in 6 doelstellingen en 37 doelen. Per actielijn wordt er voor de vermelde indicatoren aangegeven welke acties er uitgevoerd zijn en dit per betrokken departement. De indicatoren die in het NAP en deze rapportage opgenomen zijn, houden ook rekening met die indicatoren van de EU en de VN inzake resolutie 1325 die betrekking hebben op acties van de Lidstaten.

Deze rapportage bevat informatie over de periode januari – december 2024 en werd gecoördineerd door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en de FOD Buitenlandse Zaken. 2024 was echter een belangrijk jaar waarin een tussentijds overleg met het maatschappelijk middenveld werd georganiseerd door de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp van FOD Buitenlandse Zaken, in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen en de Federale Overheidsdiensten Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken, Justitie en het Ministerie van Defensie. Deze mid-term review, voorzien in actie 36 van het vierde Nationaal Actieplan, vond plaats op 8 oktober en had zowel tot doel de uitvoering van dit Actieplan tot op heden (2022-2024) te evalueren, evenals het overleg tussen overheidsdiensten, parlement, adviesorganen en het maatschappelijk middenveld over mogelijkheden om de uitvoering van het Actieplan verder te versterken. De aanbevelingen die hieruit naar voren kwamen, werden vervolgens besproken tijdens twee extra vergaderingen van de Belgische Taskforce ‘Vrouwen, Vrede, Veiligheid’.

Een lijst met referenties naar beleidsdocumenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda bevindt zich in bijlage 1.

2. Rapportagematrix per departement

Buitenlandse Zaken

De uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda is een prioriteit voor de FOD Buitenlandse Zaken. De internationale context is momenteel niet in het voordeel van gendergelijkheid. Wereldwijd organiseren anti-genderbewegingen zich lokaal, nationaal en internationaal tegen de realisatie van de mensenrechten van vrouwen, meisjes en LGBTQI+-personen. Oorlogen en crisissen, niet in het minst de klimaatcrisis, hebben een bijzonder negatieve en disproportionele impact op de mensenrechten van vrouwen en meisjes. De FOD Buitenlandse Zaken is internationaal blijven ijveren voor een gelijke participatie van vrouwen aan besluitvorming, een effectievere aanpak van de strijd tegen conflictgerelateerd seksueel geweld en de mainstreaming van genderaspecten inzake vrede en veiligheid. Tijdens bilaterale ontmoetingen met andere landen, in het kader van de Europese Unie en in regionale en internationale fora heeft ons land actief gepleit voor een versterking van het internationaal normatief kader inzake gendergelijkheid en vrouwenrechten, inclusief de nationale uitvoering ervan.

In dit rapport komen veel voorbeelden aan bod van initiatieven die de FOD Buitenlandse Zaken in regionale en multilaterale organisaties heeft ondernomen of gesteund ter bevordering van gendergelijkheid en meer specifiek de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. Een concreet voorbeeld hiervan is de actieve Belgische bijdrage aan de onderhandelingen voor een nieuw NAVO-beleid inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid, hetgeen resulteerde in ambitieuzere doelstellingen ter zake. Meer informatie hierover kunt u terugvinden onder actielijnen 29c, 31a en b.

Als lid van de VN Mensenrechtenraad (2023-2025), maakte België van de strijd tegen discriminatie ten aanzien van vrouwen en meisjes één van de vier inhoudelijke prioriteiten. Ons land introduceerde succesvol een nieuwe resolutie in de Raad over *technology-facilitated gender based violence* - een vorm van geweld die een bijzonder negatieve impact heeft op vrouwen en meisjes. Dankzij deze resolutie zal het Adviescomité van de Raad een rapport over deze mensenrechtenschending schrijven, met concrete aanbevelingen voor een betere aanpak ervan. België stond daarnaast aan de wieg van een gezamenlijke verklaring in de VN Mensenrechtenraad die het belang van het CEDAW-Verdrag onderlijnde, die door vele andere landen werd gesteund. Ook het systematisch gebruik van het Universeel Periodiek Onderzoek om concrete aanbevelingen te formuleren inzake vrouwen-rechten en de strijd tegen gendergerelateerd geweld past in dit kader. Meer informatie hierover kunt u terugvinden onder actielijnen 1b en 1c.

In aanloop naar de 30ste verjaardag van de Beijing Verklaring en Platform voor Actie - een symbolische mijlpaal voor vrouwenrechten - heeft ons land een nationaal rapport ingediend over de uitvoering ervan in België, in consultatie met het middenveld, en organiseerde ons land een succesvol evenement in Genève over vrouwenrechten op het werk. Meer informatie hierover kunt u terugvinden onder actielijn 2e.

Zoals steeds, steunde ons land ook doorheen 2024 internationale mandaten die een belangrijke rol hebben in de bevordering van gendergelijkheid en de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda, waaronder UN Women en de Speciale Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van Verenigde Naties inzake seksueel geweld in conflict. Ook andere organisaties die de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda integreren in hun dagelijkse werk werden gesteund, niet in het minst het UNMAS-programma dat sterk inzet op de participatie van vrouwen en gender mainstreaming bij de bestrijding van ontplofbare oorlogsresten en mijnen. Bovendien werd daarbij ook de belangrijke rol van lokale vrouwenorganisaties en vrouwelijke mensenrechtenverdedigers niet vergeten, bijvoorbeeld via de financiering van *Nadia's Initiative Women's Center*. Voor meer informatie hierover kunt u terecht bij actielijnen 2d, 16 en 21d+e.

Tussen 1 januari en 30 juni nam België het Voorzitterschap van de Europese Unie (EU) waar. Nog meer dan anders heeft ons land hiervan gebruik gemaakt om gendergelijkheid en vrouwenrechten op dit niveau en in het EU buitenlands beleid te bevorderen. Doorheen diverse domeinen en werkgroepen organiseerde België workshops, bijkomende vergaderingen, strategische onderhandelingen en high-level side events in Brussel en wereldwijd om de doelstellingen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda te realiseren. Een voorbeeld is de organisatie van een tweedaags evenement inzake vrouwenrechten met de EU-landen, EU instellingen en de landen van het Oostelijk Nabuurschap (Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Moldavië en Oekraïne), dat de gelegenheid bood voor het delen van goede praktijken over onderwerpen als de genderkloof, de pensioenkloof en de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Een ander voorbeeld is de organisatie van een gezamenlijke vergadering tussen EU experten inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid en de EU Afrika experten over de rol en situatie van vrouwen in de Sahel-landen. En een derde voorbeeld zijn de vele initiatieven die België genomen heeft om de genderdimensie als een kernelement te integreren in de EU positie in aanloop naar de klimaatonderhandelingen van COP29. Meer informatie hierover is onder meer terug te vinden onder actielijnen 1b, 12a, 16b, 16, 19b en 31c.

Doorheen 2024 heeft de FOD Buitenlandse Zaken zich ook extra ingezet met de organisatie van vele en diverse evenementen, ofwel specifiek ter bevordering van vrouwenrechten en de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda, ofwel met de integratie van het genderperspectief in evenementen over andere thema's. Denk bijvoorbeeld aan de high-level kinderrechtenconferentie, het *Business and Human Rights* evenement en een evenement inzake mediavrijheid in Brussel, die zich specifiek richtten op de situatie van vrouwen en meisjes. Wereldwijd zetten ook de ambassades en posten zich in voor deze thematiek, van evenementen over het belang van de participatie van vrouwen aan politieke processen in Afghanistan, de strijd tegen conflictgerelateerd seksueel geweld, tot filmvertoningen om gendergerelateerd geweld sterker onder de aandacht van de internationale gemeenschap te brengen. Meer informatie hierover is onder meer terug te vinden onder actielijnen 1c, 2d, 19b, 26e en 30a.

Om deze systematische aandacht voor gendergelijkheid en de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda doorheen het Belgisch buitenlands beleid te bereiken, werden doorheen het jaar verschillende opleidingen georganiseerd en informatieve instructies naar het Belgisch postennetwerk gestuurd inzake gendergelijkheid en het Belgisch beleid ter zake. Enkele voorbeelden zijn de opleiding gender mainstreaming, de opleiding inzake de opkomst en doelstellingen van anti-gender bewegingen en inzake steun aan slachtoffers van gendergerelateerd geweld in consulaire context. Meer informatie hierover kunt u terugvinden onder actielijnen 6 en 7.

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader

1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen gerespecteerd worden.**
1.a	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW en opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	Op 29.05.2024 heeft België een **periodiek rapport** overgemaakt aan **UN Women** over de uitvoering van het **Beijing Platform voor Actie** in ons land. Voor dit rapport werden twee momenten van consultatie voorzien met het maatschappelijk middenveld, met name op 23.01.2024 waarbij naar de prioriteiten van het middenveld werd gepolst, en op 24.05.2024, waarbij het middenveld concrete feedback kon geven op basis van het rapport. Op 27 september 2024 heeft België een tweede **periodiek rapport** overgemaakt aan het **GREVIO Comité van de Raad van Europa** dat toeziet op de uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het zogeheten Istanbul-Verdrag) in ons land. In 2020 had België een periodiek rapport overgemaakt aan het VN Comité dat toeziet op de naleving van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen (**CEDAW**-verdrag) m.b.t. de uitvoering van dit Verdrag in ons land. In de Slotbemerkingen van het Comité werd naar bijkomende informatie gevraagd inzake vier aanbevelingen. Ons land heeft deze bijkomende informatie in december overgemaakt aan het Comité. Ons land heeft op vrijwillige basis ook de **OVSE** geïnformeerd over de uitvoering van het Belgisch beleid inzake '**Vrouwen, Vrede en Veiligheid'** en een antwoord op de vragenlijst inzake **seksuele exploitatie en misbruik** ingediend. BE heeft ook op de jaarlijkse vragenlijst over dit onderwerp binnen de **NAVO** gereageerd.
1.b	Actief blijven optreden binnen het kader van de VN (Algemene Vergadering, de CSW, de Mensenrechtenraad, ….) om vrouwenrechten op de voorgrond te plaatsen, vooral in landen in een situatie van (post-)conflict.
	Acties VN (CSW, Mensenrechtenraad, …).
	De laatste jaren worden gekenmerkt door een groeiende georganiseerde tegenstand tegen (het verworven acquis inzake) gendergelijkheid, ook binnen de Verenigde Naties. Daarbij worden bepaalde mensenrechten van vrouwen en meisjes met nadruk geviseerd, zoals bijvoorbeeld seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, maar groeit ook de tegenstand tegen alles wat met 'gender' te maken heeft. Dit verzet gaat in tegen het bestaande internationaal normatief kader dat gericht is op de bevordering van vrouwenrechten en gendergelijkheid. De huidige geopolitieke context wordt bovendien gekenmerkt door verschillende crisissen en oorlogen, die een bijzonder negatieve en disproportionele impact hebben op de mensenrechten van vrouwen en meisjes. België zet zich in bilaterale relaties, binnen de Europese Unie en in multilaterale fora in om de verwezenlijkingen inzake gendergelijkheid te blijven respecteren en vrouwenrechten te bevorderen, samen met gelijkgezinde landen. Ons land is niet alleen actief in de fora die specifiek mensenrechten en gendergelijkheid behandelen (zie hieronder), maar zet zich over de hele lijn, in alle regionale en multilaterale fora, in ter bevordering van vrouwenrechten en gendergelijkheid.

De Commissie voor de Status van de Vrouw (***Commission on the Status of Women,* CSW**) is onder meer belast met de opvolging van de tenuitvoerlegging van het Actieplatform van Beijing. Het prioritair thema van de CSW in 2024 was toegespitst op gendergelijkheid, armoedebestrijding en het versterken van instellingen en financiering met een genderperspectief (*Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective*). België benadrukte tijdens de openingssessie het belang van een alomvattende en holistische benadering, met aandacht voor structurele ongelijkheden aan de grondslag van armoede bij vrouwen en meisjes. Ons land ging dieper in op het belang van de collectie van naar gender gedesaggregeerde data, vermelde het belang van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en de strijd tegen gendergerelateerd in verband met dit onderwerp en andere structurele drempels. België nam daarnaast deel aan de ministeriële rondetafel over financiering voor gendergelijkheid (*Mobilizing financing for gender equality and the empowerment of all women and girls: policies and strategies to end women's and girls' poverty*). Verder nam ons land het woord tijdens het panel van een side evenement inzake de strijd tegen geweld tegen vrouwen en meisjes in digitale context, getiteld "*making all spaces safe for women and girls. Unified actions to combat all forms of violence in digital contexts*".

Tussen 1 januari en 30 juni 2024 nam ons land het **Voorzitterschap van de Europese Unie** op zich. In die hoedanigheid heeft ons land ook de EU-openingstoespraak uitgesproken, waarin onder meer ingegaan werd op de link tussen conflicten/crisissen en armoede en de verschillende vormen van discriminatie van vrouwen en meisjes die aan de basis liggen van het feit dat armoede disproportioneel vrouwen treft. Ook het belang van de gelijke participatie van vrouwen aan besluitvorming, economische onafhankelijkheid van vrouwen en de impact van de disproportionele tijd die vrouwen aan onbetaald huis- en zorgwerk besteden, werd tijdens deze interventie benadrukt. Net als België zelf, benadrukte ook de EU het belang van zowel genderspecifieke maatregelen als van gender mainstreaming doorheen beleid om tot succesvol beleid te komen. In het kader van het Belgisch Voorzitterschap nam ons land ook de organisatie op zich van een EU ontbijt, waarbij de lidstaten vooraf aan de sessie de violen gelijk konden stellen en een high-level EU receptie. Tot slot, organiseerde België ook een belangrijk high level evenement met de Europese Commissie, in samenwerking met UN Women, de ILO, Marokko en een Egyptische vrouwenrechtenorganisatie over de cruciale rol van sociale bescherming in de aanpak van armoede en de *empowering* van vrouwen en meisjes.

België heeft op systematische wijze vrouwenrechten op de voorgrond geplaatst tijdens de verschillende sessies van de **Mensenrechtenraad**, onder meer tijdens de **interactieve dialogen** over geweld tegen vrouwen, kinderrechten, klimaatverandering en gezondheid en in de dialogen over de mensenrechtensituatie in verschillende landen, met name Afghanistan, Burundi, Cambodia, Centraal Afrikaanse Republiek, Democratische Republiek Congo, Iran, Israël/Palestina, Syrië, Zuid-Soedan. Ook tijdens de algemene debatten bracht ons land vrouwenrechten naar voren als specifieke thematiek, bijvoorbeeld de impact van de situatie in Afghanistan op de mentale gezondheid van vrouwen en meisjes, het seksueel geweld in Israël en Palestina en conflictgerelateerd seksueel geweld in Oekraïne en Soedan.

België introduceerde ook **zelf een resolutie in de Mensenrechtenraad** ter bevordering van vrouwenrechten inzake de strijd tegen online gendergerelateerd geweld (zie vraag 19b voor meer informatie). Ons land is daarnaast co-sponsor van verschillende **resoluties** van de Mensenrechtenraad, waarin vrouwen, vrouwenrechten, de participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld geïntegreerd werden, soms met directe link naar VNVR resolutie 1325.

	België is co-sponsor van verschillende **gezamenlijke verklaringen** waarin vrouwen, vrouwenrechten, de participatie van vrouwen en gendergerelateerd geweld geïntegreerd werden, soms met directe link naar VNVR resolutie 1325, in het bijzonder met betrekking tot seksueel geweld in conflictzones, de betekenisvolle deelname van vrouwen aan diplomatie en in multilaterale instellingen, de moeilijke situatie van vrouwelijke journalisten, het tegengaan van bewegingen die tegen gendergelijkheid ageren, vrouwelijke economische *empowerment*, huiselijk geweld, gendergelijkheid en sport, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes met een handicap, gender mainstreaming in de Mensenrechtenraad, onderwijs, . België heeft zich ook aangesloten bij een gezamenlijke verklaring over de participatie van vrouwen in lokale verkiezingen in de Centraal Afrikaanse Republiek, over anti-rechten bewegingen in Georgië, geweld en vervolging van vrouwen in Iran en seksueel geweld in Haïti, Oekraïne, Somalië en Wit-Rusland. Ons land kwam ook tussen tijdens het panel inzake economisch geweld tegen vrouwen, waarbij België de resultaten van een studie over genderongelijkheid en financiële afhankelijkheid uiteenzette over dit onderwerp. België heeft in 2024 vragen en/of mensenrechtenaanbevelingen geformuleerd ten aanzien van 35 andere landen. Het **Universeel Periodiek Onderzoek (UPR)** is een soort peer review mechanisme van de VN Mensenrechtenraad, waarbij staten de mensenrechtensituatie in een land evalueren en vervolgens specifieke vragen en aanbevelingen formuleren. Ons land heeft er in 2024 voor gekozen om in meer dan 90% van de Belgische tussenkomsten in dit mechanisme specifiek de mensenrechten van vrouwen en meisjes aan te kaarten. Dit was het geval in het Universeel Periodiek Onderzoek van Afghanistan, Albanië, Cambodia, Centraal-Afrikaanse Republiek, Chili, China, Congo, Costa Rica, Democratische Republiek Congo, Dominica, Dominicaanse Republiek, Equatoriaal-Guinea, Ethiopië, Ivoorkust, Jemen, Jordanië, Maleisië, Malta, Mauritius, Mexico, Nigeria, Noord-Macedonië, Noord-Korea, Noorwegen, Portugal, Qatar, Saoedi-Arabië, Senegal, Slovakije, Tsjaad, Vanuatu en Vietnam. In de **Derde Commissie van de VN Algemene Vergadering** (AVVN) steunde België actief en constructief het EU-streven ter bevordering van vrouwenrechten en de integratie van een genderperspectief in de verschillende resoluties. Ons land kwam systematisch tussen voor een zo progressief mogelijk standpunt over kwesties zoals seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), alomvattende seksuele voorlichting (*comprehensive sexuality education*), diverse vormen van de familie, VN Veiligheidsraadresolutie 1325 en het CEDAW-Verdrag. In aanloop naar de 30ste verjaardag van de **Beijing Verklaring en Platform voor Actie**, nam België ook actief deel aan de regionale conferentie in Genève (UNECE) op 21 en 22 oktober 2024, waar ons land naast een Belgische interventie ook een side event organiseerde inzake vrouwenrechten op het werk (zie actielijn 2e voor meer informatie).
1.c	Alle landen systematisch oproepen om de verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren te onderschrijven en respecteren en hun voorbehouden in te trekken.
	Ondernomen interventies en oproepen inzake beleid en afgesloten verdragen.
	België doet dit regelmatig, zowel op het niveau van **bilaterale contacten als in relevante internationale fora**. Zo heeft België bijvoorbeeld, ter gelegenheid van de 45ste verjaardag van het **VN Vrouwenrechtenverdrag (CEDAW)** een gezamenlijke verklaring geïntroduceerd tijdens de 55ste sessie van de VN Mensenrechtenraad (maart 2024) samen met Albanië, Kirgizië, Ivoorkust en Dominicaanse Republiek. Met deze verklaring onderlijnden 65 landen in de VN Mensenrechtenraad onder meer het belang dat ze hechten aan het CEDAW verdrag en het bijhorende Procotol, riepen ze alle landen op om substantieve reservaties bij dit Verdrag op te heffen en meer te doen voor de effectieve uitvoering van het Verdrag. Tijdens diezelfde sessie van de Mensenrechtenraad benadrukte ook de Minister van Buitenlandse Zaken in haar interventie het belang dat België hecht aan gendergelijkheid en de cruciale bijdrage hiertoe van de ratificatie en volledige uitvoering van het CEDAW Verdrag.

In het kader van het Universeel Periodiek Onderzoek (UPR) van Afghanistan, China, Cambodia, Dominicaanse Republiek, Jemen, Maleisië, Slovakije en Vanuatu heeft België vragen geformuleerd over de uitvoering van specifieke aanbevelingen door het VN Comité dat toeziet op de uitvoering van het CEDAW-Verdrag.

Voor België is de ratificatie van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (het zogenaamde **Verdrag van Istanbul**) door zoveel mogelijk landen een prioriteit. In onze bilaterale contacten met de lidstaten van de Raad van Europa wordt regelmatig opgeroepen tot de ratificatie en uitvoering van dit Verdrag. Bovendien heeft België bij het Universeel Periodiek Onderzoek (UPR) van Noord-Macedonië en Slovakije respectievelijk de aanbeveling geformuleerd tot het toekennen van voldoende budget aan het actieplan ter uitvoering van het Istanbul Verdrag en een vraag inzake het herinitiëren van het proces tot ratificatie van dit Verdrag.

België betreurt het feit dat bepaalde landen aangeven zich niet te willen aansluiten of zich te willen terugtrekken uit het Verdrag van Istanbul, als zou het Verdrag bedoeld zijn om de traditionele familie(waarden) te ondermijnen en LGBTQI+ te promoten. Ons land heeft hierop zowel publiekelijk als in bilaterale demarches met gelijkgezinde landen gereageerd en streeft ernaar deze misvattingen uit de wereld te helpen, teneinde de ratificatie en uitvoering van dit Verdrag te versnellen.

Ook in de relevante multilaterale fora benadrukt België het belang van dit Verdrag. Zo benadrukte ons land, in het kader van de regionale UNECE Conferentie inzake Beijing+30 (21.10.2024), opnieuw het belang van het Verdrag van Istanbul met een oproep naar andere landen toe om dit Verdrag te ratificeren en in te zetten op de effectieve uitvoering ervan.

Gezien het Istanbul Verdrag ook openstaat voor ratificaties van landen die geen lid zijn van de Raad van Europa, zet België ook verder weg in op de bevordering van dit Verdrag en de inhoudelijke bepalingen ervan. Zo organiseerde de Belgische ambassade in Buenos Aires bijvoorbeeld een evenement ter gelegenheid van de 10de verjaardag van de inwerkingtreding van het Verdrag. Tijdens dit evenement werd ingegaan op de waarde van regionale Verdragen zoals het Verdrag van Istanbul, maar ook het 'Belém do Para' Verdrag (Inter-Amerikaans Verdrag in de strijd tegen geweld tegen vrouwen), in samenwerking met de lokale organisatie *Fondation Mujeres en Igualdad*.

Ons land steunt tot slot ook een bredere ratificatie van **ILO Verdrag 190 inzake de uitbanning van geweld en intimidatie op het werk**. België heeft hierover vragen geformuleerd tijdens het Periodiek Universeel Onderzoek van Malta en Slovakije. Daarnaast trekt ons land hier ook de aandacht op met de organisatie van specifieke evenementen, waarbij de voordelen en goede praktijken in verband met de uitvoering van dit Verdrag gedeeld worden. Zo organiseerde de FOD Buitenlandse Zaken op 25 oktober een *peer-learning* evenement in Brussel inzake de thematiek bedrijven en mensenrechten. In het kader van dit evenement werd ook een specifieke sessie georganiseerd over vrouwenrechten op het werk met aandacht voor de uitvoering van ILO Verdrag 190. Deze thematiek werd vervolgens verder aangekaart in het kader van de Belgische deelname aan de Beijing+30 Conferentie in Genève (meer informatie bij actielijn 2e).

2.	**De positie van vrouwen bevorderen, in het bijzonder in de landen die zich in een fragiele situatie bevinden.**
2.d	UN Women en haar rol ter bevordering van gendergelijkheid en van de empowerment van vrouwen en meisjes steunen.
	Ondernomen interventies.
	De FOD Buitenlandse Zaken heeft regelmatig contact met **UN Women** over de specifieke situatie van vrouwen en meisjes in andere landen. Deze contacten versterken de samenwerking tussen ons land en UN Women en dragen bij tot de bepaling van het Belgisch beleid ten aanzien van deze landen, dit was in 2024 bijvoorbeeld het geval met betrekking tot Afghanistan, Oekraïne en de landen in de Sahel-regio. Zoals elk jaar heeft ons land ook dit jaar de campagne van UN Women naar aanleiding van de **Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen** gesteund, onder meer via de Belgische ambassades in het buitenland. De focus van de campagne dit jaar was de aanloop naar de 30ste verjaardag van de Beijing Verklaring en Actieplatform – *Unite to end violence against women*. Op 22 november 2024 organiseerde de FOD Buitenlandse Zaken, in samenwerking met UNICEF Belgium en Plan International in het Egmontpaleis een **internationaal high-level evenement over de rechten van kinderen in humanitaire crisissen**. Tijdens deze conferentie werd dieper ingegaan op vier specifieke thema's, met name kinderen en gewapend conflict, de klimaatcrisis, mentale gezondheid en psychologische hulp in noodsituaties alsook een specifieke sessie over de specifieke noden van meisjes in crisissen. De Conferentie werd bijgewoond door tal van experten van internationale organisaties, overheden en het maatschappelijk middenveld en resulteerde in concrete aanbevelingen, onder meer met betrekking tot de participatie aan de samenleving en besluitvorming door meisjes in fragiele situaties, hun bescherming tegen conflictgerelateerd seksueel geweld en hoe beter ingespeeld kan en dient te worden op de noden van meisjes in crisissituaties. Ook UN Women nam deel aan dit panel.
2.e	Het mandaat van de VN-Werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen blijven ondersteunen.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens de **interactieve dialoog binnen de VN Mensenrechtenraad** met de VN-werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen, kwam België, samen met Nederland en Luxemburg, uitdrukkelijk tussen in steun van het rapport van de Werkgroep. Tijdens de regionale conferentie die op 21 en 22 oktober 2024 in Genève plaatsvond in aanloop naar de 30ste verjaardag van de Beijing Verklaring en Platform voor Actie (**UNECE Conferentie Beijing +30**), organiseerde België een evenement samen met Canada, Montenegro, UN Women en de VN Werkgroep over vrouwenrechten op het werk (*advancing women's rights in a changing world of work*). Dit evenement ging dieper in op het rapport en de specifieke aanbevelingen dat deze VN Werkgroep in 2014 publiceerde over het onderwerp vrouwenrechten gelinkt aan het werk. Tijdens dit evenement gingen experten dieper in op de stand van zaken van de uitvoering van deze aanbevelingen 10 jaar na hun publicatie en over ILO Verdrag 190 inzake de eliminatie van geweld en intimidatie op het werk. Twee experten uit het middenveld gaven inzicht in goede praktijken en uitdagingen op het terrein.

2.f	Steun aan het Actieplan voor de bevordering van gendergelijkheid van de Speciale Vertegenwoordiger voor genderkwesties van de OVSE.
	Ondernomen interventies.
	België spreekt zich consequent, formeel en informeel, uit voor de **volledige uitvoering van het Actieplan** in het kader van gendergerelateerde vergaderingen. België pleit ervoor dat de EU in haar verklaringen in alle vergaderformats van de OVSE de sterke steun van de lidstaten voor de uitvoering van het Actieplan benadrukt. Meer in het algemeen werkt België mee aan de integratie van de genderdimensie in alle EU-verklaringen binnen de drie OVSE dimensies, ook wanneer het hoofdthema van de verklaringen een ander onderwerp betreft.
3.	**Het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes verzekeren.**
3.b	Alle landen oproepen het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes te waarborgen en deze rechten verdedigen op het internationaal niveau.
	Ondernomen interventies en verleende expertise.
	België doet dit regelmatig, zowel op het niveau van **bilaterale contacten** als in **relevante internationale fora**. Zo heeft België tijdens de 57ste sessie van de VN Mensenrechtenraad doorheen verschillende gezamenlijke verklaringen een lans gebroken voor het belang van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, onder meer in Benelux verklaringen tijdens het panel over de rol van familie en mensenrechten en tijdens de jaarlijkse discussie over gender mainstreaming doorheen het werk van de Mensenrechtenraad. België sloot zich tijdens deze sessie ook aan bij een gezamenlijke verklaring over toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor vrouwen en meisjes met een handicap. Tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** van Chili, Dominica, Ethiopië, Mexico en Vanuatu formuleerde België vragen omtrent seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en de maatregelen die deze landen hebben genomen om deze te waarborgen. Aandacht ging hierbij onder meer naar het belang van alomvattende seksuele voorlichting, bescherming tegen kindhuwelijken en seksuele exploitatie, geweld en het voorzien van medische ondersteuning aan slachtoffers van seksueel geweld.
3.c	Pleiten voor de vermelding van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de relevante internationale documenten.
	Ondernomen interventies.
	België pleit zowel binnen de **EU** als in **VN-fora** consistent voor een zo progressief mogelijk standpunt over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten bij onderhandelingen over relevante resoluties en conclusies. Dit was onder meer het geval tijdens de verschillende resoluties inzake gender die dit jaar aangenomen werden in het kader van de VN Algemene Vergadering, de VN Mensenrechtenraad en de *agreed conclusions* van de *Commission on the Status of Women*. België heeft zich **actief verzet tegen initiatieven** die de **ondermijning** van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten beogen in deze resoluties.

4.	**Het juridisch kader en de procedureregels verbeteren met het oog op een betere toegang van vrouwen en meisjes tot het gerechtelijk systeem (nationaal/ internationaal).**
4.a	Het Fonds voor Slachtoffers van het Internationaal Strafhof financieel steunen.
	Financiële steun.
	In december 2023 heeft België aan het trustfonds van de procureur van het ISH een **financiële bijdrage van 5.000.000 euro** overgemaakt. Het trustfonds van de procureur heeft als opzet het bureau van de procureur meer slagkracht te geven om seksueel geweld, gendergerelateerde misdaden en misdaden tegen kinderen te vervolgen.
4.b	Initiatieven ondersteunen die de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes faciliteren teneinde de bescherming van hun rechten te waarborgen (grond / erfenissen / discriminatie etc.).
	Gesteunde initiatieven.
	Tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** van China formuleerde België de vraag welke maatregelen China zou nemen om de aanbeveling van het CEDAW Comité inzake de effectieve toegang van vrouwen tot justitie te verzekeren, met name inzake aanspraken inzake grondbezit. België formuleerde ook de aanbeveling aan Vanuatu om een alomvattende strategie te creëren voor de aanpak van genderdiscriminatie, met inbegrip van de toegang van vrouwen tot justitie. Vanuatu werd tijdens dezelfde UPR ook bevraagd over hoe het land ervoor zou zorgen dat traditionele rechtsmechanismen niet discrimineren op vlak van gender.
4.c	Alle landen oproepen om het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof te ratificeren.
	Ondernomen interventies.
	België roept regelmatig andere staten op het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof te ratificeren en uit te voeren (bilaterale ontmoetingen, internationale bijeenkomsten, side-events…). België schaart zich ook achter de demarches van de Europese Unie om enkele specifieke focuslanden op te roepen het Statuut van Rome te ratificeren en uit te voeren. In het kader van het **Universeel Periodiek Onderzoek** van Brunei, Noord-Korea en Vietnam heeft België vragen geformuleerd inzake de intentie van deze landen om het Verdrag van Rome van het Internationaal Strafhof te ratificeren.

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

6.	**Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de wet gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.**
6.a	Het personeel informeren over gender mainstreaming.
	Gebruikte informatiemiddelen.
	Onze FOD heeft een **Actieplan Gendermainstreaming** voor **2021-2024**. Dit plan integreert geleidelijk aan genderaspecten in de managementplannen van de directies-generaal en stafdirecties. Sinds januari is er een nieuwe coördinator aangesteld om de interne **werkgroep gender mainstreaming** nieuw leven in te blazen. Deze werkgroep heeft al een eerste vergadering gehad om het actieplan te bespreken en de voortgang te evalueren. Punten die nog niet zijn gerealiseerd, worden meegenomen in de voorbereiding van het volgende actieplan. In november en december 2024 werden **vier opleidingssessies** georganiseerd inzake gender mainstreaming voor het personeel van de FOD Buitenlandse Zaken. Deze trainingen zijn speciaal ontworpen voor medewerkers die inhoudelijke dossiers behandelen en richtten zich op casussen binnen het buitenlands beleid (zie actielijn 7b). Doorheen het jaar werden **meerdere informatieve instructies** gestuurd naar alle Belgische vertegenwoordigingen in het buitenland, m.b.t. vrouwenrechten, gendergelijkheid, de strijd tegen geweld tegen vrouwen en specifiek ook inzake 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'. Alle personeelsleden werden herinnerd aan het feit dat dit prioriteiten zijn van het Belgisch buitenlands beleid, en werden aangemoedigd de genderdimensie te integreren in hun dagelijkse werk. Er werd ook een specifieke instructie gestuurd met informatie inzake de opkomst van anti-gender bewegingen wereldwijd, de negatieve impact hiervan op gendergelijkheid en hoe de Belgische diplomatie hiermee om kan gaan in de verschillende aspecten van het buitenlands beleid. De **genderbudgettering** wordt beheerd door de directie Budget en Beheer, en de dossierbeheerders volgen de geldende instructies.
6.e	Integreren van genderaspecten in de rapportage van de buitenposten over de lokale situatie.
	Ondernomen acties.
	In de opleiding van de stagiairs-diplomaten werd het belang benadrukt om **genderaspecten op te nemen in de rapportage**. Daarnaast werd aan alle diplomatieke posten in 2024 ten minste 2 keer gevraagd om verslag uit te brengen over hun gendergerelateerde activiteiten, hetgeen met regelmaat gebeurt.

6.f	Stimuleren van aandacht voor de genderdimensie bij het bepalen van de Belgische positie in multilaterale en bilaterale dossiers.
	Posities waarin de genderdimensie opgenomen is.
	De directoraten-generaal Multilaterale Zaken en Bilaterale Zaken stellen vrouwenrechten stelselmatig aan de orde in **nota's ter voorbereiding van dossiers**, in lijn met het actieplan gendermainstreaming van de FOD Buitenlandse Zaken (2021-2024), dat voorziet in de progressieve integratie van gendermainstreaming elementen in de management plannen van deze Directoraten-generaal. In reactie op de vele pogingen van conservatieve staten om het bestaande acquis inzake gendergelijkheid en vrouwenrechten in EU en multilaterale fora te ondermijnen, werd in 2024 actief opvolging gegeven aan een instructie van het jaar voordien om **systematisch en constructief het bestaande normatieve kader inzake gendergelijkheid en vrouwenrechten verdedigd**, in multilaterale fora, binnen de Europese Unie en tijdens bilaterale ontmoetingen.
7.	**De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.**
7.a	De genderdimensie op een substantiële manier integreren in de basisopleidingen.
	Basisopleidingen die de genderdimensie integreren.
	Opleiding: **Basisopleiding van nieuwe stagiairs-diplomaten** **Op welke manier wordt gender behandeld**: De stagiair-diplomaten krijgen in hun stageprogramma een opleiding van een halve dag over het thema 'gender en de bijhorende concepten: uitdagingen en praktijkvoorbeelden'. Bovendien zijn er veel bezoeken aan allerlei instanties (havens, Kamers van Koophandel, Europese instellingen enz.), waar de genderdimensie – en hoe die instanties die dimensie integreren – aan bod komt. In samenwerking met het Instituut van de gelijkheid van vrouwen en mannen wordt vroeg ingezet op bewustwording bij de stagiairs-diplomaten. Zo wordt er al vanaf het begin van hun loopbaan een gelijkheidscultuur tot stand gebracht. Het personeel van de binnencarrière wordt tijdens de eerste maanden op de FOD via e-mails in het kader van de onboarding op de hoogte gebracht van het bestaan van een genderactieplan rond personeelsbeleid.

	Aantal		Aandeel (%)	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Diplo-stagiaires 2023-2024	26	25	51%	49%

7.b	De genderdimensie integreren in de voortgezette opleidingen.

Voortgezette opleidingen die de genderdimensie integreren. Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

De genderdimensie werd geïntegreerd tijdens de consulaire dagen, waarbij opleidingen georganiseerd worden op specifieke thematieken voor consulaire medewerkers op post. Daarnaast werden ook voortgezette genderspecifieke opleidingen georganiseerd:

Opleiding: **Gender mainstreaming**
Op welke manier wordt gender behandeld: Tijdens deze opleiding werd ingegaan op het belang van gender mainstreaming, de concepten en de methode waarop aan gender mainstreaming gedaan wordt. Er werd dieper ingegaan op concrete case studies uit het dagelijkse leven van de FOD Buitenlandse Zaken.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
25	20	56%	44%

Opleiding: **Gender en zijn concepten, uitdagingen en casestudies**
Op welke manier wordt gender behandeld: Na het succes van de vorige opleidingen over ‘gendergerelateerde vooroordelen en stereotypes’, is de FOD Buitenlandse Zaken dieper op dit thema ingegaan met een aantal sessies voor het Hoofdbestuur en de posten, met als titel ‘Gender en zijn concepten: uitdagingen en praktijkvoorbeelden’. De deelnemers werden verzocht hun mening te uiten over werkgerelateerde praktijkvoorbeelden, zodat ze theoretische begrippen kunnen toepassen op echte situaties. Bedoeling was meer inzicht te krijgen in die begrippen, maar ook mogelijke uitdagingen in het dagelijkse leven in kaart te brengen.

	Aantal		Aandeel (%)	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Diplo-stagiaires 2023-2024	26	25	51%	49%

Opleiding: **Consulaire dagen**
Op welke manier wordt gender behandeld: Tijdens de consulaire dagen van eind oktober 2024 werd er een sessie over gendergerelateerd geweld georganiseerd. Om collega’s op post in het buitenland de nodige instrumenten en reflexen mee te geven legde een verpleegster van een ‘Zorgcentrum na Seksueel Geweld’ uit hoe een eventueel slachtoffer van seksueel geweld te verwelkomen en hoe zich in dergelijke omstandigheden het best te gedragen. Nadien werd een indicatieve checklist verspreid naar alle Belgische posten over hoe zich op vergelijkbare situaties voor te bereiden. Aan de hand van een specifiek praktijkvoorbeeld, toonde de spreekster ook aan hoe Zorgcentra in België kunnen samenwerken met consulaire posten in het buitenland.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
107	59	64%	36%

Opleiding: **Anti-gender bewegingen**
Op welke manier wordt gender behandeld: Tijdens deze opleiding gaven twee externe experten een presentatie en diepgaande analyse over anti-gender bewegingen wereldwijd, hun opkomst, doelstellingen, strategieën, manier van werken en hoe de Belgische diplomatie hiermee kan omgaan. Deze opleiding werd ook opengesteld naar enkele diplomaten van gelijkgezinde landen, om de toekomstige samenwerking op deze thematiek te versterken.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
88	62	59%	41%

7.c	De genderdimensie integreren in de opleidingen voor het personeel dat vertrekt op vredesmissie en civiele crisisbeheersingsmissie.
	Opleidingen die de genderdimensie integreren. Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.
	Opleiding: ***Basic Generic Training on Civilian Crisis Management*** **Op welke manier wordt gender behandeld**: Sinds een paar jaar worden tijdens de *Basic Generic Training* twee specifieke opleidingen van telkens anderhalf uur georganiseerd, de ene over gender en de andere over 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'. De genderkwestie en de thema's uit de agenda 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' komen daarnaast ook aan bod in andere modules van deze opleiding (zie ook actielijn 26c voor de aantallen).
8.	**Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.**
8.a	Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.
	Experten die werden voorzien en gevormd.
	In januari 2024 werd een nieuwe **coördinator gender mainstreaming** aangesteld, die in de loop van 2024 ook verschillende opleidingen volgde, waaronder trainingen over *gender budgeting* en over genderconcepten en de bijbehorende uitdagingen. De functie draagt rechtstreeks bij tot de versterking van gender mainstreaming en gender budgeting in de FOD.
8.e	Opnemen van profielen ‘gender expert’ in de reservepool voor Belgische experten civiel crisisbeheer met het oog op detachering naar civiele crisisbeheersingsmissies.
	Profiel ‘gender-expert’ opgenomen in de Belgische reservepool voor experten civiel crisisbeheer.
	In april 2024 wierf de FOD Buitenlandse Zaken kandidaten aan die werden opgeleid tot experten in civiele crisisbeheersing. Aan het einde van de selectie werden er 42 laureaten uitgekozen die binnenkort worden opgenomen in het reservebestand voor experten. Van de nieuwe personeelsleden hebben er al 3 rechtstreekse professionele ervaring inzake gendergelijkheid.

9.	**De genderdimensie integreren in de toekenning van financieringen en subsidies.**
9.a	De aanwezigheid van de genderdimensie in subsidieaanvragen beschouwen als een belangrijk element bij de goedkeuring van de aanvragen.
	Subsidies toegekend aan projecten die expliciet rekening houden met de genderdimensie.
	De genderdimensie is een **integraal onderdeel van de subsidieaanvragen** en moet in aanmerking worden genomen door de organisaties die zich tot ons richten. De meeste organisaties integreren de genderdimensie en leggen de nadruk op activiteiten waarbij vrouwen betrokken zijn of die specifiek op vrouwen gericht zijn.
9.b	De aandacht vestigen op gendergelijkheid tijdens donorconferenties en contacten met gefinancierde internationale organisaties.
	Ondernomen interventies.
	Als lid van **de Groep van Genève** (die de grootste VN-donorlanden samenbrengt) monitort België de genderdimensie van nabij. België dringt er ook op aan het door de VN Secretaris-Generaal ingeslagen pad naar gendergelijkheid op alle niveaus voort te zetten.
10.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het functioneren van internationale organisaties.**
10.	Pleiten voor een integratie van de genderdimensie in de agenda en in de relevante rapporten en resoluties van internationale organisaties.
	Ondernomen interventies.
	De genderdimensie transversaal integreren in het werk van internationale organisaties is steeds een prioriteit binnen het Belgische multilaterale beleid. Dat vertaalt zich in verschillende concrete maatregelen: • De genderdimensie wordt geïntegreerd in **Belgische interventies** bij verschillende VN-organen, en dat omtrent allerhande onderwerpen, zoals de impact van het conflict in het Midden-Oosten op vrouwen (open debatten van de Veiligheidsraad), gelijke toegang van vrouwen tot gezondheidszorg in de context van de strijd tegen drugs (Commissie Verdovende Middelen) of de verdediging van rechten en keuzes op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid (Commissie bevolking en ontwikkeling). Het belang om de inspanningen voor gendergelijkheid te versterken, de steun aan vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en van vrouwen die ijveren voor vredesopbouw stond centraal in de toespraak van de eerste minister op de Top van de toekomst. • België steunt de integratie van de genderdimensie in alle relevante **resoluties** van de organen waar België lid van is. Zo bevat de resolutie *'Access to and availability of controlled substances*' (*toegang tot en beschikbaarheid van gereguleerde stoffen*), die België heeft ingediend binnen de Commissie Verdovende Middelen en die werd aangenomen op 22.03.24, verwijzingen naar de genderdimensie. Dat geldt ook voor de resolutie '*Economics of Health for All' (economie van gezondheid voor allen)*, die werd aangenomen tijdens de 77e Wereldgezondheidsvergadering, waarbij ons land lid was van de kerngroep. België heeft eveneens een resolutie gesteund over de integratie van een genderperspectief binnen de Internationale Telecommunicatie-unie, alsook een resolutie over crisissituaties, waarin België zich heeft verbonden te blijven ijveren voor de uitwerking en de uitvoering van nationale actieplannen ter toepassing van resolutie 1325 tijdens de topconferentie van francofone landen (*Sommet de la Francophonie*).

	• Tot slot pleit ons land ervoor de genderdimensie te integreren in de **documenten, rapporten en conclusies** van internationale en regionale organisaties. België heeft sinds het begin van de onderhandelingen over het Pact voor de Toekomst ingezet op de integratie van de genderdimensie. Ons land heeft dat standpunt stelselmatig verdedigd, zowel in nationale capaciteit als in het kader van de Europese Unie. Dankzij die inspanningen bevat het Pact voor de Toekomst verschillende punten die direct relevant zijn voor de bevordering en de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda.
11.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in de vredesmissies, de civiele crisisbeheersingsmissies en de processen van vredesopbouw.**
11.d	Bevorderen van de genderaanpak in de Gemeenschappelijke Standpunten en de Beslissingen van de Europese Raad inzake ontwapening en inzake de outreach over de verschillende instrumenten, verdragen en overeenkomsten die betrekking hebben op ontwapening en wapencontrole (BTWC, ATT, CWC, UNPoA, CCW, Position commune 2008/944/PESC, OVSE, …).
	Ondernomen interventies.
	België blijft ijveren voor de integratie van een **transversale genderbenadering** in de Europese coördinaties die erop zijn gericht het standpunt van de EU in de verschillende ontwapeningsfora (CCW, ATT, CWC, BTWC ...) te bepalen, alsook voor de opname, daar waar mogelijk, van taal rond gender in tussenkomsten van de EU in de verschillende fora. België onderschreef ook dit jaar het '*Joint Statement on Gender and Disarmament*' voor de 79ste sessie van de eerste commissie van de Algemene Vergadering van de VN. De **ontwapeningsprojecten en -programma's** (steun aan de verdragen van Ottawa en Oslo, bewustmaking van het ATT, controle op handvuurwapens en lichte wapens,…) die de Raad van de Europese Unie bij besluit heeft aangenomen, bevatten elementen die inzetten op een genderbewuste aanpak, waaronder de nood aan gegevens die zijn uitgesplitst naar geslacht en leeftijd en de noodzaak om vrouwen te betrekken bij het gevoerde beleid. België heeft erop aangedrongen gendergerelateerd geweld op te nemen in de herziening van het Gemeenschappelijk Standpunt 2088/944/GBVB over de uitvoer van wapens, dat verwacht wordt in 2025 aangenomen te worden.
11.e	Pleiten voor een structurele integratie van de genderdimensie in de voorbereidingen en analyses van het mandaat, de activiteiten en het budget van vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies en voor het behoud van de nodige middelen om dit te doen.
	Ondernomen interventies.
	De systematische integratie van de genderdimensie in civiele missies van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid **van de Europese Unie** is een principe dat werd verankerd in het civiele GVDB-pact (Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid). Dat pact werd in mei 2023 aangenomen en België heeft het ondersteund. Om de genderdimensie stelselmatig in te bedden in de civiele crisisbeheersing worden de experten die de voorbereidende *Basic Generic Training*-cursus volgen voordat ze worden ingezet, bij elke sessie ad hoc gewezen op de volgende thema's: 'Gender, vrouwen, vrede en veiligheid', 'Gender, vrouwen, oorlog en vrede', 'Mensenrechten, seksuele uitbuiting en misbruik'.

	België is momenteel weliswaar geen lid van de Veiligheidsraad van de **Verenigde Naties**, maar blijft toch aandacht besteden aan de integratie en de versterking van de genderdimensie in VN-vredesoperaties. Er wordt namelijk zowel vanuit een politiek als een budgettair standpunt steeds meer negatieve druk uitgeoefend. Ons land draagt die boodschap op nationale basis uit tijdens interventies in Open Debatten van de VN Veiligheidsraad, via de Europese Unie, binnen de Groep van Genève, waarin de grootste VN-donors samenzitten, en in het kader van onze permanente dialoog met partners uit andere geografische regio's. België bereidt zich zo voor op het aankomende werk rond de hernieuwing van het MONUSCO-mandaat en vraagt daarbij bijzondere aandacht voor de genderdimensie. Binnen de vijfde Commissie van de Algemene Vergadering van de VN, die zich beraadt op administratieve en budgettaire kwesties, pleit België er ook voor de genderaspecten van de VN-vredesmissies afdoende te financieren.
12.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de specifieke noden van vrouwen in de juridische systemen.**
12.a	Steun verlenen aan de uitvoering van het EU beleidskader inzake transitionele justitie, dat de integratie van de genderdimensie als één van de leidende principes vermeldt voor EU engagement.
	Ondernomen interventies.
	In het kader van het **Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie**, organiseerde ons land een **workshop** over de thematiek 'transitionele justitie' voor de EU mensenrechtenexperten. Hierbij werd dieper ingegaan op het EU beleidskader en de manieren waarop dit verder versterkt kan worden. De genderdimensie kwam ook specifiek aan bod tijdens deze discussies.
15.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie bij de strijd tegen terrorisme (countering violent extremism/CVE) en bij de preventie van radicalisering.**
15.e	Pleiten voor de integratie van de genderdimensie in het werk van internationale organisaties die werken rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement, onder meer door de integratie ervan in relevante documenten en communicatie.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens het **Belgische voorzitterschap van de Werkgroep terrorisme (internationale aspecten) van de Raad van de EU** (COTER) werd er bijzondere aandacht besteed aan de integratie van genderaspecten in de sessie over terrorisme in Zuidoost-Azië. Bovendien kwamen tijdens de sessie over extreemrechts de *incels* (*involuntary celibates* – ongewilde vrijgezellen) specifiek aan bod. Tot slot werd er gedurende het voorzitterschap van de COTER in het bijzonder toegezien op genderdiversiteit onder de sprekers. Zie ook actielijn 31c, met name de organisatie door België van een gezamenlijke vergadering tussen EU experten van de Taskforce Vrouwen, Vrede en Veiligheid en de EU experten inzake Afrikaanse landen, dat dieper inging op de rol van vrouwen bij gewelddadig extremisme in Mali en Niger, met concrete beleidsaanbevelingen voor het EU buitenlands beleid ter zake.

16.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het kader van de strijd tegen klimaatverandering**
16.b	Op internationaal niveau pleiten voor de integratie van de genderdimensie in de strijd tegen klimaatverandering.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens het **Belgisch Voorzitterschap van de EU** stond ons land in voor de coördinatie van de EU posities en dit in het bijzonder met het oog op COP 29. België heeft dit voorzitterschap uitdrukkelijk aangewend om **gendergelijkheid en mensenrechten te integreren in de Europese posities**. Een Belgische bezorgdheid is het feit dat gender te veel een eigen silo binnen de klimaatonderhandelingen vormt, waar weliswaar beslissingen worden genomen binnen het VN Klimaatverdrag maar onvoldoende het klimaatbeleid in algemene zin aanstuurt. Om die reden organiseerde België, in zijn hoedanigheid als Voorzitter van de EU, een **workshop** voor alle Europese lidstaten en experts betrokken in klimaatonderhandelingen, met als onderwerp het **mainstreamen van gendergelijkheid binnen alle componenten van het klimaatbeleid** en dus binnen mitigatie en adaptatiebeleid en ook voor klimaatfinanciering. Om dit verder kracht bij te zetten plaatste België voorafgaand aan de opmaak van EU posities voor de klimaatonderhandelingen in Bonn (juni 2024, UNFCCC, Subsidiaire Organen) binnen de formele Klimaat Raadswerkgroep een strategische discussie op de agenda over het sterker integreren van gendergelijkheid en mensenrechten binnen de EU-onderhandelingsposities. Deze groep brengt de delegatiehoofden van de Commissie en van de 27 lidstaten samen. De kernboodschap tijdens de **strategische discussie** was dat **gendergelijkheid en mensenrechten tot de 'core-issues' behoren** en dat deze in de complexiteit van de onderhandelingen niet van de onderhandelingstafel mogen verdwijnen, maar weerspiegeld dienen te worden in de positie. Tenslotte heeft België tijdens het Belgisch EU Voorzitterschap ook een uitgebreide bijdrage ingediend over de **herziening van het genderactieplan** van UNFCCC. Kernboodschap is hierbij dat gender en klimaat wederzijds versterkend zijn en dus hoe sterker de klimaatactie de genderdimensie integreert, hoe beter de uitvoering en de effectiviteit van klimaatactie. België trok deze lijn ook door tijdens de tweede helft van 2024. Als co-voorzitter van de expertgroep die de transversale aspecten van de onderhandelingen voorbereidt, nam België het initiatief tot een **politieke verklaring** op COP29 te Baku, gesteund door EU en gelijkgezinde landen, om het belang van de integratie van gendergelijkheid in het mondiale klimaatbeleid kracht bij te zetten. Deze verklaring heeft mee het pad geëffend voor een beslissing die op COP29 is genomen over een nieuw gender actieplan.

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

16.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van geweld tegen vrouwen en meisjes.**
16	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.
	Ondernomen interventies en steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.
	De strijd tegen conflictgerelateerd geweld is een prioriteit waar België **systematisch aandacht** op trekt op verschillende niveaus en in verschillende relevante fora: België maakte bijvoorbeeld gebruik van het **Voorzitterschap van de Europese Unie** (januari-juni 2024) om extra aandacht te vragen voor de problematiek van **conflictgerelateerd seksueel geweld**, onder meer door de organisatie van een **ontbijt briefing en workshop** voor EU mensenrechtenexperten. Er werd dieper ingegaan op wie en wat onzichtbaar is bij de aanpak van conflictgerelateerd seksueel geweld, welke genoegdoening geboden kan worden voor geleden schade van seksueel geweld en welke politieke domeinen/bevoegdheden/organisaties betrokken kunnen of moeten zijn bij de aanpak van conflictgerelateerd seksueel geweld. België legde, in eigen capaciteit of in het kader van de Benelux, verklaringen af in het kader van de **VN Mensenrechtenraad**, waarbij ons land de aandacht van de Raad vestigde op conflictgerelateerd seksueel en gendergerelateerd geweld, onder meer met betrekking tot Israël/Palestina, Iran, Somalië, Wit-Rusland en Zuid-Soedan. Ons land co-sponsorde ook gezamenlijke verklaringen die aandacht hadden voor deze problematiek, bijvoorbeeld inzake de situatie in Georgië, Iran en de Krim. België is ook co-sponsor van de **relevante resoluties in de MRR en de VNAV** m.b.t. de strijd tegen gendergerelateerd en seksueel geweld voor, tijdens en na gewapende conflicten. Tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** (UPR) van de Centraal-Afrikaanse Republiek formuleerde België de aanbeveling om maatregelen te nemen voor de preventie van seksueel geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes door soldaten of gewapende burgers, de strijd tegen straffeloosheid te versterken voor deze daden en slachtoffers te ondersteunen met adequate dienstverlening. België formuleerde ook de aanbeveling aan Ethiopië om de steun aan slachtoffers van conflictgerelateerd seksueel geweld te versterken, inclusief toegang tot justitie en medische en sociale hulpverlening. Tot slot steunde België in 2024 het VN expertenteam inzake de rechtsstaat en seksueel geweld in conflict (***UN Team of Experts on the Rule of Law and Sexual Violence in Conflict***) met een vrijwillige bijdrage van €1.000.000 voor hun werk in Oekraïne. Dit expertenteam ondersteunt nationale autoriteiten in de versterking van de rechtsstaat met oog op het verzekeren van strafrechtelijke vervolging van daders van conflictgerelateerd seksueel geweld. Met deze financiering kon het expertenteam de *Office of the Prosecutor General (*OPG*)* van Oekraïne bijstaan in de herziening van het Oekraïens strafwetboek inzake conflictgerelateerd seksueel geweld, maar ook met capaciteitsopbouw van relevante actoren inzake opsporings- en procedurele vaardigheden en het uitvoeren van een op slachtoffers gerichte aanpak van het seksueel geweld, waarvoor onder meer een *victim coordination unit* werd opgericht binnen de OPG.

17.	**Sensibiliseren van het personeel dat op missie vertrekt rond het thema van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
17.b	Tijdens de voorbereiding van civiele crisisbeheersingsmissies en tijdens de Basic Generic Training (BGT) aandacht besteden aan de problematiek van vrouwen en meisjes in gewapende conflicten.
	Concreet ondernomen actie.
	Deze dimensie is verankerd in het programma van de *Basic Generic Training* (BGT). Daarnaast heeft de FOD Buitenlandse Zaken op 19 november 2024 in samenwerking met het Egmontinstituut een ad-hoc seminarie georganiseerd over het thema 'Kinderen en gewapende conflicten', ter gelegenheid van de 35ste verjaardag van het VN Kinderrechtenverdrag. Dat seminarie was er specifiek op gericht experten in civiele crisisbeheersing te wijzen op die thematiek, waarbij ook specifiek meisjes in gewapende conflicten aan bod kwamen.
18.	**Nultolerantie met betrekking tot geweld tegen vrouwen opleggen aan de Belgische vredesmacht.**
18.d	Blijven inzetten op het afdwingbaar maken van de gedragscode in civiele crisisbeheersingsmissies en op de operationalisering van de gedragsstandaarden.
	Ondernomen acties.
	Op 5 december werd een grondige herziening van de gedragscode in civiele crisisbeheersingsmissies goedgekeurd. België nam actief deel aan deze besprekingen.
19.	**Strijden tegen de straffeloosheid met betrekking tot gendergerelateerd geweld en strijden tegen de banalisering van vormen van (seksueel) geweld.**
19.b	Andere landen aanmoedigen wetgeving tegen seksueel en gendergerelateerd geweld aan te nemen en toe te passen en de strijd hiertegen in de eerste plaats te beschouwen als een verantwoordelijkheid van elke staat (ownership).
	Ondernomen interventies.
	Tijdens **bilaterale consultaties** kaart België regelmatig de problematiek van geweld tegen vrouwen aan. Ons land geeft aan dat het een Nationaal Actieplan ter bestrijding van geweld tegen vrouwen uitvoert, en biedt andere landen aan expertise uit te wisselen inzake deze thematiek, dit was onder meer het geval met Pakistan. In het kader van het **Belgisch EU Voorzitterschap** organiseerde ons land, samen met de Europese Dienst voor Extern optreden (*European External Action Service*), op 30 en 31 mei 2024 een **evenement inzake vrouwenrechten met de Werkgroep voor gendergelijkheid van het Oostelijk nabuurschap** van de EU: Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Moldavië en Oekraïne, EU lidstaten, EU instellingen en het Forum voor het maatschappelijk middenveld van het Oostelijk Partnerschap. Het evenement bood de gelegenheid om informatie uit te wisselen over belangrijke onderwerpen zoals de genderkloof inzake lonen en pensioenen, wetgeving en acties om geweld en intimidatie op de werkvloer tegen te gaan, en gendergerelateerd geweld. De discussies richtten zich ook op de ratificatie en uitvoering van het Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Istanbul verdrag), en Verdrag 190 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) inzake intimidatie en geweld op de werkvloer.

	Ter gelegenheid van zes maanden lidmaatschap van de Coalitie Mediavrijheid (*Media Freedom Coalition*), organiseerde de FOD Buitenlandse Zaken op 27.11.2024 samen met de Duitse en Estse ambassades (co-voorzitters van de Alliantie) een debat over het thema 'Mediavrijheid onder druk in het digitale tijdperk: een genderperspectief'. Op dat evenement konden de sprekers debatteren over kwesties op het snijvlak van enerzijds mediavrijheid en de veiligheid van journalisten, en anderzijds het genderperspectief en het verband ervan met gendergerelateerd geweld dat door technologieën mogelijk wordt gemaakt. De gesprekken gingen onder meer over het effect van technologie op de veiligheid van vrouwelijke journalisten in België en Europa, over gendergerelateerd geweld tegen vrouwelijke journalisten en medewerksters uit de Belgische en Europese mediasector, alsook over de nodige reacties op die uitdagingen. Gendergelijkheid en de strijd tegen discriminatie vormt één van de vier thematische prioriteiten van België in het kader van het huidig mandaat in de VN Mensenrechtenraad. Hierbij wordt bijzondere aandacht gegeven aan het bestrijden van gendergerelateerd geweld. In opvolging van de conclusies van het evenement dat de FOD Buitenlandse Zaken in 2023 organiseerde over de sterke toename en impact van online geweld en de nood aan concrete maatregelen om dit aan te pakken, heeft België succesvol een r**esolutie** over dit onderwerp ingediend in de **VN Mensenrechtenraad, getiteld '*Technology-facilitated gender based violence*'**. Ondanks de sterke tegenstand van enkele andere landen tijdens de onderhandelingen, werd de resolutie bij consensus aangenomen op 11.07.2024 en door meer dan 70 landen gecosponsord. De specifieke doelstelling van de resolutie bestond erin aan het Adviescomité van de Mensenrechtenraad een studie te vragen over *technology facilitated* seksueel en gendergerelateerd geweld. De studie dient daarbij in te gaan op een beter begrip van de problematiek, het delen van goede praktijken wereldwijd waarin online seksueel en gendergerelateerd geweld succesvol aangepakt worden, met inbegrip van concrete aanbevelingen. Dit rapport zal tijdens de 61ste sessie (maart 2026) aan de Mensenrechtenraad voorgesteld worden. België formuleerde vragen en aanbevelingen inzake maatregelen ter bestrijding van gendergerelateerd en seksueel geweld tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek (UPR)** van Albanië, Cambodia, de Centraal-Afrikaanse Republiek, Congo Brazzaville, Democratische Republiek Congo, Ivoorkust, Jordanië, Noord-Korea, Noord-Macedonië, Noorwegen, Portugal, Tsjaad, Qatar en Vanuatu. Deze vragen en aanbevelingen betroffen zowel een versterking van de preventie van gendergerelateerd geweld, ondersteuning van slachtoffers, toegang tot justitie voor slachtoffers, onderzoek naar en bestraffen van daders van seksueel geweld, data collectie over deze misdaad en de definitie van verkrachting. België is lid van de VN **Vriendengroep voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen en meisjes**, en neemt deel aan de sessies van deze groep met oog op het delen van informatie en goede praktijken tussen lidstaten.
19.c	Het mandaat van de Speciale Rapporteur van de VN inzake geweld tegen vrouwen blijven ondersteunen.
	Ondernomen interventies en steun voor relevante resoluties.
	Tijdens de junisessie van de VN Mensenrechtenraad is België tussengekomen tijdens het **interactief debat met de VN speciale rapporteur** inzake geweld tegen vrouwen, waarbij ons land meer uitleg verschafte over de Belgische wetgeving inzake prostitutie. Waar relevant, bestudeert België ook de landenspecifieke aanbevelingen van de speciale rapporteur in voorbereiding op tussenkomsten tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** van andere landen. België co-sponsorde tot slot ook de **resolutie** over de uitbanning van geweld tegen vrouwen in de Derde Commissie van de VN Algemene Vergadering.

19.d	De staten aanmoedigen om de strijd tegen geweld te integreren in de mechanismen van transitionele justitie en strafrecht.
	Ondernomen interventies.
	België roept geregeld op het complementariteitsbeginsel toe te passen, de ernstigste misdrijven te laten vervolgen door de nationale autoriteiten, en meer bepaald de nationale rechtsstelsels en het nationale strafrecht te versterken met oog op de vervolging van misdrijven van seksueel geweld in een strafrechtelijk kader alsook met betrekking tot mechanismen van transitionele justitie. België is lid van de kerngroep van het initiatief ***'Mutual Legal Assistance'*** (*wederzijdse rechtshulp*). Ons land heeft actief bijgedragen aan de onderhandelingen en adoptie van het Verdrag van Ljubljana/Den Haag (26.05.2023) inzake internationale samenwerking bij het onderzoeken en vervolgen van genocide, misdaden tegen de mensheid, oorlogsmisdaden en andere internationale misdaden. Ons land is depositaris van dit nieuwe verdrag en dringt er geregeld op aan dat alle staten het verdrag ondertekenen en ratificeren.
19.e	Pleiten voor de bestrijding van straffeloosheid en aanmoedigen van maatregelen op nationaal en internationaal niveau.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens bilaterale gesprekken en in multilaterale fora roept België andere **staten op hun verantwoordelijkheid te nemen** en degenen die zich schuldig maken aan ernstige misdaden van het internationaal recht, te vervolgen. Zo komt België regelmatig tussen in de **VN Mensenrechtenraad** met **verklaringen ter ondersteuning van de strijd tegen straffeloosheid**, een centraal thema in bijna alle interventies over landensituaties. Ook tijdens het Open debat in de VN Veiligheidsraad over conflictgerelateerd seksueel geweld kwam ons land (met de Benelux-landen) tussen met een interventie gefocust op het belang van de aanpak van de grondoorzaken van conflictgerelateerd seksueel, de mogelijkheden die transnationale samenwerking op dit domein kan bieden en het belang van de deelname van vrouwen in de veiligheidssector en de domeinen van ontwapening en demobilisering. Zie ook vraag 16 inzake de Belgische **financiële steun** aan het **Conflict-Related Sexual violence Multi-Partner Trust Fund** en vraag 19b inzake de vragen en aanbevelingen die België hierover formuleerde in het kader van het **Universeel Periodiek Onderzoek**.
21.	**In staten in een fragiele situatie, toezien op de veiligheid van vrouwen en meisjes en op hun bescherming tegen alle vormen van geweld.**
21.b	Verderzetten van de actie in het kader van het Verdrag inzake het verbod op clustermunitie en het Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen met een bijzondere nadruk op de effecten van deze wapens op vrouwen en meisjes, en de rol van vrouwen als actoren van verandering.
	Ondernomen interventies.
	Gender is opgenomen als transversale dimensie van het vijfjarenactieplan 2021-2025 in het kader van de Conventie op het **verbod op clustermunitie** (Lausanne Actieplan). België, als gender focal point voor de cyclus 2022-2024, zag er mee op toe dat de verdragsstaten die dimensie ook uitvoeren. België co-organiseerde een workshop voor de verdragsstaten omtrent rapportage inzake gender en diversiteit onder artikel 7 van de Conventie. Ons land gaf mee de impuls voor de opmaak door UNIDIR (*UN Institute for Disarmament Research*) van een werkdocument met tussentijdse evaluatie van de implementatie van het Lausanne Actieplan op vlak van gender, diversiteit en inclusie.

	In de marge van de jaarlijkse vergadering van de verdragspartijen organiseerde België samen met Duitsland en UNIDIR een side-event: '*Gender Matters in the CCM: Taking stock of the implementation of the Lausanne Action Plan*' waar dit document gepresenteerd werd en ruimte was voor verdere uitwisseling. Tijdens de jaarlijkse vergadering werd mede in naam van België een gezamenlijke interregionale verklaring afgelegd. Ook in het kader van het Verdrag inzake het **verbod op antipersoonsmijnen** is gender opgenomen in het vijfjarenactieplan 2019-2024 (Oslo Actieplan). België onderschreef in dit kader de gezamenlijke verklaring omtrent gendergelijkheid die tijdens de tussentijdse vergadering van de verdragsstaten werd afgelegd. In aanloop naar de 5de herzieningsconferentie bleef België aandachtig op de wijze waarop gender opgenomen wordt in het komende actieplan en drong België mee aan op het opnemen van een afzonderlijke thematische sessie rond gender in de agenda van de 5de herzieningsconferentie. Tijdens verschillende interventies en in de talloze **bilaterale contacten** met getroffen staten of met actoren die op ontmijning werken in de getroffen staten alsook in het kader van financieringen voor mijnbestrijding, bleef België de nadruk leggen op de genderdimensie in de strijd tegen antipersoonsmijnen en i.v.m. slachtofferhulp.
21.c	Ervoor zorgen dat tijdens de voorbereidende besprekingen (PrepCom) en in de eindverslagen van de Conferenties van de Staten die Partij zijn bij het Wapenhandelsverdrag steeds rekening wordt gehouden met het genderperspectief.
	Opname gender-aspect in EU-gemeenschappelijke actie ter ondersteuning van de implementatie van het wapenhandelsverdrag in derde landen.
	Tijdens de 10de Conferentie van de Staten Partij (CSP10) aan het **wapenhandelsverdrag** steunde België het gezamenlijk werkdocument en de gezamenlijke verklaring over de rol van gendergelijkheid en gendergerelateerd geweld in het Verdrag.
21.d	Speciale aandacht besteden aan de inspraak van vrouwen inzake ontmijningsprogramma's en vrouwen betrekken bij de beslissing welke zones eerst zullen worden ontmijnd.
	Creatie gender-criterium dat systematisch afgetoetst wordt bij beoordeling van nieuwe ontmijnings-projecten.
	In het kader van het Verdrag inzake het verbod op **clustermunitie** en het Verdrag inzake het verbod op **antipersoonsmijnen** ondersteunt België de internationale hulpverlening en zet zich in voor een nauwere samenwerking op het gebied van slachtofferhulp en mijnopruiming. Gender wordt systematisch als criterium in acht genomen om fondsen aan deze twee Belgische prioriteiten toe te kennen, in het bijzonder aan de bestrijding van ontplofbare oorlogsresten en mijnen. Zo financiert België al verschillende jaren het UNMAS-programma in Irak, waaronder met een bijdrage van €1.5 miljoen in 2024 aan UNMAS Syrië en Irak: dat programma zet zeer sterk in op een lokale aanpak en kennis verspreiden op basis van een partnerschapsmodel (waarmee internationale ngo's met plaatselijke ngo's in verbinding worden gebracht). Dat heeft ook resultaten opgeleverd wat betreft de integratie van de genderdimensie. De gemengde ontmijningsteams tellen aanzienlijk meer vrouwelijke deelnemers en dat heeft zowel voor de families als voor de gemeenschap socio-economische vooruitgang opgeleverd. Ook voor wat de verdere mijnbestrijdingsfinancieringen betreft, wordt de boodschap benadrukt van het belang om vrouwen inspraak te geven en te betrekken bij mijnbestrijdingsoperaties en -activiteiten.

	België nam deel aan een **evaluatie van de '*Gender and Diversity Working Group*'**, een adviesgroep van het maatschappelijk middenveld in het kader van het Verdrag inzake het verbod op clustermunitie en het Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen, samengesteld uit 13 NGO's en 1 observator. De evaluatie beoogde een analyse van de vooruitgang die gemaakt is op vlak van gender- en diversiteitsmainstreaming in mijnbestrijding en de identificatie van verdere lacunes en uitdagingen.
21.e	De initiatieven ondersteunen van internationale, Belgische en lokale NGO's die zich richten op de bescherming van vrouwen en meisjes en die strijden tegen seksueel geweld, onder andere door preventie en door holistische en multidisciplinaire zorg voor slachtoffers via toegang tot medische en psychosociale zorg, door sociaaleconomische herintegratie en door het aanbieden van bescherming en huisvesting.
	Ondersteunende acties en/of projecten of programma's die bijdragen aan gendergelijkheid in staten die zich in een fragiele situatie bevinden.
	België heeft regelmatig **uitwisselingen** met lokale, Belgische en internationale NGO's die zich richten op de bescherming van vrouwen in conflictsituaties en de strijd tegen seksueel geweld. Ons land geeft opvolging aan deze uitwisselingen in de uitvoering van het Belgisch buitenlands beleid. Dit was in 2024 onder meer het geval inzake Afghanistan, Israël en Palestina en Yemen (geen exhaustieve lijst). In relevante **multilaterale organisaties** benadrukt België systematisch het belang van de rol van het middenveld en vrouwenrechtenorganisaties voor de realisatie van de mensenrechten van vrouwen, gendergelijkheid en zeker ook de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. Enkele voorbeelden hiervan zijn de Belgische verklaringen tijdens de *Commission on the Status of Women* en de UNECE regionale Conferentie Beijing+30. Daarnaast **financiert** de FOD Buitenlandse Zaken ook volgende specifieke initiatieven: • Financiering van het project *Nadia's Initiative Women's Center* (van Nadia Murad) - 250.000 €/24 maanden (hulp aan Yezidi vrouwen die van genocide en seksueel geweld uit de handen van ISIS in Irak hebben overleefd), sinds 2022 en tot 2024. • Financiering van het project "*Protection Center for Women Rights Defenders*" – 350.000 €/18 maanden, sinds eind 2023 tot 2025. • Financiering van het project "*Combatting Impunity for conflict related International Crimes and Human Rights Violations, including Sexual & Gender-Based Crimes and crimes affecting Children*" 300.000 EUR, 2024-2025.
23.	**Bestrijden van mensenhandel.**
23.e	Het mandaat van de Speciale Rapporteur van de VN inzake mensenhandel blijven ondersteunen.
	Ondernomen interventies en steun voor relevante resoluties
	België is tussengekomen tijdens de **interactieve dialoog** met de VN speciale rapporteur inzake mensenhandel in de **Derde Commissie** van de VN Algemene Vergadering, waarbij ons land de rapporteur uitdrukkelijk bedankte voor haar rapport, dat inging op de link tussen de thematieken gender en vrede en veiligheid, met specifieke aandacht voor het hogere risico op mensenhandel in situaties van gewapend conflict, rampen en ziektes. Ons land benadrukte het belang van een gedifferentieerde benadering die onder meer rekening houdt met genderspecifieke aspecten. België co-sponsorde ook de **resolutie** inzake mensenhandel in de Derde Commissie van de VNAV.

	Daarnaast co-organiseerde of steunde België verschillende **evenementen** over dit onderwerp, die onrechtstreeks kunnen bijdragen tot een versterking van het normatief kader hieromtrent. In samenwerking met het VN Expertenteam inzake de rechtsstaat en seksueel geweld in conflict (*UN Team of Experts on the Rule of Law and Sexual Violence in Conflict*), organiseerde ons land op 4 december bijvoorbeeld een side event in de marge van de *Assembly of States Parties* van het Internationaal Strafhof over de link tussen de verschillende misdaden in de context van conflictgerelateerd seksueel geweld, met inbegrip van slavernij, slavenhandel en mensenhandel, onder meer met oog op een betere aanpak van deze misdaden op strafrechtelijk vlak.

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake, vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten

24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**
24.a	Een actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.

Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken.

Het **actieplan gendergelijkheid** binnen de FOD Buitenlandse Zaken, aangenomen in 2020, bevat een pijler voor communicatie en proactieve bewustmaking. Onder die pijler vallen gerichte outreach initiatieven voor de wervingsexamens. Daarbij treden er ook vrouwelijke en diverse rolmodellen op de voorgrond en tijdens interne en externe seminaries worden er activiteiten georganiseerd om bewustwording te creëren. De FOD wil diverse profielen aantrekken – met name in de diplomatieke carrière, waar de genderkloof het meest uitgesproken is, en op andere afdelingen waar traditioneel gezien meer mannen werken (ICT, veiligheidsposten).

De FOD heeft verschillende initiatieven genomen om inclusiviteit en gendergelijkheid te bevorderen in zijn **wervingsprocedures**. Er wordt in het bijzonder ingezet op inclusief taalgebruik in alle communicatie (vacatures, gesprekken met mogelijke kandidaten). Met het oog op objectiviteit worden cv's geanonimiseerd tijdens het wervingsproces. Diverse panels en jury's worden aangemoedigd. Tot slot kregen alle assessoren van de selectiejury's in 2024 een handleiding van de dienst Aanwerving, getiteld '*Objectief blijven als jurylid, een uitdaging'*. De bedoeling van die handleiding is neutraliteit en objectiviteit te bereiken en elke vorm van discriminatie te vermijden.

Aantal en aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls en de attachés ontwikkelingssamenwerking.

Directiecomité[1]	Aantal		Aandeel (%)	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
	4	6	40%	60%

Buitencarrière	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Ambassadeur	13	71	14,6%	85,3%
Hoofd Belgian Office	0	1	0	100%
Hoofd Consulaat	1	3	25%	75%
Consul-Generaal	5	10	33,3%	66,7%
Hoofd Diplomatiek Bureau	1	1	50%	50%
Permanent Vertegenwoordiger	2	7	22,2%	77,8%
Totaal	**22**	**93**	**19,1%**	**80,8%**

[1] Leden van het Directiecomité en Bijzonder Evaluator van Ontwikkelingssamenwerking.

Buitencarrière	Aantal		Aandeel (%)	
Klasse/niveau	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
A1 (stagiaires 09/24)	38	44	46%	54%
A2	96	165	37%	63%
A3	53	127	29%	71%
A4	19	88	18%	82%
A5	1	10	9%	91%
Totaal	**207**	**434**	**32%**	**68%**

Binnencarrière	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Adviseur-generaal (A5)	0	0	0	0
Adviseur-generaal (A4)	12	23	34%	66%
Adviseur (A3)	42	39	52%	48%
Attaché (A2)	60	42	59%	41%
Attaché (A1)	163	138	54%	46%
Totaal	**277**	**242**	**53%**	**47%**

25. Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen internationale organisaties.

25.a Aanmoedigen en ondersteunen van vrouwelijke kandidaturen voor internationale organisaties.

Aanmoedigings- en ondersteunings-acties.

Wanneer ons land Belgen voordraagt en ondersteunt voor topfuncties bij de VN, heeft België specifieke aandacht voor steun aan vrouwelijke kandidaten. Dat is ook het geval voor de Belgische steun aan kandidaten van andere landen die voor de verschillende VN-organen worden gekozen. België houdt de nog steeds noodzakelijke pleidooien voor een betere vertegenwoordiging van vrouwen in internationale organisaties.

26. Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies , civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezings-waarnemingsmissies.

26.b Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor civiele crisisbeheersingsmissies.

Aanmoedigingsacties en aantal en aandeel mannen en vrouwen bijgedragen aan civiele crisisbeheersingsmissies.

Tijdens de laatste werving van experten in civiele crisisbeheersing, die in april 2024 werd opgestart, werd de vacature op Werkenvoor.be op een zodanige manier opgesteld dat de functie duidelijk openstond voor mannen, vrouwen en mensen die zich met geen van beide genders identificeren. In de vacature werden de regels van het inclusief schrijven nageleefd, zodat vrouwelijke en genderneutrale kandidaten zich gemakkelijker konden vinden in de functie. Onder de 271 kandidaten die zich inschreven voor het examen, waren 143 mannen, 127 vrouwen en 1 genderneutrale kandidaat. In november 2024 zette de FOD Buitenlandse Zaken 25 experten in bij Europese civiele crisisbeheersingsmissies. Onder deze experten bevonden zich 13 mannen en 12 vrouwen. In dit netwerk opgezet door de FOD Buitenlandse Zaken werd dus gendergelijkheid bereikt.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
12	13	48%	52%

26.c	Streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen in de '*basic generic training'* voorafgaand aan de uitzending voor een civiele crisisbeheersingsmissie.
	Ondernomen interventies. Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan de 'basic generic training'.
	In de loop van 2024 werden drie sessies van de *Basic Generic Training* georganiseerd. Gezien het beperkte aantal plaatsen moest een keuze gemaakt worden wie prioritair zou worden opgeleid. Bij gelijke kwalificatie werd daarbij de voorkeur aan vrouwen gegeven. Daarmee kon de minimumdrempel van 40% vrouwelijke vertegenwoordiging in de Belgische civiele crisisbeheersingsmissies worden aangehouden en zelfs overschreden in overeenstemming met de vereisten van het civiele GVDB-pact van de Europese Unie. De volgende tabel geeft in cijfers aan welke verdeling werd bekomen in 2024.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
21	17	55.3%	44.7%

26.d	Streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij verkiezingswaarnemingsmissies.
	Ondernomen interventies. Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan verkiezingswaarnemingsmissies.
	Bij het selecteren van kandidaten voor OVSE verkiezingsobservatiemissies wordt er steeds een gender balans beoogd. In 2024 werden 15 personen geselecteerd voor OVSE verkiezingswaarnemingsmissies in Noord-Macedonië, Moldavië en Georgië, waarvan 8 vrouwen en 7 mannen. 13 personen zijn effectief op missie vertrokken, waarvan 6 vrouwen en 7 mannen.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
6	7	46%	54%

26.e	Op internationaal niveau pleiten voor de participatie van een groter aantal vrouwen, met inbegrip van lokaal aangeworven vrouwen, in vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.
	Ondernomen interventies.
	De aanwezigheid van meer vrouwen in **VN-vredesmissies** is een prioriteit die ons land regelmatig opbrengt in gesprekken met hooggeplaatste ambtenaren van de VN aan het hoofd van deze missies. België neemt geregeld deel aan **seminaries, panels en bijeenkomsten** met experten ter zake. In het kader van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsweek in oktober 2024 heeft België bijvoorbeeld mee zijn schouders gezet onder een evenement genaamd 'Peace Talks & Gender'. Dat evenement beoogde Afghaanse en Syrische vrouwen op de voorgrond te plaatsen en hun integratie in de vredesprocessen te bevorderen. Dit is eveneens een prioriteit tijdens **de high-level week van de VN Algemene Vergadering**. In samenwerking met verschillende hoge vertegenwoordigsters van de VN en de directie-generaal ECHO van de Europese Commissie organiseert België daarbij elk jaar een seminarie om de nexus tussen vrede, veiligheid en het humanitaire domein onder de aandacht te brengen en de mogelijkheid te bieden om over dat thema na te denken en er acties voor op te zetten. Via dit seminarie wijst België op de rol die vrouwen als actor in die drie dimensies hebben en op het effect van de verslechterende humanitaire situaties op vrouwen en meisjes. Dit jaar heeft België bovendien deelgenomen aan verschillende evenementen rond de deelname van vrouwen aan vredesprocessen, waaronder een evenement over de integratie van vrouwen in de toekomst van Afghanistan.
27.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij vredesonderhandelingen en de institutionalisering van de rol van vrouwen in processen van vrede en veiligheid stimuleren.**
27.c	Bij vredesprocessen aandacht vragen voor het opnemen van vrouwelijke mediatoren en onderhandelaars.
	Steun voor de deelname van vrouwen aan vredesonderhandelingen.
	België breekt hier geregeld een lans voor in verschillende relevante fora en zet het op de agenda van de regelmatige gesprekken met hooggeplaatste ambtenaren van de VN. Aangezien Afghaanse vrouwen niet langer voor de plaatselijke VN-organisaties mogen blijven werken, blijft België bijvoorbeeld in verschillende fora het woord nemen. België wil zo de inspanningen van de VN tegen die maatregel van de feitelijke autoriteiten (de talibanregering) ondersteunen. Ook in het kader van de **VN Mensenrechtenraad** co-sponsorde ons land verschillende gezamenlijke verklaringen waarbij het belang van de participatie van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen benadrukt werd. Tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** van Yemen, formuleerde België de vraag welke stappen het land zou nemen om de betekenisvolle participatie van vrouwen van diverse achtergronden te verzekeren doorheen alle fases van het vredesproces, tijdens initiatieven tot heropbouw en in processen van transitionele justitie. Ons land legde daarbij de nadruk op het belang van de participatie van vrouwen aan besluitvorming op alle niveaus, zowel lokaal als nationaal.

27.d	Op internationaal niveau pleiten voor het opnemen van meer vrouwen in delegaties die deelnemen aan onderhandelingen en processen van vrede en democratisering.
	Verklaringen waarin wordt verwezen naar de deelname van vrouwen.
	België kaart dit regelmatig aan in het kader van interventies op **internationaal niveau** inzake vredesopbouw, conflictpreventie, mediatie, maar zet ook ruimer in op de participatie van vrouwen aan besluitvorming, op alle niveaus en in alle domeinen, inclusief in de politiek. Zo formuleerde ons land in het kader van het Universeel Periodiek Onderzoek van China, de vraag welke maatregelen China zou nemen om de aanbevelingen van het CEDAW-Comité uit te voeren, inclusief inzake tijdelijke maatregelen om de gelijke deelname van vrouwen te bevorderen in verkozen en benoemde staatsorganen. In de aanloop naar de derde Dohaconferentie over het vredesproces in Afghanistan, waar de rechten van vrouwen en meisjes zijdelings ter sprake kwamen, heeft België in New York een evenement georganiseerd, genaamd *'All together in support of Afghan women'*. Dat evenement bood een platform aan een netwerk van leden van Afghaanse middenveldorganisaties onder leiding van vrouwen. Bedoeling was te benadrukken hoe belangrijk het is vrouwen meer te betrekken en aandacht te besteden aan de rechten van Afghaanse vrouwen in besluitvorming.
27.e	Ondersteunen van de volledige en betekenisvolle deelname van vrouwen aan de strijd tegen de illegale transfer en het misbruik van kleine geweren en lichte wapens.
	Ondernomen interventies.
	In formele en informele fora inzake de strijd tegen de smokkel en het misbruik van handvuurwapens en lichte wapens maar ook in de bredere context van wapenbeheersing en ontwapening, onderlijnt België voortdurend het **belang van de deelname van vrouwen** in de mate van het mogelijke. België heeft zich aangesloten bij een **verklaring over gendermainstreaming** in het slotdocument van toetsingsconferentie 4 van het VN-actieprogramma inzake handvuurwapens en lichte wapens. Ons land levert ook op het terrein een bijdrage aan de **eliminatie van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes**. Het doet dat onder andere via een bijdrage aan het OVSE-programma 'Bijstaan van de nationale autoriteiten van de Republiek Noord-Macedonië om het risico op de verspreiding van wapens en het misbruik van handvuurwapens en lichte wapens te verminderen' en de integratie van de genderdimensie in dat project.
27.f	Pleiten voor de consultatie van lokale vrouwen en vrouwengroepen bij de voorbereiding en bespreking van vredesoperaties en civiele crisisbeheersings-missies, alsook pleiten voor partnerschappen tussen civiele crisisbeheersingsmissies en lokale en internationale organisaties voor vrouwenrechten of organisaties o.l.v. vrouwen (women-led).
	Ondernomen interventies.
	Dit wordt voornamelijk gedaan door de genderexperten die België inzet in civiele crisisbeheersingsmissies. Zo heeft de FOD Buitenlandse Zaken in mei 2024 een adviseur inzake mensenrechten gedetacheerd naar de **missie EUAM Iraq,** die ook de genderdimensie integreert in het werk.

	België voert een **zeer regelmatige dialoog** met actoren uit het maatschappelijk middenveld, meer bepaald vrouwenorganisaties of organisaties met hun eigen kijk op de situatie van vrouwen. Ons land integreert de boodschappen in zijn analyse en zijn standpunt omtrent vredesoperaties. Vanuit de overtuiging dat de genderdimensie transversaal moet worden geïntegreerd om de transitie van MONUSCO te doen slagen besteedt België aandacht aan de perspectieven van de vrouwenverenigingen uit het maatschappelijk middenveld. Aangezien het mandaat van de missie wordt hernieuwd, pleit België ervoor meer rekening te houden met die aandachtspunten.
28.	**De participatie van vrouwen verbeteren in de lokale samenleving.**
28.a	De aanwezigheid van vrouwen aanmoedigen in het lokaal juridisch apparaat en binnen de lokale politie en het leger.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens het **Universeel Periodiek Onderzoek** van Afghanistan, China en Vanuatu formuleerde België vragen en aanbevelingen over de gelijke participatie van vrouwen in het publieke en politieke leven.

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

29.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Niet van toepassing in 2024. Op 25.02.2022 nam de Ministerraad akte van het vierde Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2022-2026).
29.c	Goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned*' verspreiden en overnemen.
	Ondernomen interventies.
	In een context van sterk georganiseerde anti-gender bewegingen, zette ons land in 2024 actief in op een versterkte samenwerking onder like minded landen wat gendergelijkheid, inclusief de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda, betreft. Dit uitte zich onder meer in de oprichting van en actieve BE deelname aan een **informele 'gender groep' onder like minded landen**, gericht op een versterkte samenwerking op deze thematiek in multilaterale fora. België nam deel aan de strategische sessie in juni 2024, en de verschillende online vergaderingen nadien. België maakt deel uit van de groep **'Feminist Foreign Policy+'** landen, een cross-regionale groep die bestaat uit zowel staten met een expliciet feministisch buitenlands beleid, als staten met een sterke feministische onderbouwing van hun buitenlands beleid. De FOD Buitenlandse Zaken heeft daarnaast ook actief deelgenomen aan een door Duitsland georganiseerde opleiding inzake feministisch buitenlands beleid met oog op een open uitwisseling van goede praktijken en obstakels, waarin ook een specifieke sessie over het Belgisch beleid inzake vrouwenrechten en gendergelijkheid werd opgenomen. België heeft actief en constructief deelgenomen aan de vergaderingen van de **EU Taskforce inzake 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'**. Naast de Taskforce meeting tijdens het BE voorzitterschap (zie vraag 31c), nam ons land ook deel aan de Taskforce meeting van 05.09.2024, met een focus op de strijd tegen conflictgerelateerd seksueel geweld en de Taskforce meeting van 12.12.2024, met een focus op een versterkte uitvoering van het EU actieplan inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Als lid van het ***Focal Points Network* 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'** nam België zowel deel aan de high level meeting van dit netwerk in het kader van de Ministeriële Week van de 79ste VN Algemene Vergadering (25.09.2024), alsook aan de expert meeting op 21 en 22 oktober 2024 in New York. Dit Netwerk werd in 2016 opgericht met als doel de *Focal Points* van de deelnemende landen met elkaar in contact te brengen en een platform te creëren voor de regelmatige uitwisseling van goede praktijken, met inbegrip van de uitvoering van Nationale Actieplannen. Daarnaast neemt de FOD Buitenlandse Zaken **doorheen het jaar gelegenheden te baat om goede praktijken in contacten met andere landen** uit te wisselen. Zo gaf de Directeur Mensenrechten bijvoorbeeld een presentatie aan een groep diplomaten uit Mongolië over het Belgisch gender beleid. In juni 2024 nam België ook deel aan een paneldiscussie met Centraal-Aziatische staten in de marge van de *OSCE Annual Security Review* Conference, waarin ons land goede praktijken deelde met betrekking tot de OVSE *Code of Conduct* vragenlijst inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid en de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan, inclusief aandacht voor de monitoring en evaluatie hiervan.

	Als lid van de **Vriendengroep voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen en meisjes**, nam België deel aan de verschillende ontmoetingen van deze Vriendengroep. De groep werd in 2020 opgericht met oog op het delen van informatie en goede praktijken tussen lidstaten. België nam deel aan een peiling georganiseerd door de **NAVO** '*Arms Control, Disarmament and WDM Non-Proliferation Centre*' in samenwerking met het Bureau van de Speciale vertegenwoordiger voor Vrouwen, Vrede en Veiligheid van de Secretaris-Generaal van de NAVO over hoe geallieerden de gender dimensie integreren in de uitvoering van wapencontrole, ontwapening en non-proliferatie. Dit resulteerde in een aantal aanbevelingen. Via het Belgisch **postennetwerk** heeft ons land wereldwijd actief bijgedragen aan de uitwisseling van goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned'.* Zie vraag 30a. Zie ook antwoord op vraag 16 in verband met het delen van goede praktijken met het **Oostelijk nabuurschap** van de EU, in het kader van het Belgisch EU voorzitterschap.
30.	**De betrokken actoren en het Belgische publiek worden gesensibiliseerd.**
30.a	Opstellen van of steun verlenen aan sensibiliseringsacties met betrekking tot de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Sensibiliseringsacties.
	De FOD Buitenlandse Zaken heeft doorheen het jaar **gecommuniceerd** naar het Belgische publiek toe in het kader van het Belgisch buitenlands genderbeleid, waar de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda een belangrijk onderdeel van uitmaakt, onder meer aan de hand van persberichten en via sociale mediakanalen. Op 23.01.2024 organiseerde de Belgische overheid twee **consultatie- en informatiesessies met het Belgisch middenveld** dat onder meer focust op gendergelijkheid, enerzijds inzake het Belgisch rapport aan UN Women over de uitvoering van het Beijing Platform voor Actie en anderzijds inzake de Belgische deelname aan de *Commission on the Status of Women*. Daarnaast (co-)organiseerde de FOD Buitenlandse Zaken verschillende **evenementen** in België waarin het Belgisch beleid inzake de uitvoering van de Vrouwen, Vrede een Veiligheidsagenda aan bod kwam, of nam de FOD deel aan panels georganiseerd door anderen. Zo organiseerde de FOD Buitenlandse Zaken op 24.04.2024 een evenement in samenwerking met de ambassade van het Verenigd Koninkrijk getiteld '**toegang tot seksuele en reproductieve gezondheid en rechten voor de meest kwetsbaren'** (*Promoting Access to Sexual and Reproductive Health and Rights for the Most Vulnerable*), dat openstond voor zowel een Belgisch als internationaal publiek. Een ander voorbeeld is de deelname op 15 mei aan een evenement georganiseerd door UN Women inzake de bevordering van gendergelijkheid in de huidige internationale context, getiteld "*Standing our Ground(s) in time of transition: How can the EU continue upholding diverse gender rights?".* Zie ook vraag 36 inzake de organisatie van de **mid-term review van het Nationaal Actieplan** Vrouwen, Vrede en Veiligheid.

31.	**Stimuleren van de steun voor, en de toepassing van, de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het internationaal niveau.**
31.a	Ondersteunen van initiatieven om het thema van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op de agenda van de OVSE te houden.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens de **Veiligheidsdialoog van het OVSE 'Forum for Security Cooperation' (FSC)** over Vrouwen, Vrede en Veiligheid dat op 25 oktober plaatsvond, lag de focus op de resultaten inzake vrede, veiligheid en operationele effectiviteit die worden bereikt door de volledige, gelijkwaardige en betekenisvolle participatie van vrouwen binnen de strijdkrachten. Er werden ook aanbevelingen gedeeld rond de Nationale Actieplannen. België onderstreepte in haar nationale verklaring de prioritaire doelstellingen van het vierde Nationaal Actieplan (2022-2026) en stelde ook een gezamenlijke verklaring op voor gelijkgezinde landen. In 2023 lanceerde het Bureau van de OVSE Secretaris-Generaal, Helga Schmid, de campagne "**16 dagen activisme tegen gender gerelateerd geweld**". Voor deze '16 Days of Activism 2024' organiseerde België op 10 december 2024 de screening van een Belgische documentaire, #FatUglySlut, in samenwerking met Duitsland en het OVSE Secretariaat. Op deze manier droeg België bij tot een verhoogd bewustzijn over (de impact van) digitaal geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes. Op de OVSE Ministeriële Raad van 5-6 december 2024 heeft België, net zoals voorgaande jaren, een '**Verklaring** inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid opgesteld, waarbij ons land de steun kreeg van gelijkgezinde landen zoals Finland, Noorwegen, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.
31.b	Samenwerken met de NAVO en het *NATO Committee on Gender Perspectives* en ondersteunen van de opstelling en uitvoering van hun actieplan en indicatoren voor de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Ondernomen interventies.
	In 2024 heeft België actief en constructief deelgenomen aan de onderhandelingen die het **nieuwe NAVO beleid** inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid vormgaven (adoptie in julie 2024). Ons land heeft daarbij onder meer succesvol ingezet op: • Versterking van de strategische doelstellingen en een meer actie-georiënteerd beleid; • Een nadruk op gender-responsief leiderschap binnen de NAVO; • De integratie van het beleid inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid doorheen de drie kerntaken van de NAVO (in plaats van een silo-benadering); • Het beleid herkenbaarder maken voor partnerlanden die zich hierbij kunnen aansluiten (bv beter gelinkt aan VN-pijlers); • Een versterkte monitoring en evaluatie van de uitvoering van het beleid;

31.c	Aanmoedigen en steunen van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid door internationale en regionale organisaties.
	Ondernomen interventies.
	In het kader van het Belgisch Voorzitterschap van de EU, bracht ons land de **EU Taskforce Vrouwen, Vrede en Veiligheid** opnieuw bijeen op expertenniveau. Op die manier droeg ons land bij tot de revitalisering van deze EU Taskforce die de laatste tijd slechts zeer sporadisch samenkwam. Op Belgisch initiatief werd diezelfde dag ook een **gezamenlijke vergadering tussen de EU experten van de Taskforce Vrouwen, Vrede en Veiligheid en de EU experten inzake Afrikaanse landen** georganiseerd, waarbij drie panellisten dieper ingingen op het belang van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in de Sahel regio, met specifieke aandacht voor de rol van (lokale) vrouwen bij gewelddadig extremisme in Mali en Niger, de impact van de humanitaire situatie op vrouwen en meisjes in de landen in transitie in de Sahel-regio en het glazen plafond waartegen vele vrouwen in Niger aanlopen. Deze gezamenlijke vergadering resulteerde in 10 concrete beleidsaanbevelingen waar de EU en EU lidstaten op kunnen inzetten voor een betere integratie van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in hun beleid ten aanzien van deze regio. Door de organisatie van deze gezamenlijke vergadering, zette dit Belgisch initiatief ook een precedent ter versterking van de mainstreaming van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in EU extern beleid.
31.d	Binnen de EU pleiten voor een versterking van de inspanningen en uitvoering van het EU Actieplan met betrekking tot de uitvoering van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid, met inbegrip van het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid, en het ondersteunen van de EEAS in deze taak.
	Ondernomen interventies.
	België hecht veel belang aan **de integratie van de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda in het Veiligheids- en Defensiebeleid van de EU**. In 2024 zag België er bijvoorbeeld op toe dat die agenda werd geïntegreerd in het partnerschap op het gebied van veiligheid dat de EU en Zuid-Korea op 4 november 2024 hebben getekend. Evenzeer heeft België ervoor gepleit dat de bijstandsmaatregelen voor derde landen, gefinancierd door de Europese Vredesfaciliteit en aangenomen door de Raad, worden opgenomen in de agenda, meer bepaald in de gevoeligste contexten. Denk bijvoorbeeld aan de steun aan de *Multi National Joint Task Force* tegen Boko Haram, die de *Multi National Joint Task Force of human rights officers* verplicht ervoor te zorgen dat het internationaal humanitair recht, de preventie van gendergerelateerd geweld en seksueel misbruik worden nageleefd.
31.e	De toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid blijven vragen bij alle vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering.
	Ondernomen interventies.
	Zie het antwoord op actielijnen 8e, 11e, 17b, 18d, 26b, c en e en 27f.

32.	**Stimuleren van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid in andere landen.**
32.a	Pleiten voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid, o.a. via de aanname van een NAP, in andere landen, in het bijzonder die in een fragiele situatie, en deze landen hierbij ondersteunen.
	Landen waaraan steun inzake het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd gegeven, type steun en partners en bilaterale en regionale oproepen waarin het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd aangehaald.
	Zie antwoord op actielijn 16 in verband met Belgische steun aan het **VN expertenteam inzake de rechtsstaat en seksueel geweld in conflict** (*UN Team of Experts on the Rule of Law and Sexual Violence in Conflict)* met een vrijwillige bijdrage van €1.000.000 voor hun werk in **Oekraïne**.
	Aantal en type acties ondernomen door diplomatieke missies om het thema vrouwen, vrede en veiligheid aan te kaarten.
	De **diplomatieke posten** hebben vele evenementen/debatten/ontmoetingen/conferenties georganiseerd of eraan deelgenomen, inzake gender in het algemeen, of meer specifiek de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda. Hieronder zijn enkele voorbeelden opgelijst (niet exhaustief): **Ankara (Turkije)**: In het kader van Internationale Vrouwendag organiseerde de Belgische Ambassade in Turkije een event in samenwerking met de Europese delegatie, waarop een veertigtal vertegenwoordigers van vrouwenrechtenorganisaties werden uitgenodigd, alsook vertegenwoordigers van het diplomatiek korps en VN-organisaties. Tijdens het event belichtten gastspreeksters de positie van vrouwen in de Turkse politiek en de situatie van economische en sociale rechten van vrouwen in Turkije. **Buenos Aires (Argentinië):** Op 10 mei organiseerde de Belgische ambassade een evenement ter gelegenheid van de 10e verjaardag van de inwerkingtreding van het Verdrag van Istanbul. Met dit evenement benadrukte ons land het belang van internationale en regionale juridische kaders zoals de Verdragen van Istanbul en Belém do Para. Het evenement, georganiseerd samen met de *Fondation Mujeres en Igualdad*, bood een platform voor reflectie en discussie aan. **Cotonou (Benin):** In het kader van Internationale vrouwendag organiseerde de Belgische ambassade in Cotonou een kleinschalig evenement in een centrum voor overlevers van gendergerelateerd geweld, alsook een bijeenkomst op de residentie van de ambassade met vrouwen van Enabel en ACNGs inzake vrouwenrechten op de werkvloer. **Dakar (Senegal):** In het kader van Internationale Vrouwendag organiseerden de Belgische en Nederlandse ambassade in Dakar een speed dating voor vrouwen in leidinggevende functies in Senegal, met oog op een vergroting van hun netwerk. Daarnaast nam de ambassade deel aan de lanceringsceremonie van “La Caravane Mauve”, een initiatief waarbij vrouwen hun stem kunnen laten horen tegen gendergerelateerd geweld, en aan een voetbalwedstrijd ter mobilisatie van vrouwen in sport. **Dublin (Ierland)**: In het kader van Internationale vrouwendag organiseerde de Belgische ambassade een *fireside chat* over gendergelijkheid als prioriteit in het Belgisch voorzitterschape van de EU, voor de EU ambassadeurs in Dublin, met onder meer deelname van voormalig Iers president Dr. Mary McAleese. Daarnaast organiseerde de ambassade een lunch inzake gendergelijkheid en de rol van vrouwen in de politiek voor alle vrouwelijke ambassadeurs in Ierland, en trok ons land de aandacht op gendergelijkheid en diversiteit tijdens de opening van het Festival en Filmfestival van de Organisatie van de Francophonie.

Hong Kong (China): Ter gelegenheid van de Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen nam het Consulaat-Generaal in Hong Kong ook deel aan de Run Hong Kong, waarmee beoogd werd om het bewustzijn rond de kwetsbaarheid van vrouwelijke vluchtelingen te verhogen.

Kigali (Rwanda): Ter gelegenheid van Internationale vrouwendag verspreidde de Belgische ambassade in Kigali via sociale media een speciale thematische editie ("Investing in Women") van de driemaandelijkse nieuwsbrief van de Belgische samenwerking in Rwanda, met de focus op het internationale thema van Internationale Vrouwendag in 2024 ("*Investing in Women*"). Daarnaast nam de ambassade actief deel aan twee evenementen in het kader van het DGD-gefinancierde project "Promoting positive masculinities" van NGO Aegis Trust, alsook aan de voorbereiding van een *#TeamEurope* evenement naar aanleiding van Internationale Vrouwendag.

Kinshasa (Democratische Republiek Congo): Naar aanleiding van massale verkrachtingen in de gevangenis van Makala, trokken de Belgische ambassade in DRC, samen met ambassadeurs uit de Canada, Nederland, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, de aandacht op deze situatie ten aanzien van de DRC Minister van Mensenrechten, uitten ze hun bezorgdheid en vroegen de DRC overheid om maatregelen te nemen ter bescherming van de vrouwen in de gevangenis en hen toegang te verlenen tot zorg, alsook om NGOs toegang tot de gevangenis te verlenen en deze vrouwen niet te vergeten bij beslissingen tot vrijlating.

Mexico City (Mexico): De Belgische en Duitse ambassades in Mexico City organiseerden op 28 oktober een bijeenkomst over de situatie van vrouwelijke journalisten in Mexico naar aanleiding van de *Internationale dag tegen straffeloosheid voor misdaden tegen journalisten*. De focus werd gelegd op de risico's waarmee journalisten, en meer specifiek vrouwelijke journalisten, in Mexico te maken krijgen. Daarnaast lag de nadruk op het integreren van de specifieke risico's voor vrouwen in de opleidingen van het openbaar ministerie en in de uitvoering van beschermingsmaatregelen.

Kuala Lumpur (Maleisië): Ter gelegenheid van Internationale vrouwendag organiseerde de Belgische Ambassade in Maleisië een lunch voor de EU ambassadeurs, met de *UN Resident Representative* en de *UN senior economist* als gastsprekers. De focus van de discussie lag op de rol van vrouwen in de economie, maar ook andere aspecten rond gendergelijkheid kwamen aan bod.

Lubumbashi (Democratische Republiek Congo): Tijdens een tweedaagse workshop rond arbeid en carrière voor jonge meisjes uit rurale families, georganiseerd door Enabel Lubumbashi, gaf het Belgische Consulaat-Generaal in Lubumbashi de meisjes inzicht in de werking van een diplomatieke/consulaire missie en in het beroep van diplomatie. Verder organiseerde het Belgisch Consulaat-Generaal ter gelegenheid van Internationale Vrouwendag de jaarlijkse "*Soirée Femmes Leaders*" in de tuin van de residentie, waarbij de vorming van jonge meisjes en hun integratie in de arbeidsmarkt centraal stond, daarbij voortbouwend op de verschillende projecten van Enabel en WBI Lubumbashi.

Manila (Filipijnen): Ter gelegenheid van Internationale vrouwendag lanceerde de Belgische ambassade in Manila *#BEHerEmpowerment*. In samenwerking met *Makati City Government* werd een tweedaagse workshop georganiseerd, die zich richtte op de economische empowerment van vrouwen aan de hand van digitale vaardigheden. Ter inspiratie bracht het evenement ook succesvolle vrouwelijke ondernemers en KMO's onder de aandacht. In juni organiseerde de ambassade in samenwerking met de Nederlandse ambassade ook *#BESafeAndProud* voor de LGBTQIA+ gemeenschap.

Ter gelegenheid van de Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen organiseerde de ambassade in Manila ook de 7de editie van het fietsevenement #ShareTheRoadWithHer (24 november in Makata), alsook een evenement getiteld *'Community talks on mental health and trauma response of gender based violence survivors* (gemeenschapsgesprekken inzake mentale gezondheid en trauma-respons ten aanzien van overlevers van gendergerelateerd geweld).

New Delhi (India): Als *Gender Champion* organiseerde de Belgische ambassade in New Delhi, samen met de Nederlandse ambassade, verschillende evenementen inzake gendergelijkheid, waaronder een evenement op 13 juni inzake 'Vrouwen en Sport'. Bekende Indische atleten deelden hun verhaal, gevolgd door een vrouwenvoetbalmatch tussen Indische NGO's CEQUIN en Slum Soccer die zich op kansarme jonge vrouwen richten. Ook de VN in India, UNICEF, *All-India Football Federation* en de Belgische voetbalacademie Double Pass werkten hieraan mee.

Ottawa (Canada): De Belgische ambassade in Ottawa organiseerde op 25 april in samenwerking met EUDEL een rondetafelconferentie "*Supporting Women in International Trade: Lessons from Europe and Canada*" als onderdeel van de *Belgische Dagen* in Toronto 2024 en in het kader van het Belgisch EU-voorzitterschap.

Rome (Italië): De Belgische Ambassade in Italië organiseerde een conferentie over vrouwenrechten in het kader van het Belgisch Voorzitterschap van de EU en Internationale vrouwendag. Tijdens de conferentie werden twee panels georganiseerd met een focus op gelijke kansen en op gendergerelateerd geweld.

Santiago (Chili): Ter gelegenheid van Internationale vrouwendag organiseerde de Belgische ambassade in Chili op 13 maart het evenement "*Women in FinTech Chile*", met aandacht voor de uitdagingen en kansen voor vrouwen in de FinTech-sector. Prominente figuren uit de sector en vertegenwoordigers van de Chileense overheid namen deel. Daarnaast ondersteunde de ambassade ook andere activiteiten, waaronder deelname aan campagnes van UN Women en de Europese Delegatie in Chili.

Zagreb (Kroatië): Ter gelegenheid van Internationale vrouwendag nam de Belgische Ambassadeur in Kroatië deel aan een panelgesprek over gendergelijkheid, waar hij onder meer de universaliteit van vrouwenrechten benadrukte.

Verschillende Belgische ambassades en permanente vertegenwoordigingen zetten wereldwijd ook de strijd tegen **gendergerelateerd geweld** op de agenda door een vertoning te organiseren van de Belgische film '*Julie zwijgt'*, in samenwerking met de regisseur en producent van deze film. Deze film vertoningen boden een excellente opportuniteit om dieper in te gaan op deze thematiek en meer specifiek over hoe de omgeving van slachtoffers/overlevers van seksueel geweld hier op een goede manier mee om kunnen gaan.

Andere ambassades organiseerden ***Ambassador for a day*** initiatieven, waarbij meisjes of jonge vrouwen de kans krijgen om een dag mee kunnen lopen op ambassades, met de Ambassadeur of medewerkers, en deelnemen aan vergaderingen, evenementen en/of workshops. Dit was onder meer het geval in de Belgische ambassades in Hong Kong, Madrid,

Belgische ambassades waren ook wereldwijd actief op **sociale media**, onder meer in het kader van internationale vrouwendag en de internationale dag voor de eliminatie van geweld tegen vrouwen.

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP

34.	**De uitvoering van het NAP coördineren**
34	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce Vrouwen, Vrede en Veiligheid.
	De **Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'** kwam vier keer bijeen in 2024. Op 12 juni wisselden de Taskforce leden onder meer informatie en goede praktijken uit over WPS mainstreaming in de respectievelijke departementen, inclusief aandacht voor opleidingen ter zake. De Taskforce vergadering van 19 augustus stond in het teken van de voorbereiding van de mid-term review van het Nationaal Actieplan en tijdens de Taskforce vergaderingen van 29 oktober en 5 december werden de aanbevelingen uit de mid-term review in detail besproken met oog op een verbeterde uitvoering van het Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2022-2026).
35.	**Het Parlement informeren.**
35	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	De bijdrage inzake de uitvoering van het Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid door de FOD Buitenlandse Zaken werd verstuurd op 29 januari 2025.
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijk middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.
	De Belgische Taskforce Vrouwen, Vrede en Veiligheid organiseerde op 8 oktober, in samenwerking met de Vrouwenraad, een **mid-term review** in het Egmontpaleis, met als doel de uitvoering van het **vierde Belgisch Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid** te evalueren en naar de toekomst toe de uitvoering ervan te versterken. Deze review nam de vorm aan van een consultatie met het maatschappelijk middenveld en het federaal Parlement, en bestond uit een internationaal panel, een vraag- en antwoordsessie met de betrokken federale administraties en workshops over de verschillende onderdelen van het Actieplan. 64 vertegenwoordigers van het middenveld (48 verschillende organisaties) hadden zich ingeschreven voor dit evenement.

Ontwikkelingssamenwerking

De agenda "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" staat centraal in de acties van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking. Hoewel de conflicten in Oekraïne en Gaza op de mondiale agenda staan, roept België op om aandacht te besteden aan de zogenaamde vergeten of langdurige crises die vooral vrouwen en meisjes treffen. In dit verband blijft de Belgische samenwerking de prioriteiten uitvoeren die zijn vastgelegd in het kader van het Nationaal Actieplan 1325 en bijdragen tot de participatie van vrouwen en meisjes, de strijd tegen seksueel en gendergerelateerd geweld en de verandering van schadelijke sociale normen en genderstereotypen. Zowel multilateraal als bilateraal zal de Belgische samenwerking de situatie van vrouwen en meisjes in de kijker blijven zetten, Agenda 1325 verdedigen en een progressieve visie op gendergelijkheid promoten.

Hieronder vindt u tal van voorbeelden van interventies die door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking worden ondersteund in onze 14 partnerlanden en elders en die bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het vierde nationale actieplan "Vrouwen, Vrede en Veiligheid".

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader

1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen in gerespecteerd worden genomen.**
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
	Opvolging van de uitvoering van het Verdrag van Istanbul.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
1.c	Alle landen systematisch oproepen om de verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren te onderschrijven en respecteren en hun voorbehouden in te trekken.
	Ondernomen interventies.
	In **Burundi** neemt de organisatie Search For Common Ground (SFCG) deel aan de belangenbehartiging voor de naleving van internationale conventies en verdragen, met name over de sociaal-politieke en economische participatie van vrouwen. SFCG informeert over de inhoud van resolutie 1325 en 2250, vooral onder jonge meisjes. SFCG werkt nauw samen met de overheid en relevante autoriteiten op het gebied van GBV-hardhandige wetten. Hun belangrijkste werk is dus het bestrijden van alle vormen van discriminatie van vrouwen, namelijk billijke toegang tot economische kansen, billijke deelname aan het beheer van de rijken in het gezin en billijke toegang tot onderwijs en gezondheidszorg. De belangenbehartiging van hetActor van de Niet-Gouvernementele Samenwerking (ANGS) Réseau des Citoyens Network - Justice &Democracy (RCN) beperkt zich op zijn beurt tot de domesticatie van reeds ondertekende teksten, in het bijzonder door de operationalisering van de wet op de preventie en bestraffing van GBV en de bescherming van slachtoffers. Niettemin zijn sommige van hun lokale partners zeer actief in het pleiten voor vrouwenrechten, de steun van RCN is alleen technisch (en dus niet-financieel) voor deze belangenbehartiging. In 2024 droeg onze post in Burundi financieel bij aan de activiteiten van de campagne 16 Days of Activism against Gender-Based Violence. Deze activiteiten werden georganiseerd als Team Europa. Het doel was om bewustmakings-, belangenbehartigings-, onderwijs- en mobilisatieacties uit te voeren om de aandacht te vestigen op gendergerelateerd geweld en om positieve verandering binnen de Burundese samenleving en op het hoogste besluitvormingsniveau aan te moedigen. **Mozambique** keurde in 2025-2024 een nieuwe Nationale Ontwikkelingsstrategie 2025-2024 goed. Het is een plannings- en budgetteringsinstrument dat tot doel heeft de ontwikkeling van het land voor de komende 20 jaar te begeleiden. Het benadrukt de hernieuwde aandacht voor het aanpakken van genderongelijkheden en het bevorderen van sociale inclusie.

	Oproep inzake beleid en afgesloten verdragen.
	In **Burundi** heeft SFCG door middel van vijfjarige financiering een genderdenktank opgericht die tot doel heeft te werken aan wetsontwerpen en/of strategieën om de rechten van vrouwen en meisjes te bevorderen. Deze groep is in 2024 opgericht en we zijn bezig geweest met de leerplicht. Voor het jaar 2025 is het de bedoeling om te werken aan landrechten en meer specifiek het recht op erfrecht voor vrouwen en meisjes.
2.	**De positie van vrouwen en meisjes bevorderen, in het bijzonder in de landen die zich in een fragiele situatie bevinden.**
2.a	Prioriteit en financiële steun geven aan gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes, in het bijzonder in staten in een fragiele situatie.
	Genderaspect binnen elk nieuw Samenwerkingsprogramma en in alle projecten en programma's met betrekking tot prioritaire sectoren van landen die zich in een fragiele situatie bevinden.
	In **Benin** werd gender gemainstreamd in de overheidsportefeuille 2019-2023 (4 pijlers), waarbij rechten werden bevorderd, kwaliteitsinformatie en toegang tot informatie voor besluitvorming werden verstrekt en positieve gedragsverandering werd aangemoedigd. De gezondheidssector richt zich voornamelijk op seksuele en reproductieve gezondheidsrechten, met bijzondere aandacht voor adolescenten en jongeren. De verstrekte technische en financiële bijstand is gericht op het verbeteren van het recht op gendergelijkheid, het bieden en vergemakkelijken van de toegang tot zorg en diensten, het verspreiden van informatie en kennis, en het aanmoedigen van de actieve deelname van de bevolking aan beslissingen en ontwerp op gezondheidsgebied. De regeringsportefeuille 2023-2028 die in november 2023 werd ondertekend, is een voortzetting van de vorige met dezelfde doelstellingen op het gebied van het bevorderen van de rechten van vrouwen en meisjes in Benin. In 2024 werd een reeks sessies voor capaciteitsopbouw gehouden voor vrouwelijke leden van coöperaties en ondernemingen op het gebied van landbouwontwikkeling pool 4 (Borgou, heuvels, Donga en Djidja) en de Atlantische regio's Mono en Couffo. Deze versterkingen waren gericht op ondernemerschap, de ontwikkeling van businessplannen, de formalisering van bedrijven, credit management, digitalisering, markttoegang, productpresentatie. In het kader van de as "Niet-gouvernementele samenwerking" zijn alle actoren van niet-gouvernementele samenwerking (ANGS) hun resultaten van het gemeenschappelijk strategisch kader voor 2022-2026 begonnen met een zeer uitgesproken gendervisie, zodat geen enkele interventie "genderblind" is. In **Burkina Faso** is bij de formulering van het bilaterale samenwerkingsprogramma 2023-2027 rekening gehouden met de gender-1- en 2-marker van de DAC. Naast het bilaterale samenwerkingsprogramma zijn ontwikkelingsprojecten in Burkina Faso geformuleerd waarbij rekening is gehouden met de gender 1-marker van de OESO/DAC. De vijfjarenprogramma's (2022-2026) van Belgische niet-gouvernementele actoren die actief zijn in Burkina Faso hebben "gender" als transversaal thema in aanmerking genomen en voeren specifieke activiteiten uit voor de empowerment van vrouwen en de sociale cohesie waarbij vrouwen betrokken zijn. In het kader van het nieuwe bilaterale samenwerkingsprogramma (2024-2028) dat Enabel in **Burundi** uitvoert, is gender een transversaal thema geworden. In het programma is gekozen voor de gendertransformatieve aanpak, die gericht is op de empowerment van rechthebbenden, rekening houdend met het volledige scala aan machtsdynamieken, en de integratie van dimensies op individueel, gezins-, gemeenschaps- en institutioneel niveau. Om de onderliggende oorzaken van ongelijkheden aan te pakken, is deze aanpak gebaseerd op een analyse van de hefbomen en belemmeringen voor gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes, toegepast op al haar componenten. Het programma is actief op de prioritaire gebieden gezondheid, onderwijs, landbouw en goed bestuur. Alle interventies bereiken de G1-markering. Postbasisonderwijs is de enige actie op G2-niveau, d.w.z. dat er aandacht is voor gendermainstreaming. In het kader van de coördinatie van de ANGS werd de functie bezocht door een collega van de afdeling D2.5, een genderexpert die de kans kreeg om verschillende projecten op het terrein te bezoeken en partnerorganisaties te ontmoeten om een idee te krijgen van de inclusie van gender in de activiteiten van onze ANGS. Tijdens de strategische dialoog werd een workshop over gezinsplanning georganiseerd voor alle ANGS en hun lokale partners.

In **Kameroen** worden de interventies van de Belgische ontwikkelingssamenwerking onrechtstreeks uitgevoerd, via ngo's (Via Don Bosco, Trias) en ARES. Aangezien de genderdimensie en de empowerment van vrouwen een transversaal thema zijn van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, worden deze aspecten ook in aanmerking genomen in indirecte samenwerkingsprojecten in Kameroen.

In **Guinee** heeft België ervoor gezorgd dat gender in zijn hele bilaterale samenwerkingsportfolio wordt geïntegreerd. In het kader van de SAFE-interventie (Women's Health and Empowerment) ondersteunt België het proces van ontwikkeling van het nationale genderbeleid van Guinee, maakt het de versterking mogelijk van de MPFEPV, genderdiensten en GBV-actoren in hun rol van coördinatie, advies en gendermainstreaming; versterkt de verzameling van hoogwaardige GBV-gegevens, versterkt maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met gender voor een sterke belangenbehartiging, en biedt ondersteuning bij het proces van operationalisering van het Dubreka Single Window tegen GBV.
In het kader van de interventie gericht op de ontwikkeling van duurzame landbouw, biedt de Belgische coöperatie steun aan vrouwen en jonge ondernemers in de ananas- en aardappelsector; steunt de consolidatie van de plaats van vrouwen in huishoudens, gemeenschapsstructuren, bestuursstructuren van boerengroepen en maatschappelijke organisaties; ondersteunt de Women's Savings and Loan Groups.
In het kader van de niet-gouvernementele samenwerking bestaat het Gemeenschappelijk Strategisch Kader (GSK) Guinee 2022-2026 uit 4 doelstellingen, waaronder een strategische doelstelling "Gender en inclusie" die tot doel heeft bij te dragen tot de bevordering van gendergelijkheid en sociale inclusie door de bevordering van participatie, sociaaleconomische empowerment en de strijd tegen gendergerelateerd geweld. De benaderingen zijn als volgt:

- Belangenbehartiging voor vrouwenrechten (Memisa, Eclosio, Le Monde selon les Femmes in samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde).
- Ondersteuning en versterking van lokale partners op het gebied van belangenbehartiging rond het thema.
- Deelname aan de versterking van de leiderschapscapaciteiten van lokale partners (Le Monde selon les femmes, Triassic, Eclosio).
- Gendermainstreaming: Integratie van de genderdimensie in alle uitvoeringsprojecten.
- Bestrijding van geweld: versterking en ondersteuning van lokale partners in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en de zorg voor slachtoffers via alle aspecten van het éénloketsysteem (Le Monde selon les Femmes en Memisa).
- Bevordering van de toegang tot seksuele en reproductieve rechten (Le Monde selon Les femmes, Memisa, Action Damien in samenwerking met het Instituut voor Tropische Geneeskunde).
- Financiële en economische autonomie: Bevordering van de empowerment van vrouwen en meisjes door toegang tot banen, opleiding en middelen (Trias, Eclosio).
- Onderzoek en actie op het gebied van gender en mannelijkheid (geestelijke gezondheid, verantwoordelijkheid, enz.) (Le Monde selon les Femmes en Instituut voor Tropische Geneeskunde).

In **Marokko** is de genderdimensie een van de transversale thema's van bijna alle projecten (gouvernementele en niet-gouvernementele samenwerking). De nieuwe portefeuille overheidssamenwerking met Marokko 2024-2028 (30 miljoen euro), die in 2023 op Belgisch niveau is goedgekeurd en waarvan de uitvoering in 2024 officieel van start is gegaan, is gericht op economische inclusie met als algemene doelstelling dat 50% van de begunstigden vrouwen moeten zijn en dat de uitvoeringsstrategie het mogelijk moet maken om af te stappen van traditionele stereotypen voor de economische inclusie van vrouwen.

In **Mozambique** is gender geïntegreerd in alle Belgische samenwerkingsprojecten en -programma's:

- Gouvernementele samenwerking: Het vijfjarig bilateraal programma 2023-2028 van Enabel (met D4CS tot 2029) focust op de thema's klimaatverandering en de rechtvaardige energietransitie. Tijdens de eerste uitvoeringsperiode werd de nadruk gelegd op het leggen van een solide basis voor gendermainstreaming door het creëren van een solide kader voor verdere actie. Daartoe heeft Enabel een actieplan voor gender en sociale inclusie ontwikkeld met strategische acties en doelstellingen om gendergelijkheid en sociale inclusie in zijn portefeuille te integreren, in alle relevante sectoren. Het is de bedoeling dat gendergelijkheid en sociale inclusie in de hele portefeuille worden geïntegreerd, met inbegrip van interventies voor derden. Om de uitvoering van het actieplan voor gender en sociale inclusie op te volgen, heeft Enabel een genderexpert in dienst.
- Niet-gouvernementele samenwerking: Belgische niet-gouvernementele actoren die actief zijn in Mozambique integreren gendergelijkheid en empowerment in hun activiteiten. Hiervoor werkt FOS samen met het Comité Nacional da Mulher Trabalhadora da OTM-CS (COMUTRA) dat zich inzet voor de participatie van vrouwelijke werknemers in vakbondsactiviteiten. Om dit te doen, strijden ze tegen discriminatie van vrouwen en voor gelijke rechten en kansen voor mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. COMUTRA speelt een centrale rol als centraal punt voor gendergelijkheid in het kader van het FOS-programma, waar het trainingen en workshops organiseert om gendermainstreaming en gendergelijkheid op de werkplek te verbeteren. Het Vlaamse Rode Kruis ziet erop toe dat al zijn activiteiten en opleidingen worden uitgevoerd in overeenstemming met zijn genderbeleid. In 2024 kwamen er een einde aan de door de DGD gefinancierde programma's rond de nexus Humanitaire-Ontwikkeling-Vrede, die werden uitgevoerd in samenwerking met drie INGO's (Action Aid, AVSI, LVIA). Het waren jongeren, maar vooral jonge meisjes, die centraal stonden in de programma's, om jongeren in fragiele contexten (conflicten en klimaatverandering/natuurrampen) kansen te geven om zich sociaal-economisch te ontwikkelen.

In **Nigeria** richt het Nigeria Humanitarian Fund, dat België in 2024 steunde met een bijdrage van 2 miljoen euro en wordt beheerd door het OCHA van de VN, zich specifiek op projecten gericht op vrouwen en meisjes. In 2024 bereikte het fonds 760.000 vrouwen (82% van de totale bevolking ondersteund) en steunde het met name door vrouwen geleide organisaties. Het fonds heeft ook tot doel het risico op gendergerelateerd geweld te verminderen.

Oeganda: Over het algemeen zijn de genderdimensie en de empowerment van vrouwen een transversaal thema van de Belgische ontwikkelingssamenwerking met Oeganda.

- Het bilaterale samenwerkingsprogramma 2023-2027 van Enabel (68 miljoen euro) omvat specifieke interventies voor vrouwen en meisjes. Het programma is gebaseerd op twee pijlers:
  - Pijler 1: "Jongeren, vooral jonge vrouwen, verwerven vaardigheden en vinden fatsoenlijke banen of ondernemerschapskansen in de landbouw en de groene en duurzame economie."
  - Pijler 2: "Het recht op veilig en kwaliteitsvol onderwijs en gezondheidszorg wordt op een transparantere manier gewaarborgd, met name voor kwetsbare groepen, waaronder kinderen, meisjes en vrouwen, en vluchtelingen."
- In het kader van de huidige niet-gouvernementele samenwerkingsprogramma's (2022-2026) financiert België 12 Belgische niet-gouvernementele actoren in Oeganda (25.000.000 euro). De activiteiten zijn voornamelijk gericht op cultuur (Africalia), justitie (AdZG), vaardigheden, landbouw en ondernemerschap (VVOB, Trias), voedselsystemen, natuurlijke hulpbronnen, milieu, klimaatverandering, land- en waterbeheer (Iles de Paix/SOS Faim, Rikolto, Broederlijk delen, BOS+/Join for Water), levensonderhoud en voedselzekerheid (AZG), gezondheid en welzijn (Menselijkheid en Inclusie). Voor alle interventies geldt dat gendermainstreaming een integraal onderdeel is van hun programma's voor het bevorderen van gendergelijkheid en het ontwikkelen van genderresponsieve strategieën.

Het bilaterale samenwerkingsprogramma dat Enabel voor de periode 2023-2027 in de **Democratische Republiek Congo** (DRC) uitvoert, integreert gender op een transversale manier.

In **Rwanda** ondertekende België begin 2024 een nieuw vijfjarig samenwerkingsprogramma 2024-2029, om het programma 2019-2024 verder te zetten. Dit nieuwe programma, voor een totaalbedrag van 95 miljoen euro, is op 1 juli 2024 van start gegaan. Gendergelijkheid en empowerment zijn transversale thema's. Zowel programmatisch als bestuurlijk is de genderdimensie versterkt ten opzichte van het vorige programma. Via het studiefonds financiert Enabel ook een positie als genderexpert binnen de Rwandese overheidsinstelling Gender Monitor Office. Dit dient niet alleen om het beleid van risicogewogen activa te ondersteunen en te versterken, maar ook om te zorgen voor een betere interactie en coördinatie tussen de acties van Enabel en het beleid inzake risicogewogen activa. Daarnaast loopt ook de thematische portefeuille sociale bescherming en waardig werk 2022-2026 (17,6 miljoen euro), die een sterke genderdimensie heeft. Ook de projecten van niet-gouvernementele samenwerkingsactoren (20 vijfjarige projecten 2022-2026 voor een bedrag van 31 miljoen euro) hebben gender als transversaal thema.
In **Senegal** omvat de formulering van het samenwerkingsprogramma 2024-2029 een analyse van de integratie van gender in de bilaterale samenwerking, wat heeft geleid tot de planning van specifieke activiteiten op het gebied van gezondheid en ondernemerschap en de noodzaak om een genderdeskundige voor Enabel aan te werven

Het bilaterale samenwerkingsprogramma dat in **Tanzania** wordt uitgevoerd, is gericht op gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes in de regio Kigoma.

Specifieke programma’s die gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes bevorderen en budget in totalen en percentages.

Benin:

- Gouvernementele samenwerking: het samenwerkingsprogramma 2023-2028, dat in 2023 van start ging, behandelt gender op een transversale manier in de verschillende interventies. Daarnaast heeft Enabel zijn engagement voor gender versterkt door een expertise aan te werven om transversale programmatische ondersteuning op nationaal niveau te bieden en ook om zijn strategische rol op het gebied van gender bij de nationale partners te versterken.
    - Op het niveau van de steunpilaar voor de gezondheidssector zijn prioritaire thema's zoals gezinsplanning, onderwijs, seksuele gezondheid bij adolescenten en jongeren, soa's/hiv, gendergerelateerd geweld, vroege zwangerschappen, de betrokkenheid van mannen via modelclubs voor echtgenoten, de uitvoering van spoedeisende verloskundige en neonatale zorg, evenals de preventie van niet-overdraagbare ziekten die verband houden met seksuele en reproductieve gezondheid (baarmoederhalskanker, enz.) integreren de genderdimensie.
    - Op het niveau van de landbouwpijler, PARSAD, worden de sectoren ondersteund met een gendervisie en specifieke acties die rekening houden met de specifieke behoeften van vrouwen in de ananas-, rijst- en cashewnotensector. Op het niveau van de genoemde sectoren werkt de interventie aan het zichtbaar maken van hun werk door de belangrijke beperkingen weg te nemen waarmee ze worden geconfronteerd, met name beperkte toegang tot productiemiddelen, laag genot van het recht op identiteit, gebrek aan zelfrespect, laag niveau van geletterdheid, enz., die van invloed zijn op hun promotie en empowerment. In samenwerking met de Universiteit van Namen (België) heeft het programma genderbewuste actiepakketten ontworpen. Deze acties, die gericht zijn op het richten op vrouwen en het aanbieden van een specifiek subsidiepakket, de coaching van vrouwen in combinatie met een opleidings- en digitale geletterdheidscyclus, een impactevaluatiestudie van de gendergevoelige acties die door het programma worden uitgevoerd, hebben

tot doel het ondernemerschap en de empowerment van vrouwen in de bovengenoemde landbouwsectoren te verbeteren. De specifieke beperkingen van vrouwen en jongeren zijn het voorwerp geweest van mechanismen voor positieve discriminatie, met name bij de financiële en niet-financiële steun aan bedrijven, en bij de veranderende houding ten opzichte van vrouwelijk ondernemerschap. Positieve mannelijkheid is een van de benaderingen die het programma heeft gebruikt bij de uitvoering van deze gendergevoelige acties.

- Het Delta Mono-project heeft dus bewustmaking georganiseerd voor lokale gemeenschappen en echtgenoten over de voordelen van het ondersteunen van vrouwen in de agro-ecologie door toegang tot land, training voor vrouwen over de landcode en over de aanpak en het proces van belangenbehartiging, beschikbare grond in de gemeenten geïdentificeerd en belangenbehartigingsinitiatieven van vrouwen in het reservaat krachtig ondersteund
- De pijler Steun aan de Republikeinse Politie heeft de genderstrategie voortgezet, die betrekking heeft op genderdiscriminatie op institutioneel niveau (binnen de Republikeinse politie) en gendergerelateerd geweld in de Beninese samenleving; Het heeft het dus mogelijk gemaakt om: a) de voorwaarden voor aanwerving en werk binnen de politie te herzien vanuit een genderperspectief en b) Beninese jonge vrouwen te interesseren voor dit beroep dat cultureel voorbehouden is aan mannen. Voor 2024 heeft er een training plaatsgevonden voor de 87 politieagenten over het verwelkomen van en luisteren naar SGBV-zaken in de interventiegebieden.

- Niet-gouvernementele samenwerking
  - Het SIA2-programma van Iles de Paix (DGD 2022-2026) werkt aan de promotie van IGA's voor vrouwen met groepen voor de verwerking van vrouwelijke agrovoedingsproducten die in verschillende vormen worden ondersteund. Versterking van verwerkingstechnieken en materiële ondersteuning werd gegeven aan 16 groepen, die 539 vrouwen vertegenwoordigden, die hun inkomen verbeterden en hun autonomie en veerkracht versterkten. In het kader van deze activiteit werd 8000 € ingezet. De promotie van tuinbouw is een zeer vrouwelijke activiteit die tot doel heeft de consumptie van groenten voor huishoudens te verbeteren en ook het inkomen van vrouwelijke tuinders te verhogen.
  - In 2023 voerde het Impact-Elles-programma van PLAN International België een diagnostische studie uit naar de marktopportuniteiten, de capaciteitsopbouwbehoeften van jongeren, het beschikbare opleidingsaanbod en de bestaande ondersteunende structuren in de departementen Atakora, Atlantic en Littoral. Het Impact-Elle-programma van DGD 22-26 heeft 275 kwetsbare jongeren geïdentificeerd, waaronder 165 jongeren die zijn opgeleid in ondernemersdiagnose. Uit dit cohort werden 41 jonge vrouwen geselecteerd, technisch ondersteund door verschillende specifieke en aanvullende opleidingen en uitgerust met productieapparatuur. In 2024 hebben deze 41 jonge vrouwen hun beroep geïdentificeerd en worden ze ingevoegd in veelbelovende beroepen en andere in de ondernemerschapssector. Het programma ontwikkelt financiële inclusie door de promotie van spaargroepen genaamd Village Savings and Loan Association VSLA's en ook die van jongeren (AJEC). Kosten van de activiteit: 45.642,59 euro

Burkina Faso :

- Oprichting van een multifunctionele economische eenheid voor 100 vrouwen en gastgezinnen in intern ontheemden: (€ 11.250)
- Versterking van de ondernemersvaardigheden van vrouwen: (50.748 euro)
- Verbetering van de toegang tot de markt en financiering voor vrouwen
- Versterking van de technische en beroepsvaardigheden van vrouwen en meisjes
- Steun aan vrouwengroepen in de tuinbouw

- Verbetering van de toegang tot financiering voor vrouwen via het mechanisme van de Village Savings and Loan Association. 120 VSLA's bestaande uit 2312 vrouwen. Budget: (44.500 euro)
- Versterking van de technische, organisatorische, financiële en materiële capaciteiten van 20 micro-, kleine en middelgrote ondernemingen (mkmo's) en vereenvoudigde coöperatieve vennootschappen (SCOOP's) op het gebied van de groene economie (verwerking van niet-houten bosproducten, afvalbeheer, verbeterde kachels) onder leiding van vrouwen: (50.000 euro)
- Vergemakkelijking van de markttoegang ten voordele van 33 vereenvoudigde coöperatieve vennootschappen (SCOOP's) en 06 micro-, kleine en middelgrote ondernemingen (mkmo's) geleid door vrouwen: (18.750 euro)
- Vergemakkelijking van de toegang van vrouwen tot financiering door middel van het mechanisme voor wederzijdse garantie. 17 Mutual Guarantee Company gerund door vrouwen: (20.000 euro)
- Steun voor de ontwikkeling van waardeketens van niet-houten bosproducten (NTFP's): 5 NWFP-sectoren, 130 ondersteunde vrouwen- en jongerencoöperaties: (150000 euro)
- Steun voor de ontwikkeling van micro-initiatieven op het gebied van de groene economie: 120 EIG's voor vrouwen en jongeren op het gebied van afval, compostering, agro-ecologische tuinbouw (150000 euro)
- Oprichting van 6 biochar-productie-eenheden ten voordele van 6 vrouwen- en jongerencoöperaties: 33.750 euro Steun voor de vervaardiging van verbeterde kachels van banco en metaal door vrouwen en jongeren: (350.000 euro)

Burundi :

- Gouvernementele samenwerking: In het bilaterale programma is gender opgenomen als transversaal thema (2024-2028 / € 75.000.000). Postbasisonderwijs is de enige actie op G2-niveau (8.400.000 euro).
- Niet-gouvernementele samenwerking:
  - SFCG: United for peace and sustainable development in fragile and conflict-affected settings: voor de economische empowerment van vrouwen (2022-2026 / € 2.080.650,00)
  - RCN: Burgers, Justitie en de rechtsstaat: meer sociale cohesie voor duurzame vrede: voor de duurzame vermindering van de prevalentie van gendergerelateerd geweld (2022-2026 / € 1.804.578,00)

Ethiopië: Programma 2022-2026 medegefinancierd door de DGD:

- Caritas: Aan het einde van de projectperiode hebben kwetsbare plattelandshuishoudens die getroffen zijn door conflicten, met name landloze huishoudens en huishoudens met een vrouw aan het hoofd, in 4 tabias (Endalgeda, Weraetle, Daya Alitena, Arae) in het district Irob, een verbeterde duurzame bestaansbasis die beter bestand is tegen economische crises, klimaat- en humanitaire initiatieven, en stelt hen in staat kansen te grijpen en hun ambities te verwezenlijken. (820.000 € voor 5 jaar)
- Humundi: Versterken van het engagement van de doelgroepen van het programma bij de gezamenlijke opbouw van duurzame voedselsystemen en een gezond milieu. (92.585€ voor 5 jaar)

Marokko:

- Enabel (PC 2022-2025) - Ondersteuning van de veiligheidsdiensten rond het thema bestrijding van geweld tegen vrouwen – € 2.000.000
- Enabel (PC 2024-2029) – "Binnen een algemeen kader voor de bevordering van waardig werk, bijdragen tot de ontwikkeling, de wederopbouw en de inclusieve en duurzame sociaaleconomische veerkracht van Marokko". € 30.000.000

- APEFE (2022-2026) Min Ajliki 3.0: Ontwikkeling van de inzetbaarheid en het ondernemerschap van vrouwen in Marokko - € 6.000.000
- RCN (2022-2026) TAMALLOUK 2 - Bevordering van gendergelijkheid door verbetering van mechanismen ter voorkoming en bestrijding van gendergerelateerd geweld - € 796.309
- Congodorpen (2022-2026) Gemeenschapsontwikkeling op het platteland van Marokko - € 1.677.184
- Echos-Communication (2022-2026) Bevordering van gendergelijkheid en economische empowerment van vrouwen in de regio's Oriental in Marokko, Kaolack in Senegal en Boucle du Mouhoun in Burkina Faso - € 628.773
- Dokters van de Wereld (2022-2026) COFEMI: "De toegang tot kwaliteitsvolle SRGR-diensten wordt verbeterd voor migrantenvrouwen in kwetsbare situaties in de regio Rabat, Salé en Kenitra en de regio Oriental" - € 577.000
- Solsoc (2022-2026) Versterking van fatsoenlijk werk voor een rechtvaardige, billijke, inclusieve en inclusieve transitie door het scheppen van banen, het waarborgen van rechten op het werk en sociale bescherming, en het bevorderen van sociale dialoog

In **Mozambique** heeft FOS een programmabudget voor de periode 2022-2026 van 960 000 euro waarmee ze werken aan het thema waardig werk. Een van de partners die ze op dit gebied ondersteunen is het Comité Nacional da Mulher Trabalhadora da OTM-CS (COMUTRA). De samenwerking met deze partner richt zich op empowerment van vrouwen, gendermainstreaming en het versterken van de positie van vrouwen op de werkvloer.
Daarnaast financiert België het African Girls can Code-initiatief van UN Women. Het is een regionaal vlaggenschipprogramma dat tot doel heeft de digitale vaardigheden van jonge vrouwen te versterken om hen voor te bereiden op een carrière in technologie en innovatie. Tegen 2024 zullen 70 meisjes in Mozambique zijn opgeleid in webdesign, app-ontwerp, AI, cybersecurity en gendergelijkheid.

Oeganda:

- Het We Work-programma, Groene en fatsoenlijke banen voor jongeren, met als algemene doelstelling "Jongeren, met name jonge vrouwen, verwerven vaardigheden en vinden fatsoenlijke banen of ondernemerschapskansen in de landbouw en de groene en duurzame economie". 25.000.000 euro
- Het We Learn-programma, dat gelijke leerkansen versterkt. Met als specifieke doelstelling "Adolescenten, vooral meisjes en vluchtelingen, krijgen toegang tot en voltooien vier jaar kwaliteitsvol secundair onderwijs". 14.400.000 euro
- Het programma We Care, Caring for Mothers' Lives heeft een specifieke doelstelling: "Kinder- en moedersterfte daalt en SRGR wordt beter gewaarborgd, dankzij de opleiding van niet-universitair gezondheidspersoneel en de verbetering van de mesostructuurcapaciteiten van gezondheidscentra en ziekenhuizen." 16.200.000 euro

Senegal :

- Programma voor samenwerking tussen de regeringen 2024-2029 40 miljoen euro met specifieke lijnen
  - A01 (Int1): Steun voor de uitvoering van genderstrategieën voor arbeidsbureaus, kamers van koophandel en bedrijvencentra (70.000 euro)
  - A01 03 (Int1): Toegang van vrouwen tot beroepsopleiding en specifieke inclusieactiviteiten (60 000 euro) Inclusie van vrouwen in internationale mobiliteit (32.000 euro)
  - A02 (Int1): ontwikkeling van een communicatiemechanisme om de toegang van vrouwen tot passende socialebeschermingsstelsels te vergemakkelijken (240.000 euro) Steun voor de empowerment van vrouwen in ondersteunde VDC's (40.000 euro) Ontwikkeling van een communicatiemechanisme om de toegang van vrouwen tot aangepaste sociale beschermingsstelsels te vergemakkelijken

	(40.000 euro) A 1 3 2 (INT 2): Gemeenschapsbewustzijn (Roze oktober, 16 dagen activisme, agenda voor jonge meisjes (150.000 euro) A 01 04 (INT 2): verbetering van de kwaliteit en de organisatie van de zorg van de gezondheidsdistricten naar de centrale regio, met bijzondere nadruk op de zorg voor vrouwen en kinderen (2.540.000 euro) A 01 05 (INT 2): De strijd tegen vrouwenkanker (400.000 euro) • Niet-gouvernementeel samenwerkingsprogramma: Het Jigeen Ñi Tamit 2.0-programma "Economische empowerment van vrouwelijke ondernemers in Senegal" van de APEFE heeft tot doel het ondernemerschap van vrouwen op het gebied van agrovoedingsverwerking in de regio's Thiès, Louga, Ziguinchor en Kolda te versterken. De ambitie is om vrouwelijke agrovoedingsbedrijven die actief zijn in de zuivel-, groente- en fruitsector en de visserijsector te ondersteunen, om hun ontwikkeling en organisatie te verbeteren en om vrouwelijke ondernemers in deze 4 regio's op een duurzame manier te versterken. Een van de vlaggenschipactiviteiten van het programma is de jaarlijkse organisatie van een innovatiebeurs waar de begunstigde ondernemers hun producten tentoonstellen en op de markt brengen en waar de beste presteerders onder hen worden beloond. Het bilaterale samenwerkingsprogramma in **Tanzania** voor de periode 2023-2028 biedt een geïntegreerde aanpak, gericht op meisjes en jonge vrouwen. De specifieke doelstelling luidt: "Meisjes en jonge vrouwen (14 tot 29 jaar) in specifieke districten van Kikoma worden via meerdere bevorderlijke leertrajecten in staat gesteld om te genieten van fatsoenlijke, groenere werkgelegenheid en een betere toegang tot ondernemerschap". Gender is een transversaal thema van het gemeenschappelijk strategisch kader van Tanzania voor niet-gouvernementele samenwerking in Tanzania. Zo steunt België Plan International voor zijn acties gericht op de emancipatie van vrouwen en meisjes (onder meer via financiële empowerment) en bevatten de projecten van de verschillende door België gefinancierde ngo's in Tanzania een genderaspect (bv. de projecten Rikolto, Iles de Paix en TRIAS hebben tot doel de inclusie van vrouwen in voedselsystemen te bevorderen en vrouwelijk ondernemerschap te ondersteunen).
	Aantal projecten/programma's met OESO DAC-gendermarker 1 of 2
	In 2023 financierde DGD 857 interventies met een OESO/DAC G1- of G2-marker als volgt: • 783 interventies met een G1 marker • 74 interventies met een G2 marker
	Totale financiering voor projecten/programma's met OESO DAC-gendermarker 1 of 2.
	Voor het jaar 2023 bedroeg de totale financiering van belgische ontwikkelingsinterventies onderworpen aan een gender 1-marker € 573,9 miljoen. Die voor interventies gemarkeerd als geslacht 2 was € 51,8 miljoen. In totaal is door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking 627,7 miljoen euro uitgetrokken voor interventies die onderworpen zijn aan een OESO/DAC Gender 1 of 2 marker.
2.b.	Benaderen van alle politieke pleidooien, internationale verklaringen en interventies op het terrein vanuit een strategisch en coherent kader dat de positie van vrouwen en meisjes en hun empowerment versterkt.
	Kader uitgewerkt en toegepast.
	In **Mozambique** neemt België actief deel aan de volgende werkgroepen voor het opzetten van een politieke en politieke dialoog over gendergelijkheid en empowerment van vrouwen: • De werkgroep gendergelijkheid van ontwikkelingspartners in het kader van het Partnerschap voor Ontwikkelingssamenwerking (DCP), met als doel invloed uit te oefenen op de beleidsdialoog en belangenbehartiging over gerichte kwesties die verband houden met gender, gelijkheid en empowerment van vrouwen. • De groep Gender en burgerschap, deze groep voert een "structurele dialoog" tussen de EU en de EU-lidstaten en maatschappelijke organisaties, in overeenstemming met de routekaart voor maatschappelijke organisaties.

Pleidooien, verklaringen en interventies die de positie van vrouwen versterken.

In **Benin** zijn verschillende belangenbehartigingsactiviteiten uitgevoerd:

- In het kader van de viering van de Dag van het Afrikaanse Kind eind 2023 werd door maatschappelijke organisaties, ANGS Plan International Benin, Dynamo International en GEOMOUN, een pleidooi gehouden bij de prefect van de Atlantische Oceaan in 2024 over de aanzienlijke en duurzame verbetering van de veerkracht, bescherming en multidimensionale zorg voor kinderen in straatsituaties van 5 tot 25 jaar, meisjes en jongens, uit de gemeenten Abomey-Calavi, Ouidah en Allada. Er werd een workshop na de belangenbehartiging georganiseerd met de prefectuur en het departementale directoraat voor sociale zaken en microfinanciering om de situatie van de rechten van het kind in het Atlantische departement te analyseren met het oog op een passende besluitvorming door de prefectuurautoriteit.
- In het kader van de viering van de Internationale Dag van de Rechten van het Kind maakten schoolbesturen van de gelegenheid gebruik om de 30ste verjaardag van Plan International Benin in november 2024 te vieren en een pleidooi te houden bij de uitgenodigde autoriteiten (Staatssecretaris belast met Ontwikkeling en Coördinatie van het Overheidsoptreden, Beschermheer van deze plechtige viering, aan de Minister van Kleuter- en Lager Onderwijs, en aan de Minister van Secundair, Technisch en Beroepsonderwijs) en aan de Country Director van Plan International Benin om de voorwaarden van kinderstudies op scholen te benadrukken en te pleiten voor inclusief kwaliteitsonderwijs.
- In het kader van de JIFI2024 organiseerde Enabel pleitbezorging bij administratieve, gewoonte- en politieke autoriteiten en jonge meisjes om mensen bewust te maken van de plaats van meisjes en vrouwen in de arbeidswereld en de beroepen van de toekomst, en vooral in de strijd tegen gendergerelateerd geweld en meer in het bijzonder tienerzwangerschappen.
- In de eerste helft van 2024 heeft het National Women's Institute, met steun van de Ambassade, een workshop gehouden om de schakels in de zorgketen voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld onder de aandacht te brengen. Het was gericht op magistraten, politieagenten, gezondheidswerkers, gendermanagers van centra voor sociale promotie, enz., voor een effectievere zorg voor slachtoffers.

In **Burkina Faso**, steun van de Ambassade van België bij het voeren van de dialoog op hoog niveau tussen de Technische en Financiële Partners (TFP's) van het Gender Consultation Framework (GCF) en het Ministerie van Solidariteit, Humanitaire Actie, Nationale Verzoening, Gender en Gezin (MSAHRNGF) over kwesties en uitdagingen in verband met genderkwesties om de synergie en complementariteit van de acties voor meer gelijkheid te versterken gender en empowerment van vrouwen tegen 2030 in Burkina Faso.

In het kader van de Universal Periodic Review van **Ethiopië** op 12 november deed België de volgende aanbeveling: *Improve* ***support for survivors of conflict-related sexual and gender-based violence****, by strengthening their* ***access to justice and legal counsel****, their* ***access to health and social services****, while ensuring that they are* ***actively participating in decision-making processes.***

Ter gelegenheid van de **Mozambikaanse** Vrouwenmaand - 8 maart 2024 (Internationale Vrouwendag) en 7 april 2024 (Mozambikaanse Vrouwendag) - organiseerde en cofinancierde het Belgische team in Mozambique (Diplomatieke Post van België, Vertegenwoordiging van Vlaanderen en Enabel) samen een rondetafelgesprek en een netwerkevenement op 5 april. Het thema van het evenement was "Empowering Women in Climate Action: Towards a Sustainable Future". Het evenement bracht vier leiders van partnerorganisaties samen om hun ervaringen te delen over hoe vrouwen in leidinggevende posities bijdragen aan de vooruitgang van vrouwen in Mozambique. Het evenement stelde de deelnemers in staat om na te denken over de positie en rol van vrouwen in Mozambique in de context van verschillende klimaatuitdagingen. Ongeveer 60 mensen, waaronder verschillende donoren, vertegenwoordigers van verschillende ministeries, maatschappelijke organisaties en de particuliere sector, woonden het evenement bij. Onderwerpen die tijdens de rondetafel werden besproken, waren gericht op hoe verschillende overheidssectoren specifiek klimaatgerelateerde gebieden aanpakken waarin meisjes en vrouwen een centrale rol spelen. Met andere woorden, het doel was om na te gaan welke strategische

	beleidsmaatregelen de panelleden in hun activiteitensectoren hadden genomen ten gunste van meisjes en vrouwen. De belangrijkste gespreksonderwerpen waren: 1) de impact van klimaatverandering op de gezondheid van meisjes en vrouwen; 2) klimaatverandering en hernieuwbare energie en de gevolgen daarvan voor meisjes en vrouwen; en 3) natuurrampen en hun impact op meisjes en vrouwen. In **Nigeria** werd de positie van vrouwen en meisjes herhaaldelijk aangekaart in gesprekken met hoogwaardigheidsbeklederes. Op 9 januari 2024 had deze post een ontmoeting met de voormalige minister van Vrouwenzaken van Nigeria, Uju Kennedy-Ohanenye. Ze werd specifiek uitgenodigd om te pleiten voor de inclusie van vrouwen op de bijeenkomst op hoog niveau over terrorismebestrijding in Abuja in april 2024 met de nationale veiligheidsadviseur (coördinator). In dezelfde maand januari kon deze functie een inleidende ontmoeting organiseren met de Nigeriaanse vice-president van het orgaan van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de uitbanning van discriminatie van vrouwen (CEDAW), Esther Eghobamien-Mshelia, en de directeur van het UN Women Country Office in Abuja, de Kameroense Beatrice Eyong. In de week van 13 januari 2025 is een ontmoeting gepland met de nieuwe minister van Vrouwenzaken, mevrouw Imaan Sulaiman-Ibrahim, die in november 2024 is aangesteld, waar het onderwerp ook aan de orde zal komen als onderdeel van de bredere discussie over haar beleidsprioriteiten. Ter gelegenheid van de Internationale Dag voor de Rechten van Meisjes onder Minderjarigen, op 11 oktober 2024, heeft de ambassade een Nigeriaanse ambassadeur voor de Dag aangesteld om niet alleen kinderrechten, maar ook vrouwenrechten te bevorderen, onder meer tijdens een evenement georganiseerd door een NGO (de I Subscribe-campagne). In **Oeganda** namen op 20 januari 2024 ambassadeur Hugues Chantry en het hoofd van de samenwerking, Luc Pirson, deel aan het evenement dat door UNICEF werd georganiseerd tijdens het bezoek van de voorzitter van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aan het UNICEF Girls Empowering Girls (GEG) project. Dit project wordt gefinancierd door België en de ambassadeur hield een toespraak waarin hij de rol van België en de prioriteit die België geeft aan gendergelijkheid en empowerment van vrouwen benadrukte. Bovendien nam ambassadeur Hughes ter gelegenheid van de 33e jaarlijkse 16 Days of Activism Against Gender-Based Violence deel aan een podcast als onderdeel van de Defend Defenders-campagne over "Her Fight, Our Rights" op it's Conversations with Defenders. In de **DRC** draagt onze positie voortdurend bij aan de belangenbehartiging tijdens ontmoetingen met verschillende actoren. In **Rwanda** heeft België actief bijgedragen aan campagnes rond Internationale Vrouwendag en de 16 Dagen van Activisme tegen gendergerelateerd geweld, vaak in het kader van Team Europa. Ter gelegenheid van Internationale Vrouwendag focuste de driemaandelijkse nieuwsbrief van de Belgische samenwerking in Rwanda op genderkwesties. Deze acties zijn ook altijd in lijn met de RWA-regering, die deze kwesties ter harte neemt. In **Senegal** versterkt België de capaciteit van de gendercontactpunten in de ministeries van Volksgezondheid op het gebied van leiderschap en nationaal genderbeleid en ondersteunt het de tussentijdse evaluatie van de nationale strategie voor gendergelijkheid en gelijkheid
2.c	Expertise aanbieden en deelnemen aan het uitwisselen van goede praktijken.
	Geleverde steun.
	In **Benin** heeft België (Ambassade + Enabel) deelgenomen aan de gendercoördinatiesubgroep van de TFP's die aanwezig zijn in Benin, en aan de coördinatie van de subgroep sinds 06/2023 en gedurende heel 2024. In **Burundi** kreeg de functie in november bezoek van een collega (D2.5) die genderexpert is. De collega kreeg de kans om projecten in het veld te bezoeken en ANGS en hun lokale partners te ontmoeten om haar expertise te delen.

In de landenportefeuille 2023-2028 van Enabel in **Oeganda** zijn er componenten die gericht zijn op:

- Versterking van de capaciteiten van lokale actoren voor de inclusie en representativiteit van doelgroepen. Dit omvat steun voor de planning, budgettering, coördinatie en uitvoering van sectoraal beleid.
- Dienstverleners ondersteunen bij het ontwikkelen van transformatieve activiteiten die belemmeringen wegnemen voor inclusieve en zinvolle toegang tot hoogwaardige diensten.
- Bevorder het delen van informatie en de betrokkenheid van burgers: De nadruk wordt gelegd op de toegang van rechthebbenden tot informatie over diensten en rechten. Het is ook bedoeld om hun betrokkenheid en deelname aan mechanismen om de toegang tot en de kwaliteit van diensten te verbeteren, te versterken.

Onze ambassade in **Kenia** zet zich in om het thema vrouwen, vrede en veiligheid op de agenda te zetten in haar bilaterale contacten of als EU-groep. Tijdens een missie van ons posthoofd naar Madagaskar werd samen met EUDEL een bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van 6 NGO's, met als doel informatie te verzamelen over de mensenrechtensituatie (ter voorbereiding op de UPR in de Mensenrechtenraad). Onder andere het thema vrouwen, vrede en veiligheid kwam aan bod.

In **Marokko** dragen verschillende interventies bij tot het aanbieden van expertise en het delen van goede praktijken:

- De ambassade speelt een belangrijke rol in de gendercoördinatie (Gender WG) tussen technische en financiële partners in Marokko, maar ook in termen van de link met het maatschappelijk middenveld.
- De Ambassade heeft een instrument opgezet voor uitwisseling en communicatie tussen deze bovengenoemde actoren om de coördinatie, communicatie, uitwisseling van goede praktijken, enz. te vergemakkelijken. Er bestaat een informatiecentrum met rapporten over gendergelijkheid, dat wordt gecoördineerd door de ambassade.
- De ambassade organiseerde samen met de Raad van Europa 2 evenementen in verband met cyberpesten, die het mogelijk maakten om Belgische experts te mobiliseren.
- ENABEL organiseerde een internationale conferentie tegen cyberpesten waar Belgische experts hun expertise kwamen delen.
- De Ambassade heeft verschillende uitwisselingsevenementen gecoördineerd en financieel ondersteund in het kader van de hervorming van de Familiecode (Mudawana). De ambassade organiseerde en financierde een TALK door een expert op het gebied van mensenrechten en vrouwenrechten, evenals een rondetafelgesprek over gender en media waar verschillende experts aanwezig waren.
- De ambassade coördineerde de TFP's tijdens de 16 Days of Activism-campagne en produceerde een nieuwsbrief met alle uitgevoerde activiteiten.
- De Ambassade begeleidde Belgische parlementsleden in het kader van de parlementaire jumelage tussen Marokko en de EU (Europese financiering), waarbij een forum van vrouwelijke parlementsleden werd gehouden onder voorzitterschap van België, met als doel ervaringen uit te wisselen en een betere samenwerking tussen de vergaderingen te bevorderen om de gelijkheid en de actieve deelname van vrouwen aan parlementaire praktijken te bevorderen.

	In **Nigeria** heeft onze functie deelgenomen aan de Nationale Dialoog over de uitbanning van kindhuwelijken in januari 2024, op uitnodiging van de eerder genoemde minister van Vrouwenzaken. Op 7 december 2024 nam het hoofd van de post als spreker deel aan een webinar in het kader van de "16 Days of Activism against Gender-Based Violence". Het doel van het webinar was om goede praktijken uit te wisselen om het onderwijs en de ontwikkeling van meisjes in Nigeria te verbeteren. De tussenkomst van de diplomatieke post bracht de goede Belgische praktijken in de bevordering van gelijkheid en meisjesrechten aan het licht. Op 25 november 2024 (de eerste "Dag van het Activisme") nam het hoofd van de posten ook deel aan een EU-evenement in samenwerking en uitwisseling met Nigeriaanse maatschappelijke organisaties, dat daarna op grote schaal werd verspreid op sociale media. In **Senegal** voerde België in april 2023 een Benchmark Mission uit voor het personeel in het kader van de oprichting van enkele opvangcentra in België (Ministerie van Gezinsgezondheid, Regionaal Centrum voor Onderzoek, Opleiding en Belangenbehartiging in Reproductieve Gezondheid (CEFOROP) om inspiratie te putten uit het Belgische model van enkelvoudige opvangcentra
2.d	UN Women en haar rol ter bevordering van de gendergelijkheid en van de empowerment van vrouwen en meisjes steunen.
	Ondernomen interventies.
	De Belgische Ontwikkelingssamenwerking ondersteunt UN Women via meerjarige financiering uit reguliere middelen van 16.000.000 euro voor de periode 2021-2024. Daarnaast steunt België het gezamenlijke initiatief "*African Girls Can Code*" van de International Telecommunication Union, UN Women en de African Union Commission met als doel meisjes van 17 tot 20 jaar in heel Afrika op te leiden en te empoweren, zodat ze computerprogrammeurs, makers en ontwerpers kunnen worden, studies kunnen volgen en carrière kunnen maken in de informatie- en communicatietechnologiesector (ICT). Dit initiatief, gefinancierd voor een bedrag van € 1.200.000, omvat de organisatie van codeerkampen in 11 landen: **Burundi, DRC, Kenia, Mali, Mozambique, Niger, Rwanda, Senegal, Zuid-Afrika, Tanzania en Oeganda**. In **Marokko** financiert België een Junior Professional Officer. In januari 2024 hadden we voor onze functie in **Nigeria** een ontmoeting met de directeur van het UN Women Country Office in Abuja, mevrouw Beatrice Eyong. Tijdens deze bijeenkomst werden onder meer de acties van UN Women op het gebied van gendergerelateerd geweld, de inclusie van vrouwen in klimaatslimme landbouwprojecten en de integratie van de genderdimensie in humanitaire hulp genoemd. Dit artikel belichtte de Belgische steun aan UN Women in de vorm van basisfinanciering. In **Oeganda** neemt Enabel deel aan de maandelijkse coördinatie van de Gender Equality Development Partners Group. UN Women verzorgt het secretariaat van deze groep. In de **DRC** werkt onze functie samen met UNW in het kader van de Internationale Dag voor de Uitbanning van Gendergerelateerd Geweld (25/11) (organisatie en communicatie van evenementen). In **Rwanda** heeft België geen financiering gereserveerd voor UNW Rwanda, maar onderhoudt het regelmatige uitwisselingen met UN Women in het kader van overleg met internationale partners.

	In **Senegal** steunt België het project "Project for Local Leaders and Behaviour Change in Gender Equality in Senegal" dat wordt uitgevoerd door UNDP en UN Women. De algemene doelstelling is bij te dragen tot het veranderen van de dominante houding en het gedrag ten opzichte van vrouwen en mechanismen in te stellen om de gendergelijkheid op het niveau van lokale instellingen en lokale vertegenwoordigers te versterken. Door gebruik te maken van gedragswetenschappen en de promotie van sport door vrouwelijke atleten en vrouwenteams, wil dit project een innovatieve aanpak ontwikkelen om zijn specifieke doelstellingen te bereiken. Dit project, dat in december 2022 van start ging voor een periode van 2 jaar, heeft een financiering van 781.600 euro
2.e.	Het mandaat van de VN-Werkgroep betreffende discriminerende wetten en praktijken tegen vrouwen blijven ondersteunen.
	Ondernomen interventies.
	In **Marokko** neemt onze functie deel aan de UN Gender WG en de TFP Gender WG (mede geleid door de ambassade). In **Rwanda** is UN Women verantwoordelijk voor de coördinatie van internationale partners op het gebied van gender. BE is een constructieve partner in dit overleg.
3.	**Het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes verzekeren.**
3.a	Opnemen van respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de humanitaire hulpprogramma's en de programma's voor de wederopbouw.
	Opname hiervan in het beleid, het budget en de procedures.
	In 2021 ondertekende de minister een toezegging van 4 miljoen euro voor twee jaar aan **UNFPA Supplies**. Deze vastlegging is verlengd voor de jaren 2024 en 2025. UNFPA Supplies is een thematisch programma en de grootste aanbieder van diensten op het gebied van gezinsplanning in ontwikkelingslanden. De overgrote meerderheid van de Belgische partnerlanden geniet van dit programma. UNFPA Supplies houdt rekening met de seksuele en reproductieve gezondheidsbehoeften van mannen en vrouwen om geschikte anticonceptiemethoden beschikbaar te stellen aan de bevolking op basis van de behoeften van mannen en vrouwen. In **Benin** is SRGR geïntegreerd in de programma's die door BE worden ondersteund: • Gouvernementele Samenwerking o Steunpijler P@SRIS2 de gezondheidssector: omvat een volledige component op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, waarbij gender wordt vertegenwoordigd als een transversale dimensie. Op beide niveaus zijn verschillende gendergerelateerde activiteiten aan de gang: ▪ het strategische niveau (herziening van wet- en regelgeving, integratie van een genderbewuste aanpak met alle actoren in de gemeenschap, en het geven van een actieve rol aan de bevolking bij de definitie en levering van gezondheidsdiensten... ;) ▪ en operationeel (opleiding en bewustmaking voor zorgverleners, adolescenten en ouders, gids voor het beheer en de preventie van gendergerelateerd geweld, ondersteuning van eenheden voor het beheer van gendergerelateerd geweld in ziekenhuizen in de regio, oprichting van een eenheid voor het beheer van gendergerelateerd geweld). o Wereldwijd partnerschapsproject Pijler van steun aan de gezondheidssector EQUITY 2 gemarkeerd met score 2 door de OESO DAC Met als hoofddoel het verminderen van ongelijkheden op gezondheidsgebied zijn er op beide niveaus verschillende gendergerelateerde activiteiten aan de gang: het strategische niveau (ondersteuning van de genderstrategie van het ministerie van

Volksgezondheid;) en operationeel (oprichting van nul-GBV-comités, werkzaamheden ter voorkoming van seksuele uitbuiting en misbruik, met inbegrip van gynaeco-verloskundig geweld, enz.).

- Niet-gouvernementele samenwerking
  - Het Health for All-programma in Benin wordt uitgevoerd door het consortium Memisa, CDEB en MSV, met een budget van 4.300,00 euro. Programma #H4A is in overeenstemming met de SDG's, met name SDG 3 (goede gezondheid en welzijn), met bijzondere aandacht voor genderaspecten, met name door steun voor de reproductieve gezondheid en de gezondheid van moeders (SDG 5). In deze context worden bewustmakingscampagnes voor de gemeenschap over gendergerelateerd geweld, met inbegrip van seksueel geweld, en sociale mobilisatiesessies uitgevoerd om obstakels weg te nemen die verband houden met de niet-bestaande of onvolledige vraag naar seksuele en reproductieve gezondheid als gevolg van het voortbestaan van culturele modellen en sociale normen. Promotiecampagnes voor SRG-diensten worden ook uitgevoerd in gezondheidscentra en mobiele klinieken in de interventiegebieden van het programma. Er is een netwerk van influencers opgezet om de rechten op seksuele en reproductieve gezondheid te verdedigen en er worden bewustmakings- en verwijzingssessies over seksuele gezondheidsvoorlichting georganiseerd in de interventiegebieden van het programma.
  - Het programma "Toegang tot Gezondheidszorg en Gezondheidsbevordering", MUSA BENIN. Het project voor de preventie van genderspecifieke ziekten en de bevordering van seksuele en reproductieve gezondheid, een bijdrage van de "SR MUSA" Health Mutuals of Louvain Cooperation, heeft tot doel i) de doelgroepen te sensibiliseren en te informeren over genderspecifieke ziekten en reproductieve gezondheid, ii) zorg voor vrouwen in de vruchtbare leeftijd, screening op borst- en baarmoederkanker en de subsidie voor bevestigende analyse van de diagnose, iii) adolescenten op scholen (secundaire cyclus) activiteiten aanbieden die verband houden met seksuele gezondheid, overdraagbare ziekten en preventiemaatregelen. In 2023 hebben de belangrijkste activiteiten die in het kader van het SR MUSA-project worden uitgevoerd, betrekking op de organisatie van een workshop voor de lancering van het project om met zorgaanbieders, verkozen mutualisten en gemeentelijke autoriteiten overeenstemming te bereiken over i) de inhoud van het project, ii) het mechanisme van de uitvoering ervan, iii) de betrokkenheid van belanghebbenden en iv) interacties met mutualiteiten. Er werd een bezoek gebracht om ervaringen uit te wisselen met een structuur om de resultaten van het project te ontdekken, het opgezette systeem en de werking ervan te analyseren, de behaalde resultaten te bespreken, de succesfactoren, sterke en zwakke punten van de uitvoering van het project te bespreken, de ondervonden moeilijkheden en de gebruikte instrumenten te ontdekken. De organisatie van een screeningscampagne voor niet-overdraagbare ziekten en genderspecifieke ziekten en soa's. Vrouwen en adolescente meisjes met borst- en baarmoederkanker; Mannen en vrouwen van 18 jaar en ouder met hoge bloeddruk en diabetes; en beide geslachten van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa's).

In **Burkina Faso** hebben de volgende projecten in 2024 een SRGR-thema: de twee territoriale projecten van de bilaterale samenwerkingsportefeuille (in het Centrum-Oosten en het Plateau-Centraal), het LASSO Santé-project (in de Boucle du Mouhoun).

In **Mali** werden 55 vrijwilligers van het Rode Kruis getraind in seksuele en reproductieve gezondheid.

In **Marokko** is deze component rechtstreeks geïntegreerd in het project Médecins du Monde (2022-2026) - COFEMI: "De toegang tot hoogwaardige SRGR-diensten wordt verbeterd voor migrantenvrouwen in kwetsbare situaties in de regio Rabat, Salé en Kenitra en de regio Oriental".

Met een bijdrage van 2 miljoen euro was België een van de grootste donoren van het **Nigeria** Humanitarian Fund, dat in 2024 een totaal budget van ongeveer 19 miljoen dollar had. Het fonds richt zich specifiek op projecten gericht op vrouwen en meisjes. In 2024 bereikte het fonds 760.000 vrouwen (82% van de totale bevolking ondersteund), steunde het met name door vrouwen geleide organisaties en hielp het de risico's van gendergerelateerd geweld te verminderen. Zo houden 10 van de 16 projecten die onlangs zijn uitgerold in geselecteerde lokale overheidsgebieden in het noordoosten van Nigeria rechtstreeks verband met de situatie van vrouwen en meisjes, waaronder het ondersteunen van zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven, het verbeteren van de vaardigheden van vrouwen, het ondersteunen van vrouwelijke slachtoffers van gendergerelateerd geweld, het beperken van de impact van onveiligheid op de situatie van vrouwen en het bieden van een "veilige ruimte". evenals de verstrekking van hygiënekits voor vrouwen. Op verschillende locaties (o.a. in Dikwa en Bama) worden projecten uitgevoerd waarbij onder andere risicocommunicatie en maatschappelijke betrokkenheid bij seksuele en reproductieve gezondheid centraal staan.
De Belgische begrotingssteun ("basisfinanciering") aan het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties (UNFPA) wordt gebruikt om het Gemeenschappelijk Fonds voor Gezinsplanning in Nigeria te financieren. België droeg in 2024 ook meer dan 18 miljoen dollar bij aan het Central Emergency Response Fund (CERF). Nigeria ontving 16 miljoen dollar, dat onder meer werd gebruikt om een project te financieren over voedselzekerheid voor kwetsbare vrouwen (130.000) en kinderen (500.000) in het noordoosten van Nigeria.

In het kader van de humanitaire niet-gouvernementele samenwerking in **Oeganda**: Respect voor de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes en acties tegen gendergerelateerd geweld zijn een integraal onderdeel van de interventies van humanitaire niet-gouvernementele organisaties. Caritas-programma's PROHUMA I (2021-2023 - € 1.200.000) en PROHUMA II (2023-2025): De doelstellingen van de programma's zijn "het voorkomen en verminderen van de kwetsbaarheden van groepen die het meest worden blootgesteld aan geweld tijdens humanitaire crises door het versterken van een toegankelijke en waardige beschermingsomgeving". Deze programma's omvatten trainingsactiviteiten op het gebied van gendergerelateerd geweld en de bouw van opvangcentra voor gendergerelateerd geweld in het vluchtelingenkamp.

DRC:

- Gouvernementele Samenwerking: Al deze ingrepen hebben een impact op het operationele niveau van de gezondheidszones, terwijl ze een provinciale verankering hebben op het niveau van de provinciale gezondheidsafdeling. Als onderdeel van de hoofddoelstelling om het gezondheidsniveau en het welzijn van de bevolking op een rechtvaardige manier te verbeteren, ligt de focus specifiek op vrouwen en meisjes in de 4 verwachte resultaten bij elke gezondheidsinterventie in deze provinciale programma's (gebruik van een effectieve, robuuste en veerkrachtige gezondheidsdienst, betere financiële toegang tot gezondheidsdiensten, , bescherming van het kapitaal voor gezondheid en welzijn en burgerparticipatie in het gezondheidsbeheer). In de SZ Limete in Kinshasa draagt ENABEL bij aan het gratis programma voor kraam- en pasgeborenendiensten in de diensten die onder dit programma vallen. De zorgverlening wordt dus verbeterd, voornamelijk voor vrouwelijke begunstigden, in Gemenan in Zuid-Ubangi wordt het reproductieve gezondheidsprogramma, inclusief gezinsplanning, geïmplementeerd door het recht van het individu te versterken om vrij en onafhankelijk te beslissen over het aantal en de afstand tussen geboorten.
- Niet-gouvernementele samenwerking: Meer dan een dozijn van de vijfjarenprogramma's 2022-2026 in consortium of solo op het gebied van gezondheid en/of sociaal welzijn zijn gericht op SDG 3 (goede gezondheid en welzijn), met bijzondere aandacht voor genderaspecten. Sommigen streven naar SDG 8: Waardig werk en economische groei met een focus op kwetsbare mensen en vrouwen. Hier is een niet-uitputtende lijst van deze NGO's:
    - ACTEC: Verbetering van gezondheidstraining en zorg voor kwetsbare mensen en opleiding en ondernemerschap voor het Congo van morgen

- AD: Steun voor de bestrijding van tuberculose en verwaarloosde tropische ziekten bij de behandeling van gevallen (lepra, gieren en Buruli-zweer) in de Democratische Republiek Congo
- Congo Dorpen: gemeenschapsontwikkeling in de DRC
- CRB: Veerkracht van de gemeenschap opbouwen in Kenge Health Zone
- IFSI (FOS) / SOLSOL: Bevordering van waardig werk in Burundi, Kenia, de Democratische Republiek Congo en Rwanda
- LC-ULB PH samenwerking: DRC - Laten we voor ziekenhuizen de collectieve dynamiek versterken, een kwaliteitsvol gezondheidssysteem op weg naar persoonsgerichte zorg in 3 provincies
- LFTW-Rotary: Meer vrouwen, mannen, meisjes en jongens, vooral de meest kwetsbaren, krijgen holistische ondersteuning om toegang te krijgen tot hoogwaardige sociale basisdiensten, waaronder oogzorg geïntegreerd in de eerstelijnsgezondheidszorg en inclusief of beroepsonderwijs in Kinshasa en zes provincies in het zuiden van Congo.
- DVW: De capaciteiten van de bevolkingsgroepen die in de buurt van PNKB wonen en van inheemse volkeren worden ondersteund door de weerbaarheid van de gemeenschap tegen gezondheids- en milieurisico's om hun impact op de gezondheid van mens en dier in de DRC te voorkomen en te verminderen. Effectieve toegang tot hoogwaardige gezondheidsdiensten garandeert het recht en de mogelijkheid van elk individu om zijn of haar emotionele, seksuele en reproductieve leven vrij uit te oefenen in Zuid-Kivu, DR Congo
- MEMISA-CDE- MSV: gezondheid voor iedereen in de Democratische Republiek Congo
- VIVASALUD: Versterking van de sociale beweging voor het recht op gezondheid van de Congolezen
- WSM Recht op sociale bescherming in Centraal-Afrika
- WSM - LCA – CSC: Arbeidsrechten in Afrika (LCA-CSCi)

In **Rwanda** richt de gezondheidspijler zich in het kader van het nieuwe en lopende samenwerkingsprogramma expliciet op seksuele en reproductieve gezondheid, met inbegrip van de aanpak van gendergerelateerd geweld. Dit is een portefeuille van € 32,5 miljoen over vijf jaar (2024-2029) en is een voortzetting van het programma 2019-2024 dat dit jaar is afgerond. Ook in verschillende andere programma's wordt SRGR vaak expliciet aangepakt, zoals het humanitaire programma van Plan International, of op een transversale manier

In **Senegal** voert België een programma voor sociale bescherming uit dat het mogelijk maakt:

- De inschrijving van 31.378 zwangere of postpartum vrouwen door de UDAM in de departementen Koungheul en Foundiougne, waardoor het lidmaatschap en de penetratiegraad zijn toegenomen
- De functionaliteit van bloedtransfusiepunten in gezondheidsstructuren (aankoop van apparatuur, versterking van de vaardigheden van bloedtransfusieactoren) waardoor de beschikbaarheid van bloed en zijn derivaten aanzienlijk is verbeterd. Bijv.: 5979 zakken getransfundeerd tussen 2021 en 2023.
- De synergie met pijler 3 die de opleiding van 50 vroedvrouwen en de aankoop van echografiemachines mogelijk maakte om de kwaliteit van de zwangerschapsopvolging te verbeteren
- De opleiding van 15 vroedvrouwen en verpleegkundigen in anesthesie en reanimatie, in synergie met pijler 3, die het mogelijk heeft gemaakt om het aantal wachtdiensten te verdubbelen en de continuïteit van de diensten in de operatiekamer te verzekeren (CS Sokone, Nioro, Kaffrine, Koungheul, EPS Kaffrine, Kaolack en Fatick, enz.)
- In het kader van de strijd tegen FGM/Vrouwelijke Genitale Verminking werd de departementale dienst voor gemeenschapsontwikkeling (SDDC) van Fatick sterk ondersteund door interventie 3. Er zijn talrijke bewustmakings- en informatiesessies over de schadelijke gevolgen

	van deze praktijken gehouden met administratieve, territoriale en religieuze autoriteiten, actoren uit de gemeenschap en onderwijs- en gezondheidspersoneel. Deze activiteiten hebben meer dan 500 mensen bereikt (40% vrouwen en 60% mannen).
3.b	Alle landen oproepen het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes te waarborgen en deze rechten verdedigen op het internationaal niveau.
	Ondernomen interventies en verleende expertise.
	In **Nigeria** neemt onze diplomatieke post actief deel aan de Europese coördinatievergaderingen over gezondheidszorg, waar het bijzondere aandacht besteedt aan dit onderwerp. Een van de belangrijke regionale initiatieven van Team Europa die in dit verband worden besproken, is het stimulerende klimaat voor seksuele en reproductieve gezondheidsrechten, dat ook van toepassing is op Nigeria. Daarnaast draagt België ook bij aan de EU-financiering van projecten in Nigeria die tot doel hebben het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid te waarborgen. In oktober 2024 kondigden UNFPA en UNICEF een gezamenlijk gezondheidsproject aan om de reproductieve gezondheid te verbeteren en het sterftecijfer in drie noordelijke staten te verminderen als onderdeel van het door de EU gefinancierde SARAH-project (Strengthening Access to Reproductive and Adolescent Health in Nigeria). Het multisectorale programma richt zich op de gezondheid van de voortplanting, de gezondheid van moeders, pasgeborenen en kinderen en aanverwante gezondheidskwesties. In **Oeganda**, ter gelegenheid van de 33e jaarlijkse 16 Days of Activism Against Gender-Based Violence, nam ambassadeur Hugues Chantry deel aan een podcast als onderdeel van de campagne van Defend Defenders over "Her Fight, Our Rights" over zijn gesprekken met verdedigers. Hij sprak ook op een evenement over dit thema, georganiseerd door ENABEL en Handicap Internaitonal, waarvan het doelpubliek het personeel en de partners van ENABEL was. **Rwanda** voert een progressief beleid op dit gebied, hoewel de sociale uitdagingen reëel blijven. België is betrokken bij verschillende internationale en gouvernementele campagnes rond het thema (via bilaterale samenwerking, maar ook via eenmalige initiatieven zoals de financiering van een Team Europe theaterkaravaan rond GBV tijdens de 16 Days of Activism). De bilaterale samenwerking omvat ook resultaatgerichte indicatoren en een permanente technische beleidsdialoog die de Rwandese autoriteiten op dit gebied ondersteunt. In **Senegal** nam BE deel aan de campagne "Woolu naa la ci": Belangenbehartiging voor toegang tot gezondheidsdiensten, preventie en de strijd tegen gendergerelateerd geweld, de gezondheid van moeder en kind. Onze functie heeft ook bijgedragen aan de organisatie van activiteiten voor de 16 Days of Activism.
3.c	Pleiten voor de vermelding van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de relevante internationale documenten.
	Ondernomen interventies.
	In **Rwanda** besteedt BE bijzondere aandacht aan het thema SRGR. Zo pleitte BE ervoor om informatie over de gendersituatie in Rwanda op te nemen in het jaarverslag over het mensenrechtenbeleid van de EU.

4.	**Het juridisch kader en de procedureregels verbeteren met het oog op een betere toegang van vrouwen en meisjes tot het gerechtelijk systeem (nationaal/ internationaal).**
4.b	Initiatieven ondersteunen die de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes faciliteren teneinde de bescherming van hun rechten te waarborgen (grond/erfenissen/discriminatie etc.).
	Gesteunde initiatieven.
	In **Benin** steunt BE verschillende initiatieven, waaronder: • Sensibilisering in de strijd tegen gendergerelateerd geweld in scholen en universiteiten in de pilootgebieden (Cotonou/Parakou) • Verbetering van het wetgevend en institutioneel normatief kader voor seksuele reproductieve gezondheid: subsidies aan het consortium Social Watch-Assopil voor de uitvoering van het ondersteuningsproject voor de versterking van het normatieve, wetgevende en institutionele kader voor seksuele reproductieve gezondheid (PARNoL-SSR), dat tot doel heeft de ontwikkeling van een wettelijk, normatief en regelgevend kader voor de bescherming van vrouwenrechten te bevorderen, Workshop voor adolescenten en jongeren.- Regionale workshop voor uitwisselingen over nationale mechanismen ter versterking van de bescherming van seksuele en reproductieve rechten • Pleiten voor de goedkeuring van decreten ter uitvoering van de wet op de praktijk van abortus • Bewustmaking in de strijd tegen cybercriminaliteit en in het bijzonder tegen sextortion: oprichting van netwerken voor de preventie en zorg van gendergerelateerd geweld op basis van comités voor "nul gendergerelateerd geweld" • Dankzij de verkrijging van een identiteitskaart voor elke vrouwelijke producent konden ongeveer 650 vrouwelijke ananas- en rijstproducenten worden begeleid bij het verkrijgen van administratieve documenten zoals beveiligde geboorteakten, persoonlijke identificatiecertificaten en biometrische identiteitskaarten, die essentieel zijn om eigendomstitels te hebben; gelijke toegang tot alle openbare diensten; toegang tot het recht op identiteit en mobiliteit; toegang tot de formaliteiten voor toegang tot financiering (microkrediet aangeboden door MFI's); toegang tot de formaliteiten voor het openen van bankrekeningen voor spaargeld en leningen en eerlijke en veilige toegang tot telecommunicatienetwerken voor de vertrouwelijkheid van hun communicatie en geldoverdrachten via mobiele telefoons. • Belangenbehartiging bij de gemeenten voor de toegang van vrouwen tot land: 234 ha bouwland is verkregen zonder enige vergoeding ten voordele van vrouwelijke ananasproducenten, voor een periode van 5 jaar met de mogelijkheid van verlenging, enz. • Het DGD 22-26 Impact-Elle-programma organiseerde pleitbezorgingssessies in de gemeenten waar jonge vrouwelijke ondernemers vandaan kwamen voor toegang tot land en de veiligheid van hun productieapparatuur. Deze smeekbeden werden gedaan aan de traditionele religieuze leiders, de autoriteiten op het niveau van de 22 dorpen, gesteund door de districtshoofden. Religieuze leiders en traditionele leiders hebben de noodzaak begrepen om de moraal te versterken in een omgeving waar vrouwen geen toegang hebben tot land en om zich in te zetten om land beschikbaar te maken en veilig te stellen. • Geomoun (CJA) heeft bijgedragen aan het opstellen van veilige geboorteakten voor ongeveer 50 schoolkinderen uit Comé die kandidaat zijn voor het Primary School Certificate (CEP)-examen voor de sessie van 2025, waaronder 30 meisjes, om hen toegang te geven tot het recht op identiteit en om de indiening van hun dossier voor het examen te vergemakkelijken In **Burundi** is de kwestie van de landrechten van fundamenteel belang voor Advocaten Zonder Grenzen een van onze ANGS. De erfopvolging en erfenis van vrouwen en meisjes is een situatie van sociale onrechtvaardigheid. Er is geen specifieke wet die het recht van vrouwen om te erven in Burundi ontzegt, het is eerder te vinden in de gewoonte. Niettemin is er in de grondwet een non-discriminatieclausule opgenomen die kan worden gebruikt om deze praktijk te weerleggen. AdZG werkt aan deze aspecten door de gemeenschappen en de rechtsgebieden bewust te maken van het arsenaal dat de grondwet ter beschikking stelt.

In **Mali** heeft België verschillende initiatieven in dit verband gesteund, waaronder:

- Capaciteitsopbouw voor 135 vrouwen en meisjes op basis van landbeheerdocumenten op dorpsniveau van de interventiegemeenten van de thematische portefeuille Klimaat in de Sahel, Mali;
- 6 vrouwen gekozen als steunpunten voor de oprichting van dorpscommissies voor grondbezit in de gemeenten Doumba, Koula, Sirakorola en Méguétan;
- Capaciteitsopbouw van 07 vrouwelijke leden van het Kenekoun Local Water Committee on Conflict Management

In **Marokko** is deze component rechtstreeks geïntegreerd in het ASF-project Versterking van de rechtsstaat en het respect voor de mensenrechten in Marokko, door de toegang tot justitie en economische en sociale rechten voor iedereen te garanderen, evenals de bescherming van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld. Bovendien heeft onze post, in het kader van de hervorming van het familiewetboek, deelgenomen aan verschillende bijeenkomsten die door de autoriteiten, internationale actoren en maatschappelijke organisaties zijn georganiseerd om hun pleidooi voor deze thema's te ondersteunen. Onze post organiseerde ook een bijeenkomst tussen de Gender WG en enkele leden van de kamer van het parlement over de evaluatie van de hervorming van de familiecode om de ontwikkelingen op deze thema's te bespreken.

Advocaten Zonder Grenzen heeft een specifiek programma in Oeganda: Empowering civil society to engage decision-makers on human rights and the rule of law in Uganda: "Door middel van burgerparticipatie wil het **resultaat** een paradigmaverschuiving teweegbrengen in de richting van een op de rechtsstaat en mensenrechten gebaseerde benadering van ontwikkeling. Deze verandering moet op zijn beurt de sociaaleconomische ontwikkeling inclusiever en duurzamer maken (versterking van de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij besluitvormers op het gebied van mensenrechten en de rechtsstaat)" 1 607 474 EUR (2022-2027)

Het bilaterale samenwerkingsprogramma in **Tanzania** omvat acties op het gebied van toegang tot de rechter voor vrouwen. Enabel voert ook een project uit voor de EU dat aan dit onderwerp is gewijd.

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

6.	**Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.**
6.a	Het personeel informeren over gender mainstreaming.
	Gebruikte informatiemiddelen.
	Elk jaar wordt bij de **centrale administratie in Brussel** een gendertraining georganiseerd voor stagiairs uit de externe loopbaan. Gendermainstreaming komt in deze periode aan de orde. Er worden ook ad-hoc trainingen georganiseerd voor DGD-leden om een gemeenschappelijk begrip van het concept gender te versterken en het personeel te informeren over gendermainstreaming. In **Benin** zijn verschillende gendertrainingen en voorlichtingsworkshops georganiseerd. In **Burkina Faso** wordt het personeel van de verschillende projecten regelmatig geïnformeerd over de prioriteiten voor gendermainstreaming in interventies door middel van informatiesessies en opleidingsworkshops over gender. Een plan voor de capaciteitsopbouw van het personeel wordt elk jaar bijgewerkt en houdt rekening met de genderdimensie en de opleidingsbehoeften van het personeel. Er worden instrumenten ter beschikking gesteld van het personeel voor een betere toepassing van gendermainstreaming in interventies. Daarnaast heeft de lokale plaatsvervangend samenwerkingsattaché van de ambassade deelgenomen aan een opleiding in gendermainstreaming, georganiseerd door de gendergroep van de TFP's In **Burundi** neemt de genderdeskundige in deze functie regelmatig deel aan online-opleidingen die zijn gepland in het kader van gendermainstreaming. Dit jaar heeft onze medewerker deelgenomen aan drie opleidingen: "Opleiding: Anti-genderbewegingen", "Workshop: Seksisme op het werk identificeren en bestrijden" en "Conferentie over gendervooroordelen en stereotypen georganiseerd door het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen".
6.b	Een strategie of een actieplan over de integratie van de genderdimensie ontwikkelen, toepassen en actualiseren.
	Aangenomen en uitgevoerde strategie.
	In **Benin** zijn verschillende acties in deze richting ondernomen: • Promotie/aanmoediging van vertegenwoordigers van meisjes en jongens van middelbare scholen en hogescholen in het departement Collines en in Cotonou tot haven- en maritieme beroepen via een reeks bewustmakingssessies voor meisjes in samenwerking met de Amicale des Femmes du PAC. • Voortzetting van de steun voor de genderbewuste actiestrategie die voornamelijk gericht is op vrouwelijk ondernemerschap, empowerment van vrouwen, opleiding van het technisch team op het gebied van genderkwesties, steun voor partnerstructuren (overkoepelende en interprofessionele organisaties) om rekening te houden met de genderdimensie, enz. • Diagnose van opleidingsbehoeften, gender- en sociale inclusie, en fatsoenlijk werk • Evaluatie van de mate van integratie van concepten in de integratie van acties • Presentatie van genderongelijkheden in de reserve • Opleiding van partners en het team over gender- en sociale inclusie en fatsoenlijk werk • Ontwikkeling van een actieplan voor capaciteitsopbouw en een genderactieplan

	• Doorlopende uitvoering van milieu- en sociale effectbeoordelingen voor het herstel van sociaal-gezondheidsinfrastructuren, waarbij rekening wordt gehouden met de genderbehoeften ten behoeve van gezondheidszones • Versterking van de vaardigheden van verschillende begunstigden, waaronder boeren door middel van een programma voor functionele geletterdheid, zorgverleners op het gebied van gender- en seksuele uitbuiting en misbruikpreventie, de politie op het luisteren naar en verwelkomen van overlevenden van SGBV, PNUSS-facilitators op het gebied van gendertransformatie, enz In **Burkina Faso** heeft Enabel een globale genderstrategie waarop de verschillende vertegenwoordigingen zich afstemmen om interventies in partnerlanden uit te voeren. Met de bijdrage van de verschillende interventies wordt een meerjarig genderactieplan ontwikkeld en uitgevoerd. In **Burundi** is gendergelijkheid een prioriteit van het Belgisch buitenlands beleid. De inclusie van gendergelijkheid is een transversale as die gemeenschappelijk is voor alle pijlers van het bilaterale samenwerkingsprogramma dankzij de belangenbehartiging van het standpunt. Meer in algemene zin bepaalt het nationale genderactieplan dat ontwikkelingssamenwerking moet streven naar internationale actie waarbij gendergelijkheid een transversale prioriteit wordt. Daarom hebben we ervoor gekozen om, in het kader van de strategische dialoog, een workshop over gezinsplanning te organiseren voor onze ANGS en hun lokale partners. Dit thema wordt inderdaad belangrijk gevonden om te integreren in de verschillende projecten. In **Rwanda** heeft de ambassade geen op zichzelf staand actieplan voor gendergelijkheid. Onze politieke actie en ontwikkelingssamenwerking maken echter permanent deel uit van bredere genderstrategieën en actieplannen (FOD Buitenlandse Zaken, Enabel, gendermainstreaming in de financiering van DGD, specifieke aandacht in het bilaterale samenwerkingsprogramma, enz.). In **Tanzania** neemt België actief deel aan de werkzaamheden van de Development Partner Working Group on gender, die het mogelijk maakt om tussen de donoren te coördineren over de acties die worden ondernomen op het gebied van gendergelijkheid, maar ook over belangenbehartiging bij de Tanzaniaanse autoriteiten. De EU, die een belangrijke gendergerichte agenda heeft, nam in 2024 het covoorzitterschap van deze groep over. Daarnaast heeft België actief deelgenomen aan de herziening van de FPIC voor het Gender Action Plan III.
6.d	Op lokaal vlak in de partnerlanden gender coördineren met alle betrokken partners.
	Rapportering over EU Gender Actieplan.
	In **Benin** droeg de functie bij aan de verslaglegging over de uitvoering van het EU-genderactieplan samen met de andere lidstaten (Frankrijk, Duitsland, Nederland) en de EU-delegatie, alsook aan de actualisering van het genderprofiel van Benin voor 2023. De functie nam in 2024 ook deel aan de Eudel-EUMS-vergaderingen voor de formulering van het nieuwe EU-genderprogramma in Benin, dat momenteel wordt gevalideerd en naar verwachting in 2025 van start zal gaan. In **Burkina Faso** droeg de ambassade bij aan de verslaggeving over het EU-genderactieplan. In **Kameroen** heeft de Europese delegatie een werkgroep met de lidstaten opgericht om de genderproblematiek beter te coördineren, beter te integreren in de verschillende programma's en samen gemeenschappelijke boodschappen uit te dragen. Aangezien er in 2024 geen concrete actie van deze groep was (de eerste concrete actie vond begin 2025 plaats), werd er niet over de kwestie gerapporteerd. In **Nigeria** maakt de coördinatie van het EU-genderactieplan in Nigeria deel uit van de bredere mensenrechtenagenda, een onderwerp dat regelmatig op de agenda staat van de verschillende bijeenkomsten die de EU-delegatie in Abuja organiseert.

	In **Oeganda** was België gedurende 10 maanden voorzitter van de Inter-Development Partner Working Group on Sexual and Reproductive Health and Rights met Denemarken, waarin gemeenschappelijke pleitbezorgingspunten werden voorgesteld met de Oegandese regering in overeenstemming met het EU-genderactieplan
6.f	Stimuleren van aandacht voor de genderdimensie bij het bepalen van de Belgische positie in multilaterale en bilaterale dossiers.
	Posities waarin de genderdimensie opgenomen is.
	In **Benin** wordt het Belgische standpunt ingenomen in bilaterale zaken en in contracten voor derden die door Enabel worden uitgevoerd, met name in de Equity- en TAERA-programma's die door de Europese Unie en de AFD worden gefinancierd, en ook in vergaderingen met de ANGS voor alle acties met betrekking tot de genderdimensie. Op het niveau van de multilaterale samenwerking is de positie in permanente uitwisseling met UNFPA en UNDP voor de voortzetting van de inspanningen op het gebied van gender. In het kader van de universele periodieke doorlichting van **Nigeria** in 2024 vestigde België de aandacht op de problematiek van vrouwelijke genitale verminking door via een voorafgaande schriftelijke vraag te vragen of Nigeria maatregelen zou nemen om deze schadelijke praktijk te verbieden.
7.	**De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.**
7.a	De genderdimensie op een substantiële manier integreren in de basisopleidingen.
	Basisopleidingen die de genderdimensie integreren. Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.
	In **Benin**: 15 vrouwen en 2 mannen van het netwerk van vrouwen die in de maritieme sector in Benin oefenen rond het genderthema, opgeleid als estafette-experts op het genderthema. **Burkina Faso** : • Opleiding: (69 van de 114 getrainde personeelsleden): Drie (3) opleidingssessies over gender werden uitgevoerd voor het personeel van het Belgisch ontwikkelingsagentschap in Burkina Faso. Tijdens deze sessies werd het personeel van de drie interventiebases van Enabel gemobiliseerd, waaronder het Oostcentrum (Koupéla), het Noordcentrum (Kaya) en de regio Boucle du Mouhoun (Boromo). • De modules die aan bod komen, hebben betrekking op het concept van gender en aanverwante concepten, gendergerelateerd geweld, de genderstrategie van Enabel, gendermainstreaming en genderanalyse-instrumenten. • 27 vrouwen en 42 mannen **Oeganda**: Op 6 februari 2024 nam adjunct-attaché voor ontwikkelingssamenwerking, Evert Saver, deel aan de online opleiding "Gender en zijn concepten: uitdagingen en case studies", georganiseerd door de FOD Buitenlandse Zaken.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen

8.	**Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.**
8.a	Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.
	Experten die werden voorzien en gevormd.
	Zoals eerder vermeld in indicator 6.a, organiseert de **centrale administratie in Brussel** verschillende opleidingen over gender voor haar huishoudelijk en extern personeelsleden. In **Burkina Faso** is een genderprojectmanager en twee genderveldmedewerkers aangeworven om de dynamiek van genderintegratie in interventies te vergemakkelijken. In **Burundi** heeft de functie een genderexpert die regelmatig trainingen krijgt op het gebied van gendergelijkheid. In **Mozambique** heeft Enabel een genderexpert die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het actieplan inzake gender en sociale inclusie om ervoor te zorgen dat gender mainstreaming wordt in de hele portefeuille van Enabel. In **Oeganda** biedt Enabel genderopleidingen aan aan partners en medewerkers van Enabel. Dit jaar organiseerden ze 4 trainingen voor personeel en 10 trainingen voor partners die zich richten op werkgevers, arbeidsagenten. In **Rwanda** heeft Enabel verschillende genderexperten. Deze worden geïntegreerd in de verschillende projecten en partnerinstellingen van RWA. Sinds dit jaar staat er ook een regelmatige teammeeting tussen deze experts op het programma. Er is een constructieve samenwerking met de ambassade, zowel voor technische uitwisselingen (politieke dialoog, programmering) als voor intern beleid (gezamenlijke genderopleiding). In het kader van de uitvoering van de nieuwe portefeuille 2024-2029 in **Senegal** is het ook de bedoeling om een genderdeskundige aan te werven, die belast is met het waarborgen van de samenhang en integratie van de genderbenadering in de activiteiten die door de verschillende interventies zullen worden uitgevoerd.
8.b	Advies vragen aan genderexperten.
	Consultaties Adviesraad Gender en Ontwikkeling.
	In 2024 bracht de **Adviesraad Gender en Ontwikkeling** 3 adviezen uit aan de Minister van Ontwikkelingssamenwerking en de DGD. • Advies van de Adviesraad voor Gender en Ontwikkeling over het prioritaire thema van de 69e zitting van de Commissie voor de Status van de Vrouw. (29 oktober 2024) • Advies van de adviesraad voor gender en ontwikkeling over betere gendermainstreaming in de triple nexus-benadering (4 oktober 2024) • Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling voor de nieuwe regering: gendergelijkheid door internationale solidariteit (21 mei 2024)

9.	**De genderdimensie integreren in de toekenning van financieringen en subsidies.**
9.a	De aanwezigheid van de genderdimensie in subsidieaanvragen beschouwen als een belangrijk element bij de goedkeuring van de aanvragen.
	Subsidies toegekend aan projecten die expliciet rekening houden met de genderdimensie.
	Gendermainstreaming is vereist in elke instructiebrief in de samenwerking tussen overheden. In de programmering van de nieuwe portefeuilles overheidssamenwerking wordt gevraagd om het thema gender op te nemen in de instructiebrief. In de vijfjarige programma's van niet-gouvernementele actoren is gendermainstreaming een van de cruciale criteria voor kwalitatieve beoordeling. Het programmaformat voorzag in de integratie van gender als volgt: • Voor elk resultaat, door de ANGS te positioneren in relatie tot bestaande strategische notities, waaronder die over gender. Hierbij werd aangegeven of er sprake was van "afstemming met een of meer doelstellingen" van de nota, of er "geen afstemming" was en/of dat de notitie "geen toepassing" was (de laatste keuze is onwaarschijnlijk voor geslacht). Deze positionering moest vervolgens het onderwerp zijn van een motivatie. • Per uitkomst door (optioneel) aan te tonen dat de interventie aansluit bij één of meerdere prioriteiten van de minister. Voor Gender was het een kwestie van aantonen dat de interventie bijdraagt aan de vermindering van genderongelijkheid door een van de prioriteiten van de genderstrategie van DGD uit te voeren. Op basis van deze demonstratie bevestigden DGEO en het postkantoor deze potentiële bijdrage (of niet). In **Benin** zijn de volgende acties uitgevoerd op het niveau van de gouvernementele samenwerking: • Subsidie toegekend voor de opvang voor vrouwelijke slachtoffers van gendergerelateerd geweld met de NGO YA TCHEGBO. Bedrag: 50.000 euro • Project ter ondersteuning van de versterking van het normatieve, wetgevende en institutionele kader voor seksuele en reproductieve gezondheid, toegekend aan het consortium Social Watch en Assopil. Heeft tot doel een wetgevend, normatief en regelgevend kader te bevorderen dat seksuele en reproductieve rechten in het algemeen beschermt. Bedrag van de subsidieovereenkomst: € 149.435 • Project "Soa's, HIV, don't go through me!" toegekend aan de NGO NEGOCOM, gericht op het vergroten van het bewustzijn en de zorg voor soa's, HIV/AIDS, het bevorderen van seksuele en reproductieve rechten, het bestrijden van gendergerelateerd geweld voor 4 doelen in het haven- en parahavengebied in Cotonou, namelijk: handlers, sekswerkers, vrouwelijke visverkopers, LGBTQI-gemeenschap – Bedrag van de subsidieovereenkomst: € 150.000 Acting for the Health of Adolescents and Young People (PASAJ) • Project toegekend aan Care Benin en de NGO Afrique Mutualités gericht op het bevorderen van seksuele en reproductieve rechten op scholen en in het onderwijs, de strijd tegen vroege zwangerschappen voor het behoud van meisjes op school. Bedrag van de subsidieovereenkomst: 400.000 € • Gemeenschapsleiders zijn toegewijd! Het project dat aan MDM Zwitserland en de NGO APESSA is toegekend, heeft tot doel gezinsplanning te bevorderen om vrouwen mondiger te maken en gendergerelateerd geweld te bestrijden. Bedrag van de subsidieovereenkomst: € 391.519 In **Burkina Faso** zijn 6 projecten/programma's die door het Belgisch ontwikkelingsagentschap worden uitgevoerd, het voorwerp van een OESO/DAC-gender1-marker

	Burundi : • Niet-Gouvernementele samenwerking : o SFCG: Verenigd voor vrede en duurzame ontwikkeling in fragiele en door conflicten getroffen omgevingen: voor de economische empowerment van vrouwen (2022-2026 / € 2.080.650,00) o RCN: Burgers, Justitie en de rechtsstaat: meer sociale cohesie voor duurzame vrede: voor de duurzame vermindering van de prevalentie van gendergerelateerd geweld (2022-2026 / € 1.804.578,00) • Gouvernementele samenwerking: In het bilaterale programma is gender opgenomen als transversaal thema (2024-2028 / 75.000.000 euro). Postbasisonderwijs is de enige actie op G2-niveau (8.400.000 euro).
	Aantal projecten/programma's met OESO DAC-gendermarker 1.
	Zie indicator 2.a.
	Totale financiering voor projecten/programma's met OESO DAC-gendermarker 1.
	Zie indicator 2.a.
9.b	De aandacht vestigen op gendergelijkheid tijdens donorconferenties en contacten met gefinancierde internationale organisaties.
	Ondernomen interventies.
	In **Benin** wordt de genderdimensie regelmatig in de kijker gezet tijdens ontmoetingen met donoren en contacten met partnerorganisaties van de Belgische multilaterale samenwerking (UNICEF, WFP, UNFPA, UNDP, enz.). Bijzondere nadruk werd gelegd op onderwijs, de empowerment en bescherming van meisjes, evenals het ondernemerschap van vrouwen, die belangrijke prioriteiten zijn voor de Belgische samenwerking in Benin. In **Marokko** vestigt België de aandacht op gendergelijkheid tijdens de vergaderingen van de Themagroep Gender onder leiding van België, op de vergaderingen van de Hoofdgroep van Partners, op evenementen in verband met de ondersteunde projecten (ACNG, Enabel maar ook UNICEF) en op de vergaderingen van Team België. In **Oeganda**, ter gelegenheid van de 33e jaarlijkse 16 Days of Activism Against Gender-Based Violence, nam ambassadeur Hughes deel aan een podcast als onderdeel van de campagne van Defend Defenders over "Her Fight, Our Rights" over haar gesprekken met verdedigers. En **Tanzanie**, le genre est systématiquement abordé lors des entretiens avec les organisations internationales soutenues par la Belgique et présentes.
13.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het kader van humanitaire hulp.**
13.a	Integratie van de genderdimensie in de toekomstige strategie(ën) voor humanitaire hulp.
	Integratie uitgevoerd.
	In **Burkina Faso** neemt België deel aan de vergaderingen van de humanitaire donorgroep en aan de adviesraad van het regionaal humanitair fonds en ziet het erop toe dat het thema "gender" in aanmerking wordt genomen.

	Als onderdeel van het **Nigeria** Humanitarian Fund blijft de functie ervoor zorgen dat gender de aandacht krijgt die het verdient. Tijdens de donorcoördinatievergadering onderschrijft de boodschap de focus van OCHA op door vrouwen geleide organisaties en projecten die gendergerelateerd geweld aanpakken. België steunt de doelstelling van OCHA om in het kader van de inzet van het fonds in 2025 meer aandacht te besteden aan de integratie van inclusie, gendergelijkheid en de preventie van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik in alle programma's. Wat de uitvoering betreft, wordt rekening gehouden met de genderdimensie bij de humanitaire interventies in **Oeganda** die door België worden gefinancierd door Caritas, Plan International, DZG en RKV. In het kader van de implementatie van de nieuwe humanitaire architectuur in de **DRC** is de rol van vrouwen in het besluitvormingsproces versterkt, met name door de specifieke integratie van vrouwen- en vrouwenrechtenorganisaties (WLO's) in humanitaire coördinatiestructuren. Het Humanitair Fonds heeft zelfs een specifiek quotum gereserveerd voor WLO's tijdens sommige reservetoewijzingen, niet alleen voor positieve discriminatie, maar vooral om de bijdrage van vrouwenorganisaties aan de humanitaire respons te versterken.
16.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in het kader van de strijd tegen klimaatverandering**
16.a.	Financiële steun geven aan projecten in de strijd tegen klimaatverandering die de genderdimensie integreren.
	Ondernomen interventies.
	Aangezien gendergelijkheid en het klimaatvraagstuk twee transversale dimensies zijn in de actie van de Belgische ontwikkelingssamenwerking, spreekt het voor zich dat er verschillende initiatieven zijn uitgevoerd in het kader van de kruising van deze twee thema's. Het belangrijkste initiatief is de goedkeuring van een regionale thematische klimaatportefeuille in de Sahel (**Burkina Faso**, **Niger**, **Mali** en **Senegal**). De algemene doelstelling van de uitvoering van deze portefeuille is het verbeteren van het geïntegreerde beheer van natuurlijke hulpbronnen en het duurzaam herstellen van de natuurlijke ecosystemen van de Sahel in de strijd tegen woestijnvorming en de negatieve gevolgen van klimaatverandering, teneinde de veerkracht van de Sahelbevolking die in kwetsbare omstandigheden leeft, te versterken. Binnen deze portefeuille wordt gendergelijkheid gezien als een belangrijke transversale doelstelling. Vrouwen behoren tot de prioritaire doelgroep van de portefeuille en Enabel besteedt bijzondere aandacht aan het gebruik van specifieke instrumenten voor gendermainstreaming. Daarnaast is het relevant om op te merken dat de Belgische Ontwikkelingssamenwerking lid is van de actiecoalitie ***Feminist Action for Climate Justice*** in het kader van het Generation Equality Forum. Ter herinnering, het Generation Equality Forum (GEF) is het toonaangevende wereldwijde initiatief om investeringen en de implementatie ervan voor gendergelijkheid te versnellen. Het brengt organisaties uit alle sectoren van de samenleving samen om vooruitgang te katalyseren, te pleiten voor verandering en samen gedurfde actie te ondernemen. Het initiatief, bijeengeroepen door UN Women, heeft tot doel ervoor te zorgen dat de gedurfde ambities van het Beijing Platform for Action on Women uit 1995 eindelijk worden uitgevoerd en dat de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen worden bereikt. De GEF is georganiseerd rond 6 actiecoalities. Deze actiecoalities zijn multi-stakeholder, wereldwijde en innovatieve partnerschappen die regeringen, het maatschappelijk middenveld, internationale organisaties en de particuliere sector zullen mobiliseren om collectieve actie te stimuleren, de intergenerationele dialoog op zowel mondiaal als lokaal niveau te stimuleren, publieke en private investeringen te stimuleren en baanbrekende resultaten te bereiken voor vrouwen en meisjes van alle generaties.

Benin:

Gouvernementele samenwerking :

- Steun voor vrouwen Rice Parboilers (URCPR Bonou)
- Bevordering van de SRP-norm in de rijstproductie voor de toepassing van klimaatslimme landbouwpraktijken met de nadruk op gendermainstreaming
- Verspreiding van goede agro-ecologische praktijken (aanzienlijke vermindering van het gebruik van herbiciden en minerale meststoffen, gebruik van biofertilizers en verbetering van de teelttechnieken, gebruik van Orylux kortcyclische variëteiten) door de oprichting van Farmer Field Schools (FFS);
- SPG-certificering van biologische rijstproducenten en gebruik van gecertificeerde agro-ecologische zaden: (pre-base, base en commerciële zaden) voor ecologische rijstteelt.
- Wereldwijd partnerschap
- Bewustmaking van lokale gemeenschappen en echtgenoten over het voordeel van het ondersteunen van vrouwen in agro-ecologie door toegang tot land
- Bewustmaking van boeren om zich in te zetten om vrouwelijke boeren te helpen bij hun ontwikkeling in agro-ecologie
- Diagnose van alfabetiseringsbehoeften, focus op agro-ecologie
- Faciliteren van discussiesessies over normen, genderstereotypen die leiden tot ongelijkheid in de agro-ecologie
- Versterking van de inclusie van gemarginaliseerde en kwetsbare groepen op het gebied van agro-ecologie

Niet-Gouvernementele samenwerking :

- Via het DGD SIA2-programma Îles de Paix (2022-2026) passen vrouwen beter agro-ecologische praktijken toe en dragen ze bij aan de bescherming van het milieu: 97% van de opgeleide vrouwen past essentiële technieken toe om hun land en omgeving in leven te houden.
- In het kader van de uitvoering van het Impact-Elles-programma DGD 22-26 is het milieubeheer transversaal. Alle doelwitten zijn getraind op het thema milieumanagement. De dimensie milieubeheer en -bescherming wordt in het pakket geïntroduceerd om schoolbesturen te versterken, zodat zij hun collega's bewust maken van het probleem van klimaatverandering in de 62 scholen en onderwijsinstellingen. In 2024 werden in juni-augustus 2024 1704 merinabomen geplant in EPP Golo-Missèbo en in scholen in de gemeenten Toucountouna, Boukombé, Cobly, Péhunco en Kouandé.
- In het kader van het DGD-programma is het milieubeheer transversaal in de acties van Geomoun en zijn partner CJA. Actoren in de gemeenschap en in de 05 pilootscholen van Comé worden bewust gemaakt van klimaatverandering en milieubescherming waar acties ter bestrijding van plastic tassen worden uitgevoerd in deze scholen en een apparaat voor het gebruik van biologisch afbreekbare en/of herbruikbare tassen of materialen.

Burkina Faso :

- Steun voor de ontwikkeling van waardeketens van andere bosproducten dan hout (NTFP's) in het kader van de strijd tegen klimaatverandering en aantasting van ecosystemen: 5 NWFP-sectoren, 130 vrouwen- en jongerencoöperaties ondersteund (200000 euro)
- Steun voor de ontwikkeling van micro-initiatieven op het gebied van de groene economie: 120 EIV's voor vrouwen en jongeren op het gebied van afval, compostering, agro-ecologische tuinbouw (200000 euro)
- Oprichting van 6 biochar-productie-eenheden ten voordele van 6 vrouwen- en jongerencoöperaties als alternatief voor het gebruik van houtenergie (135000 euro)

- Steun voor de vervaardiging van verbeterde kachels van banco en metaal door vrouwen en jongeren als alternatief voor het gebruik van houtenergie (140000 euro)
- Steun voor acties in het kader van nationaal bepaalde bijdragen (NDC's): klimaatverandering, met inachtneming van gendergerichte indicatoren (100000 euro)
- Het door de FAO uitgevoerde project dat tot doel heeft de weerbaarheid van kwetsbare huishoudens tegen de nadelige gevolgen van klimaatverandering te versterken door middel van multifunctionele boulis in de regio's Noord, Noord-Centraal en Sahel.

In **Mali** steunt BE verschillende initiatieven die bijdragen aan de strijd tegen klimaatverandering:

- Aanplant van 9.100 bomen om de erosie van de oevers van de rivier de Niger in sommige dorpen van Koulikoro te vertragen.
- Bouw van verbeterde kachels ten behoeve van huishoudens.
- Steun voor 5 SCOOP's voor vrouwen via de NGO Tassaght die actief is in de GAO-regio, voor landbouwproductie, door de invoering van agro-ecologische praktijken die respect voor het milieu en de mens bevorderen, en bodembescherming en -herstel.
- Training van 150 vrouwen en jongeren over duurzame rijstproductie volgens de SRP-norm (Sustaible Rice Platform) en het lokale biologische SAP (Participatory Guarantee System). Beide normen verminderen de negatieve impact van de rijstteelt op het klimaat en versterken de weerbaarheid van rijstboeren tegen de gevolgen van klimaatverandering.
- Training van 150 vrouwen over de productie van organische mest "Bokashi".
- Verstrekking van biomeststoffen aan 85 duurzame rijstproducenten (vrouwen en jongeren) voor het uitvoeren van productieactiviteiten volgens de SRP-norm door de oprichting van veldscholen voor boeren over duurzame productiepraktijken.

In **Mozambique** is de bilaterale portefeuille van 25 miljoen euro van Enabel gericht op klimaatverandering en een rechtvaardige energietransitie waarin de genderdimensie volledig is geïntegreerd, alsook op specifieke interventies gericht op de participatie van vrouwen en meisjes. Daarnaast is er het RERD2-programma van 22 miljoen euro, dat bijdraagt tot de doelstelling om de klimaatverandering tegen te gaan, en de interventies die Enabel uitvoert in opdracht van derden, waarbij altijd de genderdimensie wordt geïntegreerd.

In het kader van het Humanitair Fonds voor **Nigeria** is in 2024 actie ondernomen om de gevolgen van klimaatverandering, zoals geweld, ontheemding en voedselonzekerheid, te voorkomen en te verzachten.

In de **DRC** geeft België een stem aan boerinnen om hun specifieke situatie op het internationale toneel te brengen door bepaalde belangenbehartigingsactiviteiten te financieren. Dit gebeurt ook door middel van indirecte samenwerking. Over het algemeen komt de genderfocus vooral tot uiting in de steun voor de emancipatie van vrouwelijke landbouwers, die de waarde van klimaatbestendige technieken inzien omdat ze vaak ook economisch aantrekkelijk zijn.

Senegal:

- Belgisch regionaal klimaatproject met in totaal 11,5 miljoen euro met vrouwen en jongeren als belangrijkste doelstelling.
- Follow-up "Project ter ondersteuning van de oprichting van veerkrachtige ontwikkelingspolen en het behoud van biodiversiteit" voor een totaalbedrag van 4.000.000 euro, uit te voeren door UNDP in drie regio's van Senegal. In het projectdocument is de genderdimensie geïntegreerd door de begunstigden van het project uit te splitsen naar geslacht. Vrouwen zijn de belangrijkste beoogde begunstigden van inkomensgenererende activiteiten rond de valorisatie van mangrovevisserijproducten.

16.b.	Op internationaal niveau pleiten voor de integratie van de genderdimensie in de strijd tegen klimaatverandering.
	Ondernomen interventies.
	Geen specifieke informatie voor 2024.

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

16.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
16.a	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.
	Ondernomen interventies.
	Het thema van de bestrijding van geweld tegen vrouwen komt meermaals voor in de programma's en projecten die verband houden met de Belgische Samenwerking, aangezien het een prioritair actiegebied is, dat ook te vinden is onder SDG 5.2 van de Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling van de Verenigde Naties. Zoals vermeld in indicator 4(b), financiert de Belgische Ontwikkelingssamenwerking ook, op ad hoc basis, het **Global Survivors Fund**, dat tot taak heeft de toegang tot herstelbetalingen voor overlevenden van conflictgerelateerd seksueel geweld wereldwijd te verbeteren en zo een kloof aan te pakken die lang door overlevenden is geïdentificeerd. Enkele resultaten van de Belgische actie in **Burkina Faso**: • 109 Verpleegkundigen opgeleid op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de regio Boucle du Mouhoun • 67 Werknemers in het schoolleven opgeleid op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de regio Boucle du Mouhoun • 30 acteurs opgeleid in het beheer van gendergerelateerd geweld in de regio Boucle du Mouhoun • 100 adolescenten en jonge scholieren worden opgeleid in seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de regio Boucle du Mouhoun • Implementatie van 2 consultatiekaders voor het beheer van gendergerelateerd geweld • Voltooi een nationaal GBV-trainingshandboek • Voltooiing van een nationaal instrument voor gegevensverzameling voor actoren in de gemeenschap • Onderzoek naar de reis van het slachtoffer van gendergerelateerd geweld (afronding van het onderzoeksproject en restitutie) • Oprichting van dorpsbewakingseenheden voor de respons op gendergerelateerd geweld in het Midden-Oosten en het centrale plateau In **Burundi** werkt Advocaten Zonder Grenzen samen met RCN aan een vijfjarig (2022-2026) programma ter bestrijding van gendergerelateerd geweld, waarbij AdZG juridische ondersteuning biedt aan slachtoffers van geweld. Deze vrouwen worden gedurende de gehele juridische procedure begeleid. Deze rechtsbijstand wordt verleend in openbare holistische zorgcentra. Het grootste deel van het werkkapitaal van deze centra is echter afkomstig van buitenlandse hulp. In **Ethiopië** nam de ambassade deel aan de 16 dagen van activisme-campagne van 25 november tot 10 december 2024 door middel van dagelijkse berichten op sociale netwerken om het bewustzijn van gendergerelateerd geweld te vergroten. Om deze campagne meer zichtbaarheid te geven, werd gedurende de hele campagne een sticker op de auto van de ambassadeur geplakt met de zin "STOP GEWELD TEGEN VROUWEN". Tijdens de ontmoeting op 9 januari 2024 met de voormalige **Nigeriaanse** minister van Vrouwenzaken, Kennedy-Ohaneye, kwam het thema seksueel en gendergerelateerd geweld uitgebreid ter sprake. Volgens de bevoegde minister zijn economische emancipatie en armoedebestrijding cruciale

aspecten in de strijd tegen dit fenomeen. De focus op economische empowerment werd ook benadrukt tijdens ons gesprek met Esther Eghobamien-Mshelia, Nigeria's vice-president van de VN-conventie inzake de uitbanning van discriminatie van vrouwen (CEDAW) organen, diezelfde maand. Empowerment van vrouwen, de strijd tegen straffeloosheid en discussies met de Nigeriaanse president over dit onderwerp werden als thema's besproken. In een ontmoeting met Beatrice Eyong, landendirecteur van UN Women, werd het belang van het verwijzingscentrum voor overlevenden van gendergerelateerd geweld in het noorden van Sokoto besproken.
Op 15 november 2024 organiseerde de diplomatieke post een mensenrechtenbijeenkomst over het fenomeen vermeende hekserij, dat een sterke gendercomponent heeft. Professor Leo Igwe, oprichter van de organisatie "Advocacy for Alleged Witches", legde de praktijk van heksenbrandwonden in Nigeria uit met recente voorbeelden uit 2023 verspreid vanuit alle hoeken van het land. Straffeloosheid is in dit probleem een groot probleem gebleken, waarbij met name de rol van christelijke charlatan-predikers zeer schadelijk is, en lokale overheden vaak eerder deel uitmaken van het probleem dan van de oplossing.
Deze diplomatieke post heeft ook verschillende acties ondernomen in het kader van de "16 dagen tegen gendergerelateerd geweld". Bijvoorbeeld met het Nigerian Women Economic Development Project (NIGWED Project). Dit project biedt trainingen aan overlevenden van psychisch en seksueel misbruik om hen operationeel te maken in de waardeketen van zoete aardappelen en zo hun economische onafhankelijkheid te bevorderen.

Acties tegen seksueel en gendergerelateerd geweld worden geïntegreerd in het Belgische programma voor ontwikkelingssamenwerking in **Oeganda** in 2024:

- In de verschillende projecten van Enabel, BNGA en humanitaire ngo's staat gender, en meer bepaald de strijd tegen seksueel en gendergerelateerd geweld, centraal in de aandacht.
- In de werkgroepen SRGR en gender waarin de post deelneemt, zijn pleitbezorgingspunten met betrekking tot seksueel en gendergerelateerd geweld en SRGR geformuleerd en gepromoot bij de Oegandese overheid.

In de **DRC** voert Enabel in 4 provincies van de DRC (Tshopo, Sud-ubangi, Kasaï-Oriental en Kinshasa) een bilaterale ondersteuningsinterventie uit, het Programma voor de Strijd tegen Seksueel Geweld (PLVS). Dit programma heeft een nationaal anker door de Nationale Coördinatie van het Ministerie van Gender, Gezin en Kinderen te ondersteunen. Bovendien organiseerde de DRC van 25 november 2024 tot 13 december 2024 de campagne 16 dagen van activisme tegen gendergerelateerd geweld en gedurende deze periode nam de Kinshasa Post deel aan deze activiteiten op nationaal niveau en het PLVS-project ondersteunde deze activiteiten in de 4 provincies die het steunde. Andere activiteiten om het bewustzijn van gendergerelateerd geweld te vergroten, zijn onder meer:

- Bezoek aan het Alwaleed centrum in Kisangani, organisatie van een paneldiscussie over geweld op het gebied van journalistiek en online, communicatiecampagnes.
- Een communicatiecampagne die het engagement van België in de DR Congo in de strijd tegen gendergerelateerd geweld in de verf zet.
- Video van de ambassadeurs van België, Nederland, Duitsland, Noorwegen, Zweden, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland ter gelegenheid van de Internationale Dag voor de Uitbanning van Geweld tegen Vrouwen.

Marokko :

- Enabel (PC 2022-2025) - Ondersteuning van de veiligheidsdiensten rond het thema bestrijding van geweld tegen vrouwen – € 2.000.000
- Verschillende ontmoetingen met Marokkaanse actoren om het bewustzijn over de strijd tegen cybergeweld te vergroten, waaronder 2 in samenwerking met de Raad van Europa.

	• 2-daags internationaal symposium (5 en 6 december 2024) georganiseerd door Enabel in het kader van het BASMA-project rond cybergeweld tegen vrouwen. **Senegal** : • In het kader van de strijd tegen seksueel en gendergerelateerd geweld heeft de Belgische ontwikkelingssamenwerking de bouw gefinancierd van drie unieke opvangcentra voor holistische en geïntegreerde zorg voor slachtoffers en overlevenden van geweld in de Senegalese regio's Kaolack, Fatick en Kaffrine. Deze structuren zijn de eerste die beschikbaar zijn in Senegal en zullen een betere zorg voor slachtoffers en overlevenden mogelijk maken, evenals hun revalidatie en sociaal-professionele re-integratie. • De wet die verkrachting strafbaar stelt nr. 2020 05 is populair geworden in de 10 departementen van de regio's Kaolack (3), Fatick (3) en Kaffrine (4) onder de algemene bevolking, administratieve en territoriale autoriteiten, maar ook religieuze en gemeenschapsleiders. Er zijn een tiental karavanen georganiseerd • De steun van Enabel voor het protocol voor de holistische zorg voor overlevenden van seksueel geweld en risicotaxatie-instrumenten (instrument voor het beoordelen van het potentiële risico op zelfmoord, zelfbeschadiging, huiselijk geweld en het risico op gemeenschapsgeweld. Het wordt gebruikt in de psychologische zorg van een overlevende). Deze documenten, die op een participatieve manier zijn ontwikkeld, zijn gevalideerd door alle sectorale ministeries die betrokken zijn bij de strijd tegen SGBV en de zorg voor slachtoffers. • Meer dan 200 actoren uit de gemeenschap gesensibiliseerd over de gynaecologische en verloskundige gevolgen van vrouwelijke genitale verminking als wetenschappelijke argumenten in de strijd tegen de praktijk in de centrale zone van Senegal (Fatick en Kounguel) • Deelname van het hoofd van de post aan een campagne op sociale media (X) in het kader van de 16 dagen van activisme binnen de groep van vrouwelijke ambassadeurs in Dakar. In **Tanzania** neemt België deel aan en ondersteunt het de campagne "16 Days of Activism against gender-based violence", gecoördineerd door een nationale coalitie onder leiding van WILDAF. De ambassade was ook zeer actief op sociale media om de boodschappen van de campagne te versterken en nam ook deel aan de presentatie van de kampioenen van de strijd tegen gendergerelateerd geweld als onderdeel van een slotevenement
	Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.
	In het kader van de Universal Periodic Review van **Ethiopië** op 12 november deed België de aanbeveling: *Improve **support for survivors of conflict-related sexual and gender-based violence**, by strengthening their **access to justice and legal counsel**, their **access to health and social services**, while ensuring that they are **actively participating in decision-making processes.***
19.	**Strijden tegen de straffeloosheid met betrekking tot gendergerelateerd geweld en strijden de banalisering van de vormen van (seksueel) geweld.**
19.a	Programma's en projecten steunen die erop gericht zijn de rechtsstaat te herstellen teneinde de straffeloosheid van de daders van geweld tegen vrouwen te bestrijden.
	Ondernomen interventies.
	Zoals hierboven vermeld en in indicator 4(b), financiert de Belgische Ontwikkelingssamenwerking het **Global Survivors Fund** op ad-hocbasis, waarvan de missie is om de toegang tot herstelbetalingen voor overlevenden van conflictgerelateerd seksueel geweld wereldwijd te verbeteren en zo een kloof aan te pakken die lang door overlevenden is geïdentificeerd.

	In **Benin** steunt België het Nationaal Vrouweninstituut om de actoren in de zorg voor slachtoffers van seksueel geweld, in het bijzonder in de gerechtelijke sector, te versterken. BE draagt ook bij aan de belangenbehartiging bij Beninese actoren (Ministerie van Sociale Zaken en Nationaal Vrouweninstituut, UNFPA, om de klachtenprocedure te verbeteren (echt gratis, aparte zittingen in de rechtbanken, snelheid in procedures) In **Burkina Faso** heeft het PARJI-project hiertoe bijgedragen door de versterking van de gerechtelijke actoren in de strijd tegen straffeloosheid. Het project eindigde officieel in december 2024. **Marokko**: • Enabel (PC 2016-2020) - Steun aan de veiligheidsdiensten rond het thema bestrijding van geweld tegen vrouwen – € 2.000.000 • Steun voor het ASF-project (2022-2026) – Versterking van de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten in Marokko, waarborging van de toegang tot justitie en economische en sociale rechten voor iedereen, alsook de bescherming van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld - € 1.172.624 • Evenals alle implicaties in het kader van de hervorming van de Moudawana. In **Senegal** is, met de steun van ontwikkelingssamenwerking, de wet die verkrachting en pedofilie in Senegal strafbaar stelt, vertaald in 14 lokale talen.
19.b	Andere landen aanmoedigen wetgeving tegen seksueel en gendergerelateerd geweld aan te nemen en toe te passen en de strijd hiertegen in de eerste plaats te beschouwen als een verantwoordelijkheid van elke staat (ownership).
	Ondernomen interventies.
	In **Benin** pleit België samen met de staat voor wetgeving die de rechten van vrouwen respecteert en strijdt tegen gendergerelateerd geweld via de subsidies die worden toegekend aan het consortium Social Watch en Assopil voor een project ter ondersteuning van de versterking van het normatieve, wetgevende en institutionele kader voor seksuele en reproductieve gezondheid. De ambassade heeft ook een subsidie toegekend aan een opvanghuis voor vrouwelijke slachtoffers van gendergerelateerd geweld, om de opleiding van de bewoners van het centrum te versterken en organiseerde een communicatie-evenement in het centrum, in aanwezigheid van de ambassadeur en de echtgenoten van de Amerikaanse en Nederlandse ambassadeurs om de zichtbaarheid van dit unieke opvangcentrum in Benin te versterken. In **Nigeria** organiseert de diplomatieke post ontmoetingen met lokale NGO's en neemt actief deel aan vergaderingen en evenementen waar deze kwesties worden besproken. In de **DRC** draagt Enabel, in het kader van de institutionele steun via dit PLVS-project met verankering op het niveau van het Ministerie van Volksgezondheid, Hygiëne en Sociaal Welzijn, het Ministerie van Gender, Gezin en Kinderen en de Mijnen van Sociale en Humanitaire Zaken, bij tot het bieden van een antwoord op de holistische zorg voor slachtoffers en overlevenden van seksueel geweld op operationeel niveau in de 4 beoogde provincies in de DRC. Het is in de Integrated Multidisciplinary Service Centers – CISM "one stop center". Door deze interventie worden ten minste 4 CISM's afgerond (2 in Tshopo en 2 in Sud-Ubangi) en 2 andere (Kinshas en Mbuji-Mayi) in het proces van afronding. Het aantal gevallen van VSBV dat holistisch wordt beheerd, neemt toe en vindt plaats in een verbeterde omgeving (CISM). Naast ondersteuning op operationeel niveau biedt het PLVS institutionele ondersteuning aan het ministerie van Gender via zijn nationale coördinatie en werkt het samen met de nationale coördinator op het voorzitterschap van het land die verantwoordelijk is voor jeugdzaken en de strijd tegen geweld tegen vrouwen. Deze steun heeft een impact op piloten in de strijd tegen gendergerelateerd geweld.

	Tanzania heeft in dit verband een recent vernieuwd actieplan. België pleit er bij de Tanzaniaanse autoriteiten voor om alle nodige middelen vrij te maken voor de uitvoering.
20.	**Aandacht hebben voor transformatieve actie rond sociale normen en gedragsveranderingen.**
20.a	Programma's en projecten steunen die inzetten op sociale normen en gedragsveranderingen, m.i.v. transformatieve masculiniteit.
	Ondernomen interventies.
	De Belgische ontwikkelingssamenwerking maakt van werken aan sociale normen en het bevorderen van transformatieve mannelijkheid een belangrijke prioriteit in al deze gendergelijkheidsinterventies. Werken aan sociale normen en genderstereotypen blijkt een belangrijk actiegebied te zijn om gendergelijkheid te bereiken. De ondervertegenwoordiging van vrouwen in besluitvormingsorganen, hun lage deelname aan de formele economie, gendergerelateerd geweld en schooluitval, dat overwegend vrouwelijk is, zijn allemaal schadelijke fenomenen die tijdens de COVID-19-pandemie zijn toegenomen en kunnen worden verklaard door het bestaan van beperkende, giftige, vaak rigide mannelijkheid die inflexibele opvattingen en verwachtingen bevorderen over wat het betekent om een "echte" man te zijn en Een 'echte' vrouw dus. Mannelijkheid kan worden gedefinieerd als de verschillende manieren van zijn en handelen, de waarden en verwachtingen die verband houden met het zijn en worden van een man in een bepaalde samenleving, plaats en tijdsruimte. Het is daarom van essentieel belang om, door samen met jongens en mannen, deze genderstereotypen om te keren en positieve/transformerende mannelijkheid te bevorderen die vrouwen en meisjes betere toegang biedt tot onderwijs, de arbeidsmarkt en besluitvormingsrollen. In **Benin** worden verschillende initiatieven in die richting genomen: • Bewustmaking van jonge meisjes en studenten over beroepen in de veiligheids-/politiesector, zogenaamde mannencursussen in de gezondheidssector en beroepen op luchthavens op scholen en universiteiten • Steun op het platteland in Couffo voor het initiatief "Club van Modelmannen" dat tot doel heeft positieve mannelijkheid als genderrolmodel te bevorderen en de autonomie van vrouwen en het gebruik van gezinsplanning en moeder-kindzorg te bevorderen • Coaching van vrouwen en mannen in combinatie met een cyclus van training en digitale geletterdheid gericht op positieve mannelijkheid. • Voor JIFI 2024 organiseerde Enabel Benin een evenement in de afdeling Collines om met verschillende besluitvormers te pleiten voor de kwestie van vroege zwangerschap en gendergerelateerd geweld tegen jonge meisjes. De activiteit belichtte ook verschillende beroepen, waardoor verschillende beroepen van vrouwen uit alle sectoren waarin Enabel actief is, werden gepromoot. • De programma's die Enabel uitvoert, bevatten een specifiek resultaat op het gebied van de empowerment van jongeren, met inbegrip van de strijd tegen genderstereotypen, de bescherming tegen gendergerelateerd geweld op scholen en de eerbiediging van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. Een onderdeel over transformatieve mannelijkheid is ook opgenomen. • Het Impact'Elles-programma van Plan richt zich op de grondoorzaken van genderongelijkheid voor het realiseren van rechten en gelijkheid voor meisjes. Deze aanpak is gebaseerd op: 1) het veranderen van discriminerende gendernormen, 2) het mobiliseren van adolescente meisjes en jonge vrouwen om hun autonomie en keuzevrijheid te vergroten, 3) het werken met jongens en mannen om hen te helpen gendergelijkheid en het veranderen van machtsdynamieken beter te begrijpen en de ontwikkeling van positieve en niet-gewelddadige mannelijkheid te ondersteunen, 4) het bevorderen van gelijke kansen voor jonge vrouwen binnen het gezin en de gemeenschap, en gelijkheid in termen van

	positie en status (met inbegrip van toegang tot diensten), en 5) het versterken van maatschappelijke structuren, systemen en maatschappelijke organisaties om gendergelijkheid en inclusie te bevorderen. In **Burkina Faso** werken het LASSO Health-project in de regio Boucle du Mouhoun en het bilaterale programma 2023-2027 aan sociale normen en verandering, waaronder transformatieve mannelijkheid. In **Burundi** werkt SFCG via hun vijfjarig programma (2022-2026) aan het verminderen van economische en sociale barrières en de transformatie van normen, met name door de Common Ground-benadering en positieve mannelijkheid. Dit gebeurt door middel van dialooggroepen waar koppels het belang van gelijkheid binnen het huishouden bespreken. Modelkoppels komen ook om te getuigen over hun ervaring en om onder andere mensen bewust te maken van gedragsverandering. Zo worden mannen geïntegreerd in de bewustmaking en getraind in gedragsverandering. Via een community-aanpak staat SCFG zo dicht mogelijk bij de communities om deze soms taboe-onderwerpen aan te pakken. In **Oeganda** omvat het bilaterale samenwerkingsprogramma 2023-2027 (Enabel) activiteiten om negatieve sociale normen en gedragsverandering bij de toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en opleidingsprogramma's aan te pakken. In **Marokko** steunt België het UNICEF-project (2021-2023) "Gelijkheid tussen meisjes en jongens is belangrijk", dat de inzet van maatschappelijke organisaties voor de bevordering van egalitaire sociale normen omvat als een van de te bereiken resultaten. Daarnaast pakken verschillende NGA's dit probleem van positieve mannelijkheid aan binnen hun doorlopende curriculum. De nieuwe portefeuille overheidssamenwerking met Marokko 2024-2029 die in 2023 op Belgisch niveau werd goedgekeurd, omvat als doelstellingen om uit de traditionele stereotypen te komen voor de economische inclusie van vrouwen. In **Rwanda** werd begin 2024 een project van 500.000 euro over "Positieve Masculiniteiten" van de ngo Aegis Trust afgesloten. De Ambassade heeft een positieve indruk van de substantiële voortgang van dit project. In het nieuwe samenwerkingsprogramma 2024-2029 zal Enabel rond dit thema samenwerken met de ngo RWA Rwanda Men Resource Center (RWAMREC). **Senegal**: • Monitoring van en deelname aan de activiteiten van het Project voor Lokale Leiders en Gedragsverandering op het gebied van Gendergelijkheid, uitgevoerd door UNDP/UN Women en volledig gefinancierd door België voor een bedrag van 4 miljoen euro; • Follow-up van het project "Bevordering van gendergelijkheid en economische empowerment van vrouwen in de regio's Oriental in Marokko, Kaolack in Senegal en Boucle du Mouhoun in Burkina Faso", uitgevoerd door de NGO Echos Communication.
21.	**In staten in een fragiele situatie, toezien op de veiligheid van vrouwen en meisjes en op hun bescherming tegen alle vormen van geweld.**
21.a	De situatie van vrouwen en meisjes in interventiezones opvolgen en een specifiek systeem van rapportage opzetten met betrekking tot geweld tegen vrouwen.
	Monitoring/Early warning indicators.
	In **Burundi** is er een gebrek aan gegevens over de situatie van vrouwen in Burundi, en dit is des te meer het geval met betrekking tot geweld tegen vrouwen. Niettemin biedt de delegatie van de Europese Unie technische ondersteuning aan het ministerie dat verantwoordelijk is voor gender, zodat er een rapport over dit soort informatie komt. De functie ontvangt deze gegevens wanneer deze beschikbaar zijn.

	Het humanitaire responsplan van **Nigeria** bevat concrete elementen van anticipatie en paraatheid voor 2024 om de impact van crises op kwetsbare bevolkingsgroepen, waaronder vrouwen en meisjes, te voorkomen of te minimaliseren. In Dikwa en Bama is bijvoorbeeld een Safe Space voor vrouwen en meisjes beschikbaar gesteld om hen in staat te stellen bepaalde vaardigheden in een veilige omgeving te leren.
	Ondernomen interventies.
	In **Benin** heeft BE steun verleend op het gebied van computerapparatuur en rollend materieel aan de departementale directies Sociale Zaken en Gezin van Atlantic, Couffo en Collines, en aan centra voor sociale promotie om onder meer de verzameling van GBV-gegevens in het SIDOFE-platform te versterken. BE ondersteunt ook het gedecentraliseerde netwerk voor de preventie en het beheer van gendergerelateerd geweld per gemeente in de Atlantische Oceaan en Couffo, waarbij 46 dorpen worden geïntegreerd (waar geen GBV-comités worden opgericht) en 8 nieuwe comités worden opgericht in het departement Les Collines. Deze netwerken ontvangen de aanklacht van gedocumenteerde gevallen van gendergerelateerd geweld en vergemakkelijken het beheer van zaken via het netwerk. In **Somalië** wordt speciale aandacht gevraagd in EU-rapporten en -programma's over VGV en geweld tegen meisjes en vrouwen in conflictgebieden, deelname aan vergaderingen met de EU-functionaris voor gendergelijkheid voor Somalië en het Somalische ministerie van Gezin en Mensenrechten.
21.e	De initiatieven ondersteunen van internationale, Belgische en lokale NGO's die zich richten op de bescherming van vrouwen en meisjes en die strijden tegen seksueel geweld, onder andere door preventie en door holistische en multidisciplinaire zorg voor slachtoffers via toegang tot medische en psychosociale zorg, door sociaaleconomische herintegratie en door het aanbieden van bescherming en huisvesting.
	Ondersteunende acties.
	Zoals hierboven vermeld in indicator 4.b, financiert de Belgische Ontwikkelingssamenwerking ook het **Global Survivors Fund** (GSF) op ad hoc basis. Het fonds, gelanceerd in oktober 2019 door Dr. Denis Mukwege en Nadia Murad, wiens missie het is om de toegang tot herstelbetalingen voor overlevenden van conflictgerelateerd seksueel geweld over de hele wereld te verbeteren, en een kloof aan te pakken die lang door overlevenden is geïdentificeerd. De Belgische samenwerking financiert ook het **antwoord van UNFPA op de Oekraïense crisis**. UNFPA richt zich, in samenwerking met uitvoerende partners, op seksuele en reproductieve gezondheid (SRG), inclusief de gezondheid van moeders, moeders en pasgeborenen; en de reactie op gendergerelateerd geweld (GBV), voornamelijk voor vrouwen en meisjes en de meest kwetsbaren. Zodra humanitaire toegang mogelijk is, schaalt UNFPA zijn reactie op om het aantal uitvoerende partners en locaties die gezondheids- en beschermingsdiensten, mobiele klinieken en gezondheidsteams bieden, te vergroten. UNFPA gebruikt het bestaande netwerk van opvangcentra, centra en crisiskamers om GBV-gerelateerde diensten aan te bieden. UNFPA breidt essentiële gezondheidsdiensten, waaronder psychosociale ondersteuning en gespecialiseerde diensten, uit naar zwangere vrouwen en andere GBV-vrouwen die op doorreis zijn of wier diensten zijn onderbroken. De activiteiten van UNFPA in Oekraïne tot nu toe zijn: (1) distributie van apparatuur en benodigdheden voor reproductieve gezondheid aan getroffen gezondheidsfaciliteiten en servicepunten; (2) de oprichting van mobiele gezondheidsteams die gespecialiseerde diensten verlenen met medisch personeel in geïntegreerde SRG- en GBV-diensten, met inbegrip van klinisch verkrachtingsbeheer en psychosociale ondersteuning; (3) de aankoop en exploitatie van mobiele klinieken om de capaciteit van de gezondheidsinfrastructuur te verbeteren, met name in de meest getroffen regio's; (4) voortgezette verlening van gbv-preventie- en responsdiensten (opvang, verwijzingstrajecten, casemanagement, safe spaces, psychosociale ondersteuning assistentie); (5) het verstrekken van contante hulp (digitaal of contant) aan vrouwen, meisjes en ouderen die onderweg zijn, zodat zij prioriteit kunnen geven aan hun onmiddellijke behoeften (voedsel, onderdak, benodigdheden) en; en (5) versterking en uitrol van het bestaande coördinatiemechanisme voor SRG en GBV in het hele land, zowel op nationaal als op subnationaal niveau.

	In **Benin** steunt België samen met de ngo Ya-Tchegbo het Centrum voor Huisvesting en Zorg, vooral op het gebied van opleiding, voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld, financiële steun aan de ngo Carrefour jeunesse Afrique voor de bouw van sanitaire voorzieningen voor meisjes, opleidingsactiviteiten op het gebied van menstruatiehygiëne en menstruatiehygiënekits in het Siloé-centrum voor de zorg voor visueel gehandicapte kinderen, evenals het ministerie van Sociale Zaken voor de sociaal-economische vestiging van 5 meisjes die zijn opgeleid in "mannenberoepen". In **Burkina Faso** werd het standpunt uitgewisseld met de afdeling Burkinese Beweging voor de Rechten van de Mens en de Volkeren (MBDHP)/Boulgou, met het oog op het vaststellen van de versterking van de behoeften van Burkinese Beweging om haar juridische en gerechtelijke ondersteuning van slachtoffers van gendergerelateerd geweld effectief te waarborgen, met name in het moeder-kindcentrum van Tenkodogo. Financiering van projecten van 4 Belgische humanitaire ngo's voor een bedrag van 6,3 miljoen euro In **Burundi** ondersteunt RCN, als onderdeel van een vijfjarig programma, 4 holistische zorgcentra voor slachtoffers van gendergerelateerd geweld. In **Mali** zijn 76 mensen behandeld voor psychologische en medische zorg. 5363 mensen werden gesensibiliseerd over de rechten van vrouwen en migranten. Via onze bijdrage aan het Humanitair Fonds voor **Nigeria** zijn middelen beschikbaar gesteld aan lokale actoren en NGO's die zich met deze kwesties bezighouden. Daarnaast onderhoudt onze diplomatieke post contact met de Belgische tak van Artsen Zonder Grenzen in Nigeria om op de hoogte te blijven van hun activiteiten. Naast de behandeling van ziekten en andere humanitaire hulp, voert Artsen Zonder Grenzen momenteel ook kraamactiviteiten uit in Maiduguri. In **Senegal** monitort BE regelmatig de activiteiten van Belgische ANGS die zich inzetten voor gendergelijkheid en strijden tegen gendergerelateerd geweld. Aangezien gender een transversaal thema is in de interventies van de Belgische ANG, heeft deze monitoring betrekking op alle Belgische ANG die actief zijn in Senegal. In **Somalië** neemt onze post deel aan de werkgroep "Dear Daughter", gefaciliteerd door Ierland en de Ifrah Foundation en gericht op de strijd tegen gendergerelateerd geweld in Somalië. Onze post nam ook deel aan het evenement dat werd georganiseerd door Canada en de Somalische ngo Elman Peace (die in 2022 de Koning Boudewijnprijs voor Afrikaanse Ontwikkeling won en met de hulp van onder meer België door de Verenigde Staten toert).
	Projecten of programma's die bijdragen aan gendergelijkheid in staten die zich in een fragiele situatie bevinden.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
22.	**De veiligheid en bescherming van de vrouwen en jonge meisjes verzekeren in het kader van humanitair werk.**
22.b	Speciale aandacht besteden aan de bescherming van vrouwen en meisjes in humanitaire hulp, onder meer in de dialoog met partnerorganisaties van de Belgische humanitaire hulp.
	Aantal vermeldingen bij de voorbereiding van de verschillende besturen en stuurgroepen.
	Onze diplomatieke post in **Nigeria** neemt deel aan humanitaire werkgroepen op verschillende niveaus (North-East Ambassadors Group, North-East Donor Group, OCHA donorbijeenkomsten, vergaderingen met het Forum van INGO's, enz.) waar de bescherming van vrouwen en meisjes vaak op de agenda staat.

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten

24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**
24.a	Een actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.
	Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
	Aantal en aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls, de attachés ontwikkelingssamenwerking, de militairen, de federale politie en de magistratuur.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Ambassadeur				
Hoofd Belgian Office				
Hoofd Consulaat				
Consul-Generaal				
Hoofd Diplomatiek Bureau				
Permanent Vertegenwoordiger				
Totaal				

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Klasse/niveau	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
A1				
A2				
A3				
A4				
A5				
C (consulaire loopbaan)				
Totaal				

26.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies.**
26.c	Streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen in de '*basic generic training'* voorafgaand aan de uitzending voor een civiele crisisbeheersingsmissie.

	Ondernomen interventies.
	In 2024 werd een opleiding voor nieuwe diplomatieke stagiairs georganiseerd. Het doel van de conferentie, in samenwerking met Sensoa, was om hen vertrouwd te maken met het concept van gender, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en het beleid van de Belgische Ontwikkelingssamenwerking op dit vlak.
	Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan de '*basic generic training'*.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen

28.	**De participatie van vrouwen verbeteren in de lokale samenleving.**
28.b	Steunen van initiatieven die gericht zijn op het versterken van de participatie van vrouwen in de besluitvorming op elk niveau (lokaal, regionaal en nationaal) in het bijzonder in staten in fragiele situatie.
	Steun voor de participatie van vrouwen aan vredesonderhandelingen.
	In **Burundi** wil het Egmontinstituut een project opzetten om het vrouwelijk leiderschap te versterken. Het doel is om 10 vrouwen in het openbaar bestuur op te leiden in "zachte vaardigheden en knowhow", zodat ze toekomstige generaties kunnen beïnvloeden om verantwoordelijke posities en besluitvormingsposities te bekleden. In november 2024 vond een verkennende missie van het Egmontinstituut plaats. Als onderdeel van het wereldwijde #GirlsTakeover initiatief van Plan International in **Ethiopië** werd een "Ambassador for a Day" uitgenodigd om op 28 oktober 2024 een volledige dag het werk van de ambassadeur te volgen. Dit initiatief versterkt de positie van meisjes door hen de kans te geven toegang te krijgen tot leiderschapsrollen en eist gelijkheid van macht, vrijheid en vertegenwoordiging. In **Mali** dragen verschillende door BE gesteunde initiatieven bij tot de versterking van de participatie van vrouwen: • Oprichting van comités voor het beheer van gemeenschapsinfrastructuur (graanbank, waterputten, enz.) met gendergelijkheid. • Betrokkenheid van 186 vrouwen en meisjes bij de uitwerking van het Economisch, Sociaal en Cultureel Ontwikkelingsplan (EVDB) van de gemeenten Doumba, Koula, Sirakorola en Méguétan • Betrokkenheid van meer dan 230 vrouwen en meisjes bij het valideren van de resultaten van de participatieve territoriale diagnostische studie van het project en de keuze van interventiedorpen en activiteiten die in de interventiecommunes moeten worden geïmplementeerd • Steun voor de uitvoering van de genderstrategie van partner-boerenorganisaties (FO's) voor een betere inclusie van vrouwen in besluitvormingsorganen. Vrouwen hebben 30% bereikt in de besluitvormingsorganen van partner-PO's, vergeleken met 15% in 2023.
	Aantal en kwaliteit van gehouden consultaties met lokale vrouwengroepen.
	In Marokko heeft België deelgenomen aan verschillende vergaderingen met vrouwengroepen, met name over de hervorming van de Familiewet
28.c	Steunen van lokale vrouwennetwerken en –organisaties om hun juridische, economische, politieke en sociale capaciteiten te versterken.
	Geleverde steun.
	In **Burkina Faso** werd steun verleend door het onderdeel Conflictpreventie en -beheer van de bilaterale portefeuille 2023-2027 aan de Song-Taaba Women's Association, voor de organisatie van twee workshops om gewoonte- en religieuze autoriteiten uit te wisselen en te sensibiliseren over hun

rol en over de betrokkenheid van vrouwen bij de preventie en het beheer van gemeenschapsconflicten in de gemeenten Boussouma en Korsimoro in de regio Centrum-Noord van Burkina Faso.

In **Burundi** heeft RCN een resultaat in het vijfjarenprogramma voor het versterken van de institutionele, organisatorische en individuele capaciteiten van partnermaatschappelijke organisaties. Dit gaat van klassikale opleidingen over operationele en projectmanagementaspecten, tot coachingsessies en kapitalisatie van thematische en methodologische instrumenten, tot ondersteuning van partners bij de uitvoering van intern beleid (loonbeleid, genderbeleid, enz.). Bijzondere nadruk wordt in dit resultaat gelegd op collectief leren tussen NCR en zijn lokale partners en tussen partners onderling. Onder hun lokale partners kunnen we de Vereniging van Vrouwelijke Advocaten van Burundi noemen.

In **Mali** zijn er verschillende initiatieven die vrouwenorganisaties ondersteunen, waaronder:

- Financiering van inkomensgenererende activiteiten ten behoeve van vrouwen en meisjes: 03 tuinbouwperimeters met waterputten aangedreven door een zonne-energiesysteem ten behoeve van 322 vrouwen; 5 verzepingseenheden (voor 497 vrouwen en 2 mannen), kleine geitenfokkerij (voor 173 begunstigden, waarvan 62% vrouwen) en diverse winkels (restaurant, verkoop van kleding voor 11 begunstigden, waaronder 10 vrouwen).
- Training van 30 vrouwelijke leiders van regionale rijstplatforms over gender en leiderschap.
- Steun voor de deelname van leden van het netwerk van duurzame rijstproducenten (mannen, vrouwen en jongeren) aan beurzen en markten voor agro-ecologische en biologische producten.
- Training van 90 vrouwen over de volgende onderwerpen van voedselhygiëne en -veiligheid en voedselmarketingnormen.
- Steun voor de oprichting van 2 proefprojecten van Onderlinge Solidariteit (Muso, zelfbeheerde kredietspaarbank) in Kléla (Sikasso) en San, die 75 vrouwen samenbrengen.
- Verstrekking van een rijstschiller aan de National Association of Rice Processors (ANTRM).
- Steun voor de oprichting van een commercieel label "Balolakika" in de vorm van een franchise voor 14 vrouwelijke ondernemers (agrovoedingsverwerkende eenheden) in Bamako die lid zijn van ANTRM.
- Organisatie van een workshop om 55 parboilers en kopers van voorgekookte rijst met elkaar in contact te brengen, georganiseerd door de Interprofessione van de rijstsector.

In **Marokko** ondersteunen verschillende projecten vrouwenorganisaties, waaronder:

- APEFE (2022-2026) – Ondersteuning van leden van vrouwennetwerken (RESOFEM en partnerverenigingen)
- Solsoc (2022-2026) – Ondersteuning van vrouwen in buurtverenigingen
- ASF (2022-2026) - Versterking van de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten in Marokko, waarborging van de toegang tot de rechter en economische en sociale rechten voor iedereen en de bescherming van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld

Als onderdeel van hun initiatieven ten gunste van vrouwen en meisjes in **Senegal**, organiseerde de Groep van Vrouwelijke Ambassadeurs en Hoofden van Agentschappen van Senegal een mentorprogramma getiteld "Wings for Women – Ambassador for a Day" om persoonlijke en professionele ontwikkelingsmogelijkheden te bieden aan jonge meisjesleiders in Senegal en waaraan het hoofd van de post deelnam. Het doel van dit initiatief was om jonge Senegalese vrouwen in staat te stellen zich te laten adviseren en begeleiden door vrouwelijke leiders op het gebied van diplomatie, internationale betrekkingen, humanitaire en ontwikkelingssamenwerking om gendergelijkheid te ondersteunen, barrières voor vrouwen en meisjes te

	slechten en hen aan te moedigen zichzelf te zien als leiders en agenten van verandering, onder meer via een diplomatieke carrière en/of in internationale organisaties. In **Tanzania** werkt het bilaterale programma, waarvan de uitvoering in november 2023 van start ging, hieraan (oproep tot het indienen van projecten gelanceerd om vrouwenorganisaties op lokaal niveau te ondersteunen – regio Kigoma).
28.d	Aanmoedigen van lokale verwezenlijkingen geënt in het maatschappelijke middenveld, gericht op een betere socio-economische participatie van vrouwen.
	Projecten of programma's die bijdragen aan de socio-economische participatie van vrouwen.
	In **Burkina Faso** draagt de bilaterale portefeuille 2023-2027, via de component conflictpreventie en -beheer, bij tot het creëren van een dynamiek van grotere betrokkenheid en participatie van meisjes en vrouwen bij mechanismen en initiatieven voor de preventie en beheersing van gemeenschapsconflicten. In die zin heeft het: • Bewustmaking van de lokale actoren die betrokken zijn bij de processen voor het opzetten en vernieuwen van Village Land Commissions (VCC's) en Village Land Conciliation Commissions (CCFV's) in de gemeenten Komtoèga, Tenkodogo en Tensobtenga over de noodzaak van een grotere betrokkenheid van meisjes/vrouwen bij deze processen; • Steun verleend aan de organisatie van opleidingssessies voor lokale actoren die verantwoordelijk zijn voor het leiden van de processen voor de oprichting en vernieuwing van CCFV- en CFV-leden in de drie bovengenoemde gemeenten, met een specifieke nadruk op de deelname van meisjes/vrouwen aan deze processen (fysieke aanwezigheid, aanmoediging om deel te nemen aan debatten; aandacht voor de rol en de zorgen van vrouwen bij de preventie en het beheer van landconflicten); • Steunde enerzijds de vaststelling en verlenging van de mandaten van de leden van de CCFV en CFV en anderzijds de opleiding van deze leden, rekening houdend met vrouwen; • Steun voor de organisatie door de Regionale Jeugdraad van het Centrum-Noord (CRJ-CN) van vier (4) workshops voor uitwisselingen en overleg tussen jonge meisjes en jongens en administratieve, gewoonte- en religieuze autoriteiten, over de rol en de plaats van jonge meisjes en jongens bij de preventie en het beheer van gemeenschapsconflicten in de communes van Kaya, Boussouma, Korsimoro en Ziga (regio Centrum-Noord). Deze workshops waren een gelegenheid voor de CRJ-CN om te pleiten voor de opname van jonge meisjes en jongens in de afdelingen van het National Observatory for Conflict Prevention and Management (ONAPREGECC). In **Mali** ondersteunt BE de structurering en versterking van de ondernemerscapaciteiten van de Nationale Vereniging van Rijstverwerkers, die meer dan 2749 vrouwelijke ondernemers en leden van coöperaties omvat, om haar in staat te stellen haar rol in de sector ten volle te spelen In **Mozambique** heeft FOS een agenda voor waardig werk die zich richt op het verbeteren van arbeidsrechten en sociale bescherming in door vrouwen gedomineerde sectoren, waaronder de sector huishoudelijk werk, boerengemeenschappen en zelfvoorzienende landbouw. Daarnaast is gender een van de transversale thema's van het FOS-programma. Dit betekent dat elk van de vier partners verplicht is de genderdimensie in zijn activiteiten te integreren. Belangrijke interventies zijn onder meer workshops over gendergerelateerd geweld en seksuele intimidatie op de werkplek, het ondersteunen van vrouwen bij de toegang tot maternale en reproductieve gezondheidsdiensten, en het opleiden van vrouwen in activisme en leiderschap. FOS-partners dragen ook bij aan het nationale beleid inzake vrouwenkwesties door deel te nemen aan sociale dialoog en lobbyen en belangenbehartiging. COMUTRA is het aanspreekpunt voor gendergelijkheid voor FOS Mozambique en is verantwoordelijk voor het geven van

	trainingen op het gebied van genderrechtvaardigheid aan andere FOS-partners. Dit omvat het organiseren van workshops, het ontwikkelen van handleidingen en het deelnemen aan regionale activiteiten op het thematische gebied van gendergelijkheid. In **Nigeria** werkt onze diplomatieke post samen met het Nigerian Women Economic Development Project (NIGWED Project). Dit project biedt training aan overlevenden van psychologisch en seksueel misbruik om hen te helpen operationeel te worden in de waardeketen van zoete aardappelen om hun economische onafhankelijkheid te ondersteunen. In **Tanzania** werkt het bilaterale programma (2023-2028) hieraan door de beroepsopleiding van vrouwen en hun eerste stappen in het ondernemerschap te ondersteunen.

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

29.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Niet van toepassing in 2024. Op 25.02.2022 nam de Ministerraad akte van het vierde Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2022-2026).
32.	**Stimuleren van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid in andere landen.**
32.a	Pleiten voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid, o.a. via de aanname van een NAP, in andere landen, in het bijzonder die in een fragiele situatie, en deze landen hierbij ondersteunen.
	Landen waaraan steun inzake het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd gegeven, type steun en partners.
	Burkina Faso heeft, via het directoraat Vrouwen, Vrede en Veiligheid van het ministerie dat belast is met humanitaire actie, geprofiteerd van steun van het onderdeel Conflictpreventie en -beheer van de bilaterale portefeuille 2023-2027, voor de organisatie van drie (3) informatie- en uitwisselingsworkshops over de uitvoering van de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid in de gemeenten van Boussouma, Kaya en Korsimoro.
	Bilaterale en regionale oproepen waarin het thema vrouwen, vrede en veiligheid werd aangehaald.
	Geen specifieke informatie voor 2024.
	Aantal en type acties ondernomen door diplomatieke missies om het thema vrouwen, vrede en veiligheid aan te kaarten.
	In **Burkina Faso** organiseerde de ambassade een wedstrijd voor vrouwelijke kunstenaars met als thema "Women Messenger of Peace" om het bewustzijn over de rol van vrouwen in vredesopbouw te vergroten. **Ethiopië**: • In het kader van Internationale Vrouwendag op 8 maart 2024 nam de Ambassade deel aan de organisatie, samen met de EU-delegatie, van een ontmoeting tussen inspirerende Ethiopische vrouwen (atletes, artiesten, CEO's, enz.) en jonge meisjes om stereotypen uit te dagen en vrouwen in de schijnwerpers te zetten die erin geslaagd zijn genderbarrières te doorbreken. • Als onderdeel van het wereldwijde #GirlsTakeover initiatief van Plan International in Ethiopië werd een "Ambassador for a Day" uitgenodigd om op 28 oktober 2024 een volledige dag het werk van de ambassadeur te volgen. Dit initiatief versterkt de positie van meisjes door hen de kans te geven toegang te krijgen tot leiderschapsrollen en eist gelijkheid van macht, vrijheid en vertegenwoordiging. • De ambassade nam deel aan de 16 dagen van activisme-campagne van 25 november tot 10 december 2024 door middel van dagelijkse berichten op sociale netwerken om het bewustzijn van gendergerelateerd geweld te vergroten. Om deze campagne meer zichtbaarheid te geven, werd gedurende de hele campagne een sticker op de auto van de ambassadeur geplakt met de zin "STOP GEWELD TEGEN VROUWEN".

33.	**Versterken van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid door partnerlanden in coördinatie met donorlanden.**
33.a	De aandacht vestigen op de uitvoering van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid bij de coördinatie van donoren in partnerlanden en, naast de bestaande gendercoördinatie, een versterking vragen van de coördinatie inzake de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Naam en aantal partnerlanden waar er deelgenomen wordt aan coördinatie rond het thema vrouwen, vrede en veiligheid met donorlanden en type coördinatie.
	In **Burundi** gebeurt dit via de sectorale gendergroep, waarvan de coördinatie wordt gedeeld door het ministerie van Gender, UN Women en de delegatie van de Europese Unie. Voor de landen die deelnemen aan deze bijeenkomsten kunnen we noemen: Nederland, Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, België, Japan, China en Rusland. De uitvoering van de resoluties in **Tanzania** wordt besproken in het kader van de Gender Donor Group. Deze coördinatie is zeer actief en er zijn veel donorlanden en VN-agentschappen bij betrokken.

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP

34.	**De uitvoering van het NAP coördineren**
34.	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.
	Zie de antwoorden van de FOD Buitenlandse Zaken en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.
35.	**Het Parlement informeren.**
35.a	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	Bijdrage voor de compilatie doorgestuurd op 14/02/2025
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijke middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.
	Organisatie van een "Mid-term Review"-dag in oktober 2024 in het Egmontpaleis.
37.	**Het middenveld uit de partnerlanden betrekken.**
37.a	De uitwisseling van informatie verzekeren en het maatschappelijke middenveld uitnodigen deel te nemen aan de opvolging door te rapporteren over elementen doorgegeven door lokale organisaties die deel uitmaken van hun netwerk, in het bijzonder lokale organisaties in partnerlanden van de Belgische ontwikkelingssamenwerking.
	Uitnodigingen en resultaten.
	In **Burundi** organiseert de post driemaandelijkse bijeenkomsten die alle ACNG's samenbrengen, een gelegenheid om informatie en ervaringen op het terrein uit te wisselen. In 2024 waren er 3 vergaderingen en een strategische dialoog die ons in staat stelden om ook de lokale partners van onze NGCA's te ontmoeten.

Defensie

De actiepunten voor Defensie in het kader van het Vierde Nationaal Actieplan "Vrouwen, Vrede, Veiligheid" (2022-2026) worden gecoördineerd door de dienst HRM-Policy van de Algemene Directie Human Resources (DGHR), in nauwe samenwerking met genderspecialisten van de afdelingen Strategie en Operaties.

In 2024 speelde Defensie een actieve rol in het bevorderen van het thema "Vrouwen, Vrede, Veiligheid" op de agenda van het Belgisch voorzitterschap van de Europese Unie. Dit kwam tot uiting in bilaterale besprekingen, gerichte uitwisselingen en belangrijke evenementen, waaronder het seminarie in maart 2024 getiteld "24 Years of WPS Agenda: Time for Pragmatism". Dit evenement, georganiseerd in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Mathilde, hoge militaire en civiele autoriteiten en internationale sprekers, versterkte de zichtbaarheid van dit cruciale thema en de bijbehorende uitdagingen voor vrede. Op EU-niveau was de officiële goedkeuring in juni 2024 van het militaire concept van de EU over de integratie van het genderperspectief in het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid (GVDB), waaraan de Belgische Defensie heeft bijgedragen, eveneens een belangrijke stap vooruit.

Het jaar 2024 werd ook gekenmerkt door de voorbereiding van een dubbele verjaardag in 2025: 50 jaar sinds de eerste vrouwelijke militairen bij Defensie en 25 jaar van de agenda "Vrouwen, Vrede en Veiligheid". In dit kader werden verschillende herdenkings- en sensibiliseringsacties en studies (waaronder één over de implementatie van het WPS-thema binnen de Belgische en Canadese strijdkrachten) bedacht en/of uitgevoerd, met als doel de dialoog rond deze thema's te voeden en het bewustzijn over hun belang te versterken.

Naast de aandacht voor uniform personeel worden ook reflecties gehouden over de integratie en inclusie van burgerpersoneel en het bieden van nog aantrekkelijkere carrièremogelijkheden binnen Defensie. Hun zichtbare bijdrage aan de feminisering van het personeelsbestand is veelbelovend en wordt aangemoedigd.

In 2024 versterkte Defensie haar partnerschappen met federale, regionale en industriële actoren om synergiën te bevorderen die een diverser publiek aanspreken en nieuwe roepingen stimuleren. Deze samenwerkingen, gecombineerd met de optimalisatie en uitbreiding van educatieve en maatschappelijke projecten die in 2023 werden gelanceerd, helpen psychologische drempels te verlagen die traditioneel jonge vrouwen ervan weerhouden een carrière bij Defensie te overwegen.

Ten slotte blijft Defensie betrokken bij het NATO Committee on Gender Perspectives en andere nationale werkgroepen, zoals de GIC. Op operationeel niveau werden in 2024 opnieuw Gender Focal Points (GFP) opgeleid. Sommigen van hen hebben al de kans gehad om deel te nemen aan grootschalige oefeningen, wat bijdroeg aan de verrijking van hun kennis en vaardigheden.

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader	
1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen gerespecteerd worden genomen.**
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW.
	Zie antwoorden van de departementen Buitenlandse Zaken en Gelijke Kansen.
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	Zie antwoorden van de departementen Buitenlandse Zaken en Gelijke Kansen.
	Opvolging van de uitvoering van het Verdrag van Istanbul.
	Zie antwoorden van de departementen Buitenlandse Zaken en Gelijke Kansen.

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

6. Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.

6.a Het personeel informeren over gender mainstreaming.

Gebruikte informatiemiddelen.

Het begrip gender wordt structureel behandeld in de basisopleiding van militairen, zowel in de vorm van een traditionele presentatie als via interactief theater. Gender en gender mainstreaming komen ook aan bod in ad-hoc briefings tijdens de voortgezette opleiding van Defensiepersoneel. Daarnaast is basisinformatie over gender beschikbaar op de intranetpagina van Defensie die gewijd is aan diversiteit. Om de bewustwording rond gender mainstreaming te versterken en het bereik ervan te vergroten (zowel voor het burgerpersoneel van de organisatie als voor militair personeel dat tijdens zijn loopbaan niet langer deelneemt aan voortgezette opleidingen), zijn er interne reflecties gestart over het aanbieden van een opleiding in gender mainstreaming. De implementatie hiervan wordt voortgezet en zou tegen eind 2025 afgerond moeten zijn

6.b Een strategie of een actieplan over de integratie van de genderdimensie ontwikkelen, toepassen en actualiseren.

Aangenomen en uitgevoerde strategie.

Gender is een van de thema's binnen het diversiteitsbeleid van Defensie en wordt daarom meegenomen in informatie-, sensibiliserings- en opleidingsacties, waarvan sommige al zijn genoemd in de vorige vraag.

7. De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.

7.a De genderdimensie op een substantiële manier integreren in de basisopleidingen.

Basisopleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Zie antwoord op de vraag 6a

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
411	2424	14,5%	85.5%

7.b De genderdimensie integreren in de voortgezette opleidingen.

Voortgezette opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

De genderdimensie wordt ad hoc behandeld tijdens statutaire of aanvullende opleidingen voor Defensiepersoneel. Bepaalde tools, zoals de dilemmakaarten ontwikkeld door de Inspecteur-Generaal (IG), kunnen worden gebruikt ter ondersteuning van discussies of om het personeel te laten reflecteren over de genderdimensie binnen Defensie, zowel tijdens als buiten opleidingen.

	Aantal		Aandeel (%)	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
	103	524	16%	84%
7.c	De genderdimensie integreren in de opleidingen voor het personeel dat vertrekt op vredesmissie en civiele crisisbeheersingsmissie.			
	Opleidingen die de genderdimensie integreren. Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.			
	De BEL Gender Focal Point (GFP)-cursus is een tweedaagse opleiding voor personen die, binnen een operationeel detachement, de rol van genderadviseur voor het commando op zich nemen binnen. In 2024 zijn 14 nieuwe GFP's opgeleid. Sommigen van hen kregen de kans om deel te nemen aan grootschalige oefeningen, zoals de drie weken durende oefening Ulchi Freedom Shield 24 in Zuid-Korea. Deelname aan dergelijke oefeningen stelt ingezette GFP's in staat hun kennis en vaardigheden verder te ontwikkelen. Naast deze gespecialiseerde GFP-opleiding krijgt al het personeel dat op missie vertrekt een genderbriefing tijdens de Pre Deployment Training (PDT).			
	Aantal		Aandeel (%)	
	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
	2	12	14	86
7.d	Ontwikkeling van pedagogisch materiaal voor de sensibilisering met betrekking tot gender.			
	Materiaal dat werd ontwikkeld.			
	Het theater van waarden en diversiteit, dat onder andere wordt gebruikt in de basisopleiding voor genderbewustmaking, wordt voortdurend geëvalueerd om beter aan de verwachtingen te voldoen. In 2024 werd een kans geïdentificeerd om de kwaliteit van de begeleiding bij de debatten en uitwisselingen na de toneelscènes te verbeteren, en deze werd besproken met de partnerfirma. Interne besprekingen zijn ook gestart om een alternatief voor dit theater te ontwikkelen en een breder deel van het Defensiepersoneel te bereiken.			
8.	**Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.**			
8.a	Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.			
	Experten die werden voorzien en gevormd.			
	Defensie beschikt momenteel over GENAD binnen de afdelingen Human Resources, Strategische Relaties en Operaties & Training.			
8.c	Genderexperten voor vredesmissies voorzien en opleiden. Ervoor zorgen dat deze deskundigen nauw samenwerken met lokale middenveldorganisaties en getroffen gemeenschappen.			
	Experten die werden voorzien en gevormd.			
	Voor elke grote eenheid die op missie vertrekt, wordt een Gender Focal Point aangesteld met een specifieke opleiding in gender. Deze komt ofwel uit de Civil Mil Engagement Group (Ci-MEG) of neemt snel contact op met het personeel dat verantwoordelijk is voor de civiel-militaire samenwerking in het inzetgebied. In 2024 zijn 14 nieuwe GFP's opgeleid.			

8.d	Beheren en steunen van genderexpertise in de voorbereiding, uitvoering en monitoring van vredesoperaties.
	Database.
	Defensie beschikt over een database van personeel dat de NAVO GENAD-cursus, de interne BELDEF Gender Focal Point-cursus heeft gevolgd en heeft ook een database van ingezette personeelsleden.
	Ter beschikking gestelde experten.
	Elke eenheid die wordt ingezet, is verplicht een Gender Focal Point aan te stellen (cumulfunctie). Binnen de Defensiestaf zijn er Gender Advisors die hen kunnen ondersteunen.
	Opleidingsplan.
	Elke Gender Focal Point die wordt aangewezen voor een operatie, moet vooraf twee e-learningmodules van de NAVO hebben gevolgd en minstens 80% behaald hebben. De eerste module behandelt gender/gender mainstreaming en de tweede het belang van genderintegratie in operaties. Pas daarna kan de interne BELDEF-cursus worden gevolgd
11.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie in de vredesmissies, de civiele crisisbeheersingsmissies en de processen van vredesopbouw.**
11.a	Goede praktijken en aanbevelingen inzake de integratie van de genderdimensie in vredesmissies verspreiden bij partners en pleiten voor de toepassing ervan bij volgende missies.
	Verspreiding goede praktijken.
	Belgische Defensie neemt deel aan en draagt bij tot de uitwisseling van beste praktijken op dit gebied via verschillende kanalen/fora: Goede praktijken worden regelmatig uitgewisseld tussen de lidstaten via het NATO Committee on Gender Perspectives (NCGP) en tijdens informele contacten tussen leden van dit netwerk. De laatste editie van het NCGP vond plaats van 6 tot 8 mei 2024 en had als thema "Military Planning and Partnerships: A New Era of Gender Perspective at NATO". De focus van deze conferentie lag op hoe strijdkrachten effectief een genderperspectief kunnen toepassen binnen de veranderende veiligheidscontext en de basis kunnen leggen voor de toekomst van de agenda Vrouwen, Vrede en Veiligheid. Tegelijkertijd werd gewerkt aan het versterken van collectieve defensie met een 360-graden aanpak tegen alle dreigingen, om de drie fundamentele NAVO-missies te vervullen (deterrence and defence; crisis prevention and management; and cooperative security) evenals de versterking van de samenwerking met internationale partners. Uitwisselingen en reflecties vinden ook plaats op EU-niveau. Tijdens de rondetafel in Washington over "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" deelde België zijn beste praktijken op het gebied van genderintegratie in internationale operaties. Defensie neemt ook deel aan het UAE-EU initiatief "Joining Forces for Women, Peace and Security" binnen de VN. In 2024 droegen Belgische Defensiepersoneelsleden ook actief bij aan een vergelijkende studie over de implementatie van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid-agenda binnen de Belgische en Canadese strijdkrachten. Deze studie, die momenteel wordt afgerond en waarvan de resultaten in 2025 op een symposium zullen worden gepresenteerd, zal ongetwijfeld goede praktijken op dit gebied benadrukken en verspreiden.

	Pleidooi voor toepassing.
	Naast de steun die regelmatig wordt uitgesproken door de Chef Defensie en de minister in toespraken tijdens verschillende fora of bijeenkomsten, organiseerde Defensie in maart 2024 een seminar over vrouwen, vrede en veiligheid "24 Years of WPS Agenda: Time for Pragmatism" met diverse internationale sprekers uit zowel de civiele als militaire sector, in aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Mathilde. Deze conferentie en de publicaties die daaruit voortkwamen, waaronder "24 Years of WPS Agenda Seminar Report: Time for Pragmatism" (Major Kristel Mostrey, Dr. Didier Leroy & Senior Captain Estelle Hoorickx, 29 mei 2024), droegen bij aan de bewustwording over het belang van gender in vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties. Belgische Defensie droeg ook bij aan en ondersteunde het "EU Military Concept on Integrating a Gender Perspective in the Military Common Security and Defence Policy (CSDP)", dat in juni 2024 officieel werd goedgekeurd.
11.b	Samenwerken met internationale organisaties en hun lidstaten inzake het verzamelen van relevante genderdata en ondersteunen van consultatie- en coördinatiemechanismen.
	Database ‘gender’.
	Geen informatie beschikbaar voor 2024.
	Geleverde steun.
	Belgische Defensie vult het nationaal samenvattingsrapport van het NATO Committee on Gender Perspectives in wanneer daarom wordt verzocht en draagt zo bij aan de verzameling van relevante genderinformatie. Defensie verstrekt ook jaarlijks gegevens over de implementatie van het NAVO-beleid "Preventing and Responding to Sexual Exploitation and Abuse" (SEA).
11.c	Toezien op de integratie van de genderdimensie bij de planning en uitwerking van SSR en DDR programma’s.
	Projecten of programma’s rond SSR en DDR waarin aandacht gaat naar gender, de landen waarin ze uitgevoerd worden
	In 2024 waren er geen operaties met betrekking tot een DDR- of RSS-project of -programma.

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld	
16.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
16.a	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.
	Ondernomen interventies.
	Over het algemeen hanteert de Belgische Defensie een zeer strikte houding ten opzichte van geweld in verband met gewapende conflicten en seksueel geweld. Defensie grijpt elke gelegenheid aan om partners en het publiek bewust te maken van dit thema en neemt deel aan verschillende internationale initiatieven. Enkele belangrijke acties in 2024: • De organisatie van het seminarie "24 Years of WPS Agenda: Time for Pragmatism" op 21 maart 2024. In aanwezigheid van Hare Majesteit Koningin Mathilde en een panel van internationale experts en getuigen werd de bewustwording rond seksueel geweld in conflicten versterkt. • Actieve deelname aan de cursus van het Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) van de OVSE over "Human Rights and Gender Assessment in the Armed Forces" en bijdrage aan de "Facilitators Guide", waarmee België haar engagement voor mensenrechten bevestigt. Daarnaast beschikt de Belgische Defensie over specifieke Standard Operating Procedures (SOP's) om gevallen van seksueel geweld tijdens missies te behandelen. Deze SOP's definiëren de te volgen procedures voor militairen die getuige zijn van of kennis krijgen over dergelijke misdrijven. Op het gebied van opleiding en bewustmaking bevat de Pre Deployment Training een module over genderbewustzijn, specifiek aangepast aan operationele inzetgebieden. In 2024 werden interactieve modules versterkt met realistische scenario's en casestudies om de impact van de sensibilisering op de doelgroep te vergroten. Elk operationeel detachement beschikt over een Gender Focal Point (GFP) om de integratie van genderperspectieven te waarborgen. De Operational Gender Teams, die zijn opgeleid om operaties gender-sensitief te plannen en uit te voeren, ondersteunen deze inspanningen.
	Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.
	Geen informatie beschikbaar voor 2024.
17.	**Sensibiliseren van het personeel dat op missie vertrekt rond het thema van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
17.a	Tijdens de voorbereiding van vredesmissies en de pre-deployment training in België aandacht vragen voor geweld tegen vrouwen en meisjes en de noodzaak om hen hiertegen te beschermen benadrukken.
	Concreet ondernomen acties.
	Tijdens de Pre Deployment Training van alle militairen die op missie vertrekken – zowel binnen een groot detachement als binnen een individuele eenheid – wordt het genderaspect geïntegreerd in de briefing over de operationele theaters. Seksueel en gendergerelateerd geweld, evenals de rapportage- en escalatiemechanismen, worden ook uitgebreid behandeld in de opleiding voor Gender Focal Points (GFP). De rol van de GFP beperkt zich niet tot het identificeren en melden van misbruik binnen de lokale cultuur van het inzetgebied, maar ook tot het signaleren van grensoverschrijdend

	gedrag binnen het militaire detachement. Of het nu de lokale bevolking betreft of leden van het detachement zelf, de GFP adviseert de commandant over hoe deze situaties zo effectief mogelijk kunnen worden aangepakt.
18.	**Nultolerantie met betrekking tot geweld tegen vrouwen opleggen aan de Belgische vredesmacht.**
18.a	Vervolgen van de daders van seksueel geweld binnen Defensie.
	Genomen specifieke maatregelen in geval van seksueel geweld.
	De dader van vastgesteld seksueel geweld binnen Defensie wordt vervolgd. Defensie wordt echter niet systematisch op de hoogte gehouden van de uitkomst van de gerechtelijke procedure zodra het dossier aan het parket is overgedragen. Naast gerechtelijke vervolging hanteert Defensie een strikte aanpak ten aanzien van grensoverschrijdend seksueel gedrag en stelt zij bij vaststelling altijd disciplinaire maatregelen voor aan de minister.
18.b	De nultolerantie jaarlijks onderlijnen.
	Herinnering aan de waarden van Defensie en de *Joint Individual Common Core Skills*.
	Elke vorm van grensoverschrijdend gedrag is per definitie onverenigbaar met de kernwaarden van Defensie: respect, integriteit, loyauteit en moed. Dit principe, evenals de verantwoordelijkheid van elke persoon om op te treden tegen dergelijke gedragingen (met een lijst van bevoegde personen en diensten), wordt regelmatig gecommuniceerd door de Defensiehiërarchie. De Chef Defensie heeft in 2024 drastische maatregelen genomen (zoals de ontbinding van een peloton) na onthullingen van grensoverschrijdend gedrag binnen een bataljon. Hiermee heeft hij duidelijk gemaakt dat Defensie een nultolerantiebeleid hanteert en zal blijven hanteren ten aanzien van elk grensoverschrijdend gedrag, seksueel of anders. De communicatiecampagne rond de waarden van Defensie, die in 2023 werd gestart, werd in 2024 voortgezet via verschillende kanalen om ervoor te zorgen dat het belang van deze waarden voor iedereen duidelijk en gekend is. De waarden van Defensie en het thema pesterijen zijn ook opgenomen in de module "Conduct and Values" binnen de Joint Individual Common Core Skills (JICCS), die de militairen jaarlijks moeten doorlopen. Nultolerantie tegenover alle vormen van geweld en pesterijen (moreel en seksueel) is ook een punt dat aan bod komt in de bewustmakings- en informatiebriefings die Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het Werk (IDPBW) aan personeelsleden geeft zodra ze in dienst treden en bij verschillende gelegenheden tijdens de loopbaan.
18.c	Toepassen van de VN en NAVO Gedragscode binnen het Belgische leger en deze internationaal promoten.
	Toepassing en promotie.
	De implementatie en promotie van de gedragscode binnen de Belgische strijdkrachten gebeurt op verschillende manieren: 1. Opleidingen en bewustwording: alle militairen krijgen een opleiding over de militaire waarden (respect, integriteit, loyauteit, moed) en een briefing om het bewustzijn over seksueel geweld en nultolerantie te vergroten. Deze thema's zijn ook geïntegreerd in de Joint Individual Common Core Skills (JICCS). GFP's krijgen een uitgebreide opleiding om misbruik te herkennen, te melden en te voorkomen in inzetgebieden. 2. Controle en accountability: Een in 2024 geïntroduceerde "gender checklist" helpt detachementscommandanten bij de naleving van de gedragscodes van de VN/NAVO. Bij niet-naleving worden disciplinaire of statutaire sancties toegepast.

	3. Internationale initiatieven: Tijdens de rondetafel in Washington over "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" deelde België haar best practices over genderintegratie in internationale operaties. Defensie neemt ook deel aan het VN-initiatief UAE – EU "Joining Forces for Women, Peace and Security". De Belgische Defensie implementeert structurele maatregelen, trainingen, briefings, controles en sancties om nultolerantie voor geweld tegen vrouwen te bevorderen en te handhaven, in lijn met de VN- en NAVO-gedragscodes.
21.	**In staten in een fragiele situatie, toezien op de veiligheid van vrouwen en meisjes en op hun bescherming tegen alle vormen van geweld.**
21.a	De situatie van vrouwen en meisjes in interventiezones opvolgen en een specifiek systeem van rapportage opzetten met betrekking tot geweld tegen vrouwen.
	Monitoring/Early warning indicators.
	Het monitoren van de situatie van vrouwen en meisjes in het inzetgebied en de rapportage hierover vallen onder de verantwoordelijkheid van de Gender Focal Point die de grote detachementen begeleidt.
	Ondernomen interventies.
	Geen informatie beschikbaar voor 2024.
21.b	Verderzetten van de actie in het kader van het Verdrag inzake het verbod op clustermunitie en het Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen met een bijzondere nadruk op de effecten van deze wapens op vrouwen en meisjes, en de rol van vrouwen als actoren van verandering.
	Ondernomen interventies.
	In 2024 ondersteunde België humanitaire ontmijningsprogramma's in Syrië, Irak, Cambodja en Angola, met de focus op risicogebieden voor vrouwen en meisjes. Initiatieven omvatten ook trainingen om vrouwen te stimuleren als actoren van verandering binnen ontmijningsoperaties. Het innovatieve gebruik van ratten voor het opsporen van mijnen door APOPO versnelde de inspanningen in kritieke gebieden. België steunt de VN (UNMAS) met een team van gecertificeerde specialisten in humanitaire ontmijning, die onder andere missies uitvoerden in Kameroen, Oeganda en Rwanda. Een samenwerking met de OVSE is gericht op het versterken van de capaciteiten van het trainingscentrum in Doesjanbe, met gespecialiseerde ontmijnings- en EOD-cursussen in 2026. Deze samenwerking vereist voorbereiding en werd in 2024 opgestart. Een delegatie van de OVSE, USARCENT en vijf Centraal-Aziatische landen zal in februari 2025 worden ontvangen bij DOVO/SEDEE om het OVSE-trainingscentrum in Doesjanbe te versterken.
21.d	Speciale aandacht besteden aan de inspraak van vrouwen inzake ontmijningsprogramma's en vrouwen betrekken bij de beslissing welke zones eerst zullen worden ontmijnd.
	Creatie gender-criterium dat systematisch afgetoetst wordt bij beoordeling van nieuwe ontmijningsprojecten.
	Geen aanvullende informatie voor 2024

22.	**De veiligheid en bescherming van de vrouwen en jonge meisjes verzekeren in het kader van humanitair werk.**
22.a	Rekening houden met de bescherming van vrouwen en meisjes bij humanitaire taken, DDR en SSR programma's zoals het bouwen van vluchtelingenkampen.
	Projecten of programma's die bijdragen aan gendergelijkheid in staten die zich in een fragiele situatie bevinden.
	Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024
23.	**Bestrijden van mensenhandel.**
23.d	De nadruk leggen op mensenhandel in het kader van het concept 'human security' tijdens militaire operaties.
	Ondernomen interventies.
	Naast de briefings over gender binnen de Pre Deployment Training worden specifieke dagen zoals de "Cultural Awareness Day" georganiseerd, met onder andere discussies over mensenhandel.

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten

24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**
24.a	Een actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.
	Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken.
	In 2024 zette Defensie haar inspanningen voort en intensiveerde ze haar initiatieven om wervingskanalen en talentpools te diversifiëren en tegelijkertijd de zichtbaarheid van vrouwen binnen haar rangen te versterken. Enkele belangrijke initiatieven: Versterking van partnerschappen met federale, regionale en industriële actoren om synergiën te bevorderen en een divers publiek te bereiken. Optimalisatie en bestendiging van de educatieve en maatschappelijke projecten die in 2023 werden gelanceerd. • Gezien het succes van de richting Defensie- en Veiligheid in de derde graad van secundaire scholen, werd het projectteam versterkt om de kwaliteit te garanderen en uit te breiden naar andere scholen. De interne reorganisatie van de Algemene Directie Human Resources (DG HR) in het derde kwartaal van 2024 voorziet een pijler gericht op het aanwakkeren van belangstelling bij jongeren. • Uitbreiding van het project Dienst Collectieve Nut (DCN) naar andere regio's om zoveel mogelijk jongeren in kwetsbare schoolomgevingen te bereiken. Er wordt ook nagedacht over acties om de inclusie van burgerpersoneel binnen Defensie te versterken, en hen nog interessantere loopbaanperspectieven binnen Defensie aan te bieden. Hun zichtbare bijdrage aan de feminisering van het personeelsbestand is veelbelovend en wordt door Defensie aangemoedigd. Hoewel de bovengenoemde initiatieven niet exclusief op vrouwen gericht zijn, door Defensie bij jongeren onder de aandacht te brengen en hen te ontmoeten in hun eigen omgeving, dragen ze bij aan het verlagen van de psychologische drempels, die traditioneel hoger zijn voor jonge vrouwen (om voor Defensie te kiezen). Dit heeft als doel de vrouwelijke vertegenwoordiging te verhogen, wat lijkt te worden weerspiegeld in de wervingscijfers. Met het oog op de festiviteiten in 2025 – 50 jaar aanwezigheid van militaire vrouwen in Defensie en 25 jaar Women, Peace and Security-agenda – bereidt een werkgroep, opgericht op initiatief van de Chef Defensie, verschillende ambitieuze acties voor die een positief effect op de rekrutering zouden moeten hebben. De geplande acties zullen de geboekte vooruitgang sinds de eerste vrouwen toetraden tot Defensie onder de aandacht brengen, het bewustzijn over hun rol en toegevoegde waarde versterken en een nieuwe generatie vrouwen inspireren om zich aan te sluiten bij Defensie. Zonder vooruit te lopen op de resultaten van de lopende initiatieven, tonen deze inspanningen de toewijding van Defensie om de vertegenwoordiging van vrouwen in haar rangen te versterken.

Aantal en aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls, de attachés ontwikkelingssamenwerking, de militairen, de federale politie en de magistratuur.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Officieren	1115	4854	19	81
Onderofficieren	1496	11921	11	89
Vrijwilligers	903	10160	8	92
Totaal	3514	26934	12	88

25. Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen internationale organisaties.

25.a Aanmoedigen en ondersteunen van vrouwelijke kandidaturen voor internationale organisaties.

Aanmoedigings- en ondersteuningsacties.

Alle militaire posities bij internationale organisaties staan open voor mannen en vrouwen. Hoewel er in 2024 geen expliciete acties werden ondernomen op dit gebied, dient de aanwezigheid van Belgische vrouwelijke militairen in leidinggevende posities bij internationale organisaties (waaronder een Belgische brigadegeneraal bij EUMS en vrouwelijke hogere officieren bij de NAVO) als voorbeeld en bewijst het dat dit een haalbare optie is voor elke vrouw met het vereiste profiel. Het feit dat in 2024 een vrouwelijke generaal werd benoemd als commandant van de Defensiescholen (voor zowel officieren als onderofficieren) zou het vrouwelijk personeel moeten inspireren om hun plaats in te nemen binnen zowel de nationale als internationale structuren.

26. Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies.

26.a Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor vredesmissies.

Ondernomen acties.

Hoewel missies openstaan voor iedereen zonder onderscheid, werden in 2024 gerichte inspanningen geleverd om gegevens over de deelname van vrouwen te verzamelen en obstakels voor hun kandidatuur te identificeren. Er werd een mentorprogramma overwogen om vrouwen aan te moedigen zich kandidaat te stellen voor strategische functies. Defensie nam ook met gespecialiseerde instructeurs deel aan de UNSOC-cursus (United Nations Staff Officers Course) in Entebbe om vrouwelijke officieren op te leiden voor vredesoperaties.

Aantal en aandeel mannen en vrouwen (Officieren, Onderofficieren & Vrijwilligers) bijgedragen aan vredesmissies.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Officieren	113	624	15,3%	84,7%
Onderofficieren	155	2113	6,8%	93,2%
Vrijwilligers	57	1053	5,1%	94.9%
Totaal	325	3790	7,9%	92,1%

26.e	Op internationaal niveau pleiten voor de participatie van een groter aantal vrouwen, met inbegrip van lokaal aangeworven vrouwen, in vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens internationale fora, zoals de NAVO-rondetafel en het WPS-seminarie in Doornik in maart 2024, pleitte België voor een verhoogde vrouwelijke vertegenwoordiging. Er werden aanbevelingen gedaan om de rekrutering van lokale vrouwen binnen crisisbeheersingsmissies te bevorderen.
27.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij vredesonderhandelingen en de institutionalisering van de rol van vrouwen in processen van vrede en veiligheid stimuleren.**
27.b	Consultaties met lokale vrouwen en vrouwenorganisaties systematiseren bij *fact finding missions* en deze informatie verspreiden via de betrokken partners.
	Consultaties.
	Dit gebeurt tijdens operaties waarin het Belgische detachement een actieve rol speelt in het oplossen van conflicten.
28.	**De participatie van vrouwen verbeteren in de lokale samenleving.**
28.a	De aanwezigheid van vrouwen aanmoedigen in het lokaal juridisch apparaat en binnen de lokale politie en het leger.
	Ondernomen interventies.
	In het afgelopen jaar waren er geen fact-finding missies waarbij het Belgische detachement actief betrokken was bij conflictbeheersing.

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda	
29.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Niet van toepassing in 2024. Op 25 februari 2022 nam de Ministerraad kennis van het vierde Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2022-2026).
29.c	Goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned*' verspreiden en overnemen.
	Ondernomen interventies.
	Defensie neemt deel aan de Interdepartementale Coördinatiegroep (GIC) voor gender mainstreaming en aan de Taskforce Women, Peace and Security (WPS). Tijdens deze vergaderingen informeert Defensie de andere leden over lopende projecten, uitdagingen, ontwikkelingen en best practices.
31.	**Stimuleren van de steun voor en de toepassing van, de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het internationaal niveau.**
31.b	Samenwerken met de NAVO en het *NATO Committee on Gender Perspectives* en ondersteunen van de opstelling en uitvoering van hun actieplan en indicatoren voor de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Ondernomen interventies.
	Van 6 tot 8 mei 2024 nam Defensiepersoneel deel aan de "2024 Annual Conference of the NATO Committee on Gender Perspectives" (NAVO-hoofdkwartier). Tijdens deze bijeenkomst werd met POCs, GFPs en GENADs uit NAVO-landen gesproken over de huidige situatie en mogelijke vervolgstappen. Daarnaast draagt Belgisch Defensiepersoneel actief bij aan discussies en de herziening van documenten over resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid. Binnen het Supreme Headquarters Allied Powers Europe (SHAPE) wordt gewerkt aan de integratie van genderperspectieven in de belangrijkste prioriteiten. Het doel is om dit integratieproces te verankeren in een NAVO Gender Doctrine. Deze doctrine is nog in ontwikkeling en zal elementen bevatten uit Resolutie 1325 (Vrouwen, Vrede en Veiligheid) en Resolutie 1820 (Seksuele uitbuiting en geweld). NAVO-bondgenoten zullen worden aangemoedigd om de doctrine in hun organisaties te implementeren.
31.c	Aanmoedigen en steunen van de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid door internationale en regionale organisaties.
	Ondernomen interventies.
	Het Belgische EU-voorzitterschap in 2024 plaatste gendergelijkheid centraal op de agenda, met specifieke initiatieven rond gendergerelateerd geweld en de integratie van vrouwen in vredesprocessen. De conflictanalyse, verrijkt met een genderdimensie, werd versterkt om kwetsbare groepen beter te beschermen. Defensie nam deel aan en droeg bij aan belangrijke opleidingen zoals de UNITAR CMG-cursus (eerste opleiding "militaire genderadviseurs (CMG)" voor vredesoperaties) en het ODIHR-programma over mensenrechten en genderbeoordeling (Human Rights and Gender Assessment in the Armed Forces - ODIHR Course). Daarnaast werd het WPS-seminarie in Doornik georganiseerd, wat de uitwisseling van expertise tussen civiele en militaire actoren bevorderde.

31.e	De toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid blijven vragen bij alle vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering.	
	Ondernomen interventies.	
	België bekleedde het EU-voorzitterschap van januari tot juni 2024. Het thema Women, Peace and Security stond op de agenda en werd actief naar voor gebracht om de beleidsinhoud en vooruitzichten voor de implementatie van WPS binnen PSDC-missies en -operaties te centraliseren. De elgische Defensie zet zich ook in voor de actieve deelname aan de herziening van het "Nieuwe EU-actieplan over WPS en gendergelijkheid" (voorzien voor de periode 2025-2029, aangezien het huidige plan is verlengd tot eind 2024). Om deze doelstellingen te realiseren, werd er door het strategische departement van Defensie een uitgebreide voorbereiding, bewustmaking en shaping uitgevoerd.	

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP	
34.	**De uitvoering van het NAP coördineren**
34.a	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.
	Zie de antwoorden van de FOD Buitenlandse Zaken en het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.
35.	**Het Parlement informeren.**
35.a	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	De bijdrage van Defensie aan de implementatie van het Nationaal Actieplan "Vrouwen, Vrede en Veiligheid" werd op 11 februari 2025 ingediend.
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijke middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.
	Defensie heeft actief bijgedragen aan de "mid-term review" van het Nationaal Actieplan (NAP), die plaatsvond op 8 oktober 2024. Dit evenement had als doel de uitvoering van het NAP voor de periode 2022-2024 te evalueren en met autoriteiten, het Parlement, NGO's en adviesorganen te bespreken hoe de implementatie van het actieplan verder kan worden versterkt. Voor meer informatie, zie de antwoorden van de ministeries van Buitenlandse Zaken en Gelijkheid.

Binnenlandse Zaken

De FOD heeft op 8 oktober 2024 actief deelgenomen aan de *mid-term review* van het 4e Nationaal Actieplan Vrouwen, Vrede en Veiligheid (2022-2026), een tussentijds overleg met het maatschappelijk middenveld, waar alle bevoegde federale overheidsdiensten aanwezig waren. De aanbevelingen van dit overleg werden besproken tijdens twee bijkomende vergaderingen van de Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid', waaraan de FOD eveneens actief heeft deelgenomen.

De tweejarige impulssubsidie van de FOD in het kader van de strijd tegen intra-familiaal geweld is eind 2024 afgelopen. 15 innovatieve lokale projecten met en tussen verschillende gemeenten om intra-familiaal geweld te voorkomen en kennis, ervaring en expertise uit te wisselen werden tot eind 2024 opgevolgd door de Algemene Directie Veiligheid en Preventie (ADVP). In het voorjaar 2025 worden de projecten geëvalueerd. Zij kunnen als goede praktijk dienen voor andere steden en gemeenten, maar ook voor buitenlandse delegaties die geïnteresseerd zijn in de Belgische *knowhow* op het vlak van stedelijk, seksueel en intra-familiaal geweld.

In 2024 heeft de Belgische Politie (BP) een bilateraal verdrag ondertekend met Moldavië, waarin mensenhandel/mensensmokkel expliciet opgenomen wordt in de lijst met prioritaire fenomenen. De BP heeft in 2024 ook een *memorandum of understanding (MoU)* ondertekend met de Australische Federale politie waarin mensenhandel expliciet wordt genoemd als prioritair fenomeen. Mensenhandel maakt deel uit van het bilateraal actieplan 2024-2025 tussen de BP en Colombia.

In 2024 werd de inhoud van de basisopleiding voor het basiskader van de BP geactualiseerd. De nadruk wordt gelegd op een open en neutrale visie op de huidige samenleving, gekenmerkt door diversiteit in de breedste zin van het woord, met bijzondere nadruk op concepten als identiteit, gelijkheid en non-discriminatie. Naast een theoretische benadering van deze concepten worden ze ook geïntegreerd in praktische oefeningen zoals rollenspelen of casussen.

Een expertisegroep 'seksueel grensoverschrijdend gedrag' van Fedasil werkt sinds 2023 aan de ontwikkeling van richtlijnen (kwaliteit, preventie en respons) met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag. Deze richtlijnen zullen worden ondersteund door een opleiding en begeleiding voor het opvangpersoneel, alsook een bewustmakingscampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag voor de bewoners van de opvangcentra.

De Cel Jongeren van Fedasil nam deel aan een werkgroep opgericht door de FOD Justitie voor Afghaanse minderjarigen die slachtoffer zijn van seksueel geweld, al dan niet in het kader van mensenhandel. Een handelingsprotocol 'seksueel misbruik (Afghaanse) niet-begeleide minderjarigen' werd ontwikkeld. Hiervoor werd samengewerkt met het Rode Kruis en verschillende andere organisaties. Het handelingsprotocol wordt gevalideerd in 2025.

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader	
1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen gerespecteerd worden genomen.**
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW.
	Geen bemerkingen
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	Geen bemerkingen
	Opvolging van de uitvoering van het Verdrag van Istanbul.
	Geen bemerkingen
4.	**Het juridisch kader en de procedureregels verbeteren met het oog op een betere toegang van vrouwen en meisjes tot het gerechtelijk systeem (nationaal/ internationaal).**
4.b.	Initiatieven ondersteunen die de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes faciliteren teneinde de bescherming van hun rechten te waarborgen (grond / erfenissen / discriminatie etc.).
	Gesteunde initiatieven.
	Geen bemerkingen

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

6. Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.

6.a Het personeel informeren over gender mainstreaming.

Gebruikte informatiemiddelen.

Geen bemerkingen

7. De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.

7.a De genderdimensie op een substantiële manier integreren in de basisopleidingen.

Basisopleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Wat de Belgische politie betreft, wordt de genderdimensie op een globale manier geïntegreerd in de basisopleidingen en op een transversale manier in modules/clusters die verband houden met deontologie, personeelsmanagement, de strafwetten, slachtofferhulp, opvang van slachtoffers, maatschappelijke oriëntering en actualiteitsfenomenen.
In 2024 werd de inhoud van de basisopleiding van het basiskader geactualiseerd. De Belgische politie legt de nadruk op een open en neutrale visie op de huidige samenleving, gekenmerkt door diversiteit in de breedste zin van het woord, met bijzondere nadruk op concepten als identiteit, gelijkheid en non-discriminatie. Naast een theoretische benadering van deze concepten worden ze ook geïntegreerd in praktische oefeningen zoals rollenspelen of casussen.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
557	1483	27%	73%

7.b De genderdimensie integreren in de voortgezette opleidingen.

Voortgezette opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Dit is de lijst van de betrokken voortgezette opleidingen op het niveau van de Belgische politie:
Diversiteit - CGKR - Antidiscriminatie- en antiracismewetgeving
Diversiteit - HPM - Holocaust, Politie en Mensenrechten - Voor eindgebruikers (Dossin)
Diversiteit - COL13 - CGKR - Referentiepersoon inzake discriminatie en haatmisdrijven - COL13/2013

Diversiteit - HPM - Holocaust, Politie en Mensenrechten - Voor leidinggevenden. Concrete aanpak van integriteit binnen de eigen dienst
Diversiteit - COL13 - Vaststelling van haatmisdrijven
Diversiteit/LGBT (lesbian, gay, bisexual, transgender)
Diversiteit - COL13 - Vervolg Opleiding Referentiepersoon
Diversiteit - MGT - PZA en Diversiteit.

Aantal		**Aandeel (%)**	
Vrouwen	**Mannen**	**Vrouwen**	**Mannen**
392	**583**	**40%**	**60%**

7.c De genderdimensie integreren in de opleidingen voor het personeel dat vertrekt op vredesmissie en civiele crisisbeheersingsmissie.

Opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

De genderdimensie wordt mee geïntegreerd in de “Basic generic training (BGT)”, de pre-deployment training voor de kandidaten voor internationale missies van de Belgische politie. Voor 2024 namen deel in totaal 9 personeelsleden van de Geïntegreerde politie. Van deze 9 mensen waren er 6 vrouwelijke personeelsleden.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
6	3	66.7	33.3

8. Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.

8.a Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.

Experten die werden voorzien en gevormd.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024

8.e Opnemen van profielen ‘gender expert’ in de reservepool voor Belgische experten civiel crisisbeheer met het oog op detachering naar civiele crisisbeheersingsmissies.

Profiel ‘gender-expert’ opgenomen in de Belgische reservepool voor experten civiel crisisbeheer.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024

14.	**Rekening houden met de genderdimensie in de vluchtelingenproblematiek.**
14.a	De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij asielaanvragen.
	Aantal en aandeel mannelijke en vrouwelijke verzoekers tot internationale bescherming die het statuut van vluchteling hebben verkregen, of die hebben genoten van een subsidiaire bescherming en land van herkomst.

Statuut van vluchteling

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%

Subsidiaire bescherming

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%
			%	%

Aantal en aandeel erkenningen en weigeringen van aanvragen voor internationale bescherming op grond van gendergerelateerde redenen, uitgesplitst naar gender.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Toekenning van bescherming omwille van gendergerelateerde redenen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Erewraak, Eremoord				
Gedwongen huwelijk				
Gedwongen prostitutie (in land van herkomst)				
Genitale verminking				
Genitale verminking dochter				
Huiselijk geweld				
Seksueel geweld				
Seksuele oriëntatie				
Genderidentiteit				
Totaal				

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Weigeringen gendergerelateerd	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Erewraak, Eremoord				
Gedwongen huwelijk				
Gedwongen prostitutie (in land van herkomst)				
Genitale verminking				
Genitale verminking dochter				
Huiselijk geweld				
Seksueel geweld				
Seksuele oriëntatie				
Genderidentiteit				
Totaal				

Richtsnoeren.

Geen bemerkingen

Informatieuitwisselingen.

Geen bemerkingen

14.b De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij het onthaal en de opvang van vluchtelingen.

Onthaal en opvang aangepast aan de specifieke noden van vrouwen.

Fedasil heeft een **expertisegroep 'seksueel grensoverschrijdend gedrag'** opgericht, die sinds 2023 werkt aan de **ontwikkeling van richtlijnen (kwaliteit, preventie en respons) met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag**. Deze richtlijnen zullen worden ondersteund door een opleiding en begeleiding voor het opvangpersoneel via: een training om seksueel grensoverschrijdend gedrag te herkennen (met behulp van het vlaggensysteem van Sensoa); intervisies tussen het personeel van de opvangcentra en de regioteams; de oprichting van een Helpdesk ter ondersteuning en begeleiding van het opvangpersoneel; de ontwikkeling van een memo-fiche over seksueel grensoverschrijdend gedrag, die op grote schaal zal worden gedeeld. Daarnaast is er een bewustmakingscampagne rond seksueel grensoverschrijdend gedrag voor de bewoners van de opvangcentra gepland. In het kader van dit project zal ook een sociale kaart worden opgesteld met organisaties waar slachtoffers van seksueel geweld naartoe kunnen worden doorverwezen (zoals GAMS en de Zorgcentra na Seksueel Geweld – https://zsg.belgium.be/nl).
De Cel Jongeren van Fedasil nam deel aan een werkgroep opgericht door de FOD Justitie voor Afghaanse minderjarigen die slachtoffer zijn van seksueel geweld, al dan niet in het kader van mensenhandel. Een **handelingsprotocol: seksueel misbruik (Afghaanse) niet-begeleide minderjarigen** werd ontwikkeld. Hiervoor werd samengewerkt met partners zoals het Rode Kruis en Minor Ndako en verschillende andere organisaties zoals Nadoe, Paso, Odisee, Dienst Voogdij, ITER, Zorgcentra na seksueel geweld, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling. Het handelingsprotocol moet nog gevalideerd worden in 2025.

14.c De specifieke noden van vrouwen in overweging nemen bij hervestiging in België.

Aantal en aandeel mannelijke en vrouwelijke kwetsbare vluchtelingen die in België zijn hervestigd en land van herkomst.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Land van herkomst	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Syrië	77	101	43	57
Democratische Republiek (DRC)	111	99	52	48
Eritrea	7	36	16	83
Somalië	8	4	67	33
Afghanistan	3	2	60	40
Soedan	9	19	32	68
Kameroen	2	4	33	67
Ivoorkust	0	3	0	100
Burkina Faso	1	1	50	50

	Ondernomen maatregelen en initiatieven.
	Van de hervestigde personen kwam 84% van de personen aan in gezinsverband, terwijl 16% alleenstaande mannen of vrouwen waren. Zo'n 40% was jonger dan 18 jaar. Onder deze personen bevinden zich 9 geïdentificeerde personen als LGBTQI+ (7 personen die bij de geboorte het mannelijk geslacht toegewezen kregen en 2 personen die bij de geboorte het vrouwelijk geslacht toegewezen kregen). BELCO is het cultureel oriëntatieprogramma dat Fedasil heeft opgesteld voor de vluchtelingen die geselecteerd werden voor hervestiging naar België. De opleiding wordt gegeven door teams van Fedasil in het eerste opvangland, voor de transfer naar België. Het BELCO-programma heeft in 2024 geen specifieke aanpassingen ondergaan. Niettemin zijn gendergerelateerde thema's en vrouwenrechten transversale onderwerpen die met name verder worden uitgediept in het onderdeel "gezinsleven". In dit verband worden het huwelijk en de adoptie door koppels van hetzelfde geslacht besproken, evenals de gelijkheid tussen vrouwen en mannen binnen de samenleving en het huishouden. Ook wordt aandacht besteed aan de strafbaarstelling van intrafamiliaal geweld. Tot slot worden de voorwaarden voor huwelijk en echtscheiding in België aan de deelnemers toegelicht. Het opvangcentrum in Pondrôme, dat ook hervestigde vluchtelingen opvangt, heeft een expertise ontwikkeld in de begeleiding van LGBTQI+ personen. In het kader van de workshop "Normen en Waarden", die tot doel heeft alle bewoners bewust te maken van verschillen en ieders rechten (met een inclusieve en interculturele aanpak), worden thema's behandeld zoals de rechten van LGBTQI+ personen op huwelijk en adoptie, intrafamiliaal geweld, de rechten en plichten van Belgische burgers, en discriminatie. Het centrum beschikt over enkele aangepaste opvangplaatsen (bijvoorbeeld een individuele kamer), en het personeel is geïnformeerd en opgeleid dankzij een samenwerking met gespecialiseerde LGBTQI+ organisaties. Daarnaast heeft het centrum een SPOC (Single Point of Contact) LGBTQI+ binnen de sociale dienst, die kennis en ervaringen deelt met andere personeelsleden. Afhankelijk van de behoeften en verzoeken worden hervestigde vluchtelingen voor begeleiding ook doorverwezen naar gespecialiseerde organisaties.
15.	**Verzekeren dat rekening wordt gehouden met de genderdimensie bij de strijd tegen terrorisme (countering violent extremism/CVE) en bij de preventie van radicalisering.**
15.a	Aandacht voor de genderdimensie opnemen in strategische documenten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Gender opgenomen in strategische documenten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Geen bemerkingen
15.b	Aandacht besteden aan gender in acties rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Projecten en acties rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement waarin gender opgenomen is.
	Geen bemerkingen
	Betrokkenheid van Belgische vrouwenorganisaties.
	Geen bemerkingen

15.c	Aandacht besteden aan gender in onderzoek rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Onderzoek rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement waarin aandacht voor gender opgenomen is.
	Geen bemerkingen
15.d	Aandacht besteden aan gender in training voor experten rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Aantal en aandeel experten met genderexpertise in CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.
	Geen bemerkingen

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld	
16.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
16.a	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.
	Ondernomen interventies.
	In het kader van de strijd tegen intrafamiliaal geweld heeft de minister van Binnenlandse Zaken in 2022 1,5 miljoen euro geïnvesteerd in 15 innovatieve lokale projecten (100 000 euro per project). Het doel van dit beleid is om lokale overheden aan te moedigen om proefprojecten te ontwikkelen. Elk project betreft samenwerking tussen ten minste twee gemeenten en heeft als doel intrafamiliaal geweld te voorkomen en kennis, ervaring en expertise uit te wisselen met andere steden en gemeenten. De projecten die in 2022 zijn ingediend, zijn geanalyseerd door een commissie van deskundigen (vertegenwoordigers van de verschillende overheidsinstanties die betrokken zijn bij de bestrijding van intrafamiliaal geweld). De 15 projecten werden tot eind 2024 opgevolgd door de Algemene Directie Veiligheid en Preventie (ADVP). Samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en met deskundigen op dit gebied is essentieel. De tweejarige impulssubsidie is eind 2024 afgelopen. In het voorjaar 2025 zullen de projecten geëvalueerd worden en als goede praktijk dienen voor andere steden en gemeenten, maar ook voor buitenlandse delegaties die geïnteresseerd zijn in de Belgische knowhow op het vlak van stedelijk, seksueel en intrafamiliaal geweld.
	Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.
	Geen bemerkingen
19	**Strijden tegen de straffeloosheid met betrekking tot gendergerelateerd geweld en strijden de banalisering van de vormen van (seksueel) geweld.**
19.b	Andere landen aanmoedigen wetgeving tegen seksueel en gendergerelateerd geweld aan te nemen en toe te passen en de strijd hiertegen in de eerste plaats te beschouwen als een verantwoordelijkheid van elke staat (ownership).
	Ondernomen interventies.
	Geen bemerkingen
23.	**Bestrijden van mensenhandel.**
23.a	Van de bestrijding van mensenhandel een prioriteit maken in het Nationaal Veiligheidsplan.
	Aanwijzingen van deze prioriteit.
	Geen bemerkingen

23.b

Hulp en begeleiding aanbieden aan de slachtoffers van mensenhandel in België.

Instrumenten voor hulp en begeleiding.

Geen bemerkingen

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die een verblijfsvergunning hebben verkregen.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Vergunning	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Bijlage 15	9	15	37,50%	62,50%
Afgifte attest van immatriculatie	50	53	48,54%	51,46%
Verlenging attest van immatriculatie	2	1	66,67%	33,33%
Afgifte BIVR tijdelijk	46	52	46,94%	53,06%
Verlenging BIVR tijd	133	544	19,65%	80,35%
Afgifte onbeperkt	19	36	34,55%	65,45%
Totaal	**259**	**701**	**26,98%**	**73,02%**

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die werden beschermd.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Type	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Economisch	20	51	28,17%	71,83%
Prostitutie	36	2	94,74%	5,26%
Mensensmokkel	2	4	33,33%	66,67%
Divers	0	2	0,00%	100,00%
Bedelarij	0	0	%	,%
Verplichting om wanbedrijven te plegen	0	1	0,00%	100,00%
Totaal	58	60	**49,15%**	**50,85%**

23.c	Verdergaan met het integreren van mensenhandel in de bilaterale akkoorden inzake politiële samenwerking.
	Akkoorden waarin mensenhandel opgenomen is.
	In 2024 heeft de Belgische Politie bilaterale verdragen ondertekend met Duitsland en Moldavië. Mensenhandel / mensensmokkel wordt in het verdrag met Moldavië expliciet genoemd in de lijst met prioritaire fenomenen. In dat met Duitsland niet, maar dat verdrag zal zeker helpen in de toekomst om de politionele samenwerking in de strijd tegen die fenomenen verder te intensiveren. De Belgische Politie heeft in 2024 ook memoranda of understanding (MOU's) ondertekend met de Australische Federale politie en de Colombiaanse politie. In de MOU met Australië wordt mensenhandel expliciet genoemd als prioritair fenomeen. In die met Colombia niet, maar het is wel een onderwerp in het actieplan 2024-2025 met Colombia.

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten

24. Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.

24.a Een actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.

Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken.

Wat de Belgische politie betreft:
- De vacatures worden geformuleerd zonder onderscheid in gender.
- De communicatiecampagnes leggen de nadruk op inclusie en gendergelijkheid.
- Het visuele materiaal toont vrouwelijke modellen in verschillende functies om stereotypen te doorbreken.
- Bij de sportproeven zijn aangepaste tijden voorzien voor mannen, vrouwen en non-binaire personen.
- Op rekruteringsbeurzen wordt gelet op een evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen onder de aanwezige collega's.
- De Belgische politie zet zich in om getuigenissen in de vorm van video's en teksten te verspreiden waarin vrouwen hun ervaringen delen om zo anderen te inspireren.

Aantal en aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls, de attachés ontwikkelingssamenwerking, de militairen, de federale politie en de magistratuur.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Functie	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Agenten	503	553	47,6%	52,4%
Beveiligingsagenten	191	1.056	15,3%	84,7%
Inspecteur	8.470	20.905	28,8%	71,2%
Hoofdinspecteur	1.617	6.586	19,7%	80,3%
Officierskader	581	2.221	20,7%	79,3%
Administratief en logistiek kader	7.637	3.515	68,5%	31,5%
Totaal	18.999	34.836	35,3%	64,7%

<table>
<tr><td>25.</td><td>Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen internationale organisaties.</td></tr>
<tr><td rowspan="3">25.a</td><td>Aanmoedigen en ondersteunen van vrouwelijke kandidaturen voor internationale organisaties.</td></tr>
<tr><td>Aanmoedigings- en ondersteuningsacties.</td></tr>
<tr><td>Tijdens de vorige legislatuur hebben zowel de minister van binnenlandse zaken als de staatssecretaris voor asiel en migratie gewaakt over een genderbalans in de afvaardigingen naar internationale organisaties, en, waar mogelijk, vrouwelijke kandidaten te steunen voor topposities.</td></tr>
<tr><td>26.</td><td>Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies.</td></tr>
<tr><td rowspan="4">26.b</td><td>Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor civiele crisisbeheersingsmissies.</td></tr>
<tr><td>Aanmoedigingsacties.</td></tr>
<tr><td>In 2023 werd een samenwerking op touw gezet tussen de Federale politie (Directie internationale politie samenwerking) en het European Centre of Excellence, ter uitvoering van een studie “Civilian CSDP missions in the careerpaths of women within the Belgian Integrated Police”, waarbij gepolst werd naar de obstakels waar vrouwen mee te maken krijgen (binnen de Geïntegreerde politie) in de keuze voor een internationale missie. Deze studie werd eind 2023 afgerond en begin 2024 gepresenteerd aan alle Belgische partners (departementen) werkzaam binnen de CSDP-context. De resultaten en aanbevelingen uit deze studie hebben in 2024 bijgedragen aan de verdere uitbouw van haar uitzendbeleid inzake civiel crisisbeheer van de Federale politie.
In 2024 (december) lanceerde de Federale politie haar jaarlijkse oproep voor kandidaten ter uitbreiding van haar expertendatabase voor internationale missies. Hierbij werden vrouwelijke kandidaten extra aangemoedigd om deel te nemen.</td></tr>
<tr><td>Aantal en aandeel mannen en vrouwen bijgedragen aan civiele crisisbeheersingsmissies.</td></tr>
<tr><td>Politie:

<table>
<tr><th colspan="2">Aantal</th><th colspan="2">Aandeel (%)</th></tr>
<tr><th>Vrouwen</th><th>Mannen</th><th>Vrouwen</th><th>Mannen</th></tr>
<tr><td>2</td><td>9</td><td>18</td><td>82</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td rowspan="3">26.c</td><td>Streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen in de ‘basic generic training’ voorafgaand aan de uitzending voor een civiele crisisbeheersingsmissie.</td></tr>
<tr><td>Ondernomen interventies.</td></tr>
<tr><td>Politie:
Aanmoedigen van vrouwen bij de algemene oproep voor kandidaten internationale missies binnen de GPI die éénmaal per jaar wordt georganiseerd. De oproep van december 2024 roept vrouwen op deel te nemen.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td>Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan de ‘basic generic training’.</td></tr>
<tr><td></td><td>Politie:

<table><tr><td colspan="2">Aantal</td><td colspan="2">Aandeel (%)</td></tr><tr><td>Vrouwen</td><td>Mannen</td><td>Vrouwen</td><td>Mannen</td></tr><tr><td>6</td><td>3</td><td>66.7</td><td>33.3</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>26.e</td><td>Op internationaal niveau pleiten voor de participatie van een groter aantal vrouwen, met inbegrip van lokaal aangeworven vrouwen, in vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.</td></tr>
<tr><td></td><td>Ondernomen interventies.</td></tr>
<tr><td></td><td>Politie:
Geen informatie beschikbaar</td></tr>
<tr><td>27.</td><td>Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen bij vredesonderhandelingen en de institutionalisering van de rol van vrouwen in processen van vrede en veiligheid stimuleren.</td></tr>
<tr><td>27.a</td><td>Betrekken van Belgische vrouwenorganisaties bij het beleid rond CVE, de preventie van radicalisering en disengagement.</td></tr>
<tr><td></td><td>Betrokken Belgische vrouwenorganisaties.</td></tr>
<tr><td></td><td>Geen bemerkingen</td></tr>
</table>

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda	
29	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Geen bemerkingen
29.c	Goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned*' verspreiden en overnemen.
	Ondernomen interventies.
	Geen bemerkingen

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP	
34.	**De uitvoering van het NAP coördineren**
34.a	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.
	FOD Binnenlandse Zaken neemt deel aan de vergaderingen van de TF.
35.	**Het Parlement informeren.**
35.a	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	Geen bemerkingen
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijke middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.
	Geen bemerkingen

Justitie

De FOD Justitie zet zich actief in voor de bevordering van gendergelijkheid en de bescherming van vrouwenrechten binnen België en daarbuiten. In lijn met onze verbintenissen onder internationale verdragen zoals het CEDAW en het Verdrag van Istanbul, ondernemen we concrete acties om de toegang tot justitie voor vrouwen en meisjes te verbeteren en gendergerelateerd geweld te bestrijden.

In 2024 hebben we verschillende initiatieven genomen om de rechtspositie van slachtoffers van gendergerelateerd geweld te versterken. Dit omvat onder meer de invoering van nieuwe wetgeving ter bescherming en ondersteuning van slachtoffers, de verdere digitalisering van justitie om toegankelijkheid te verbeteren en een actieve bijdrage aan nationale en internationale rapportages over vrouwenrechten.

Daarnaast hechten we belang aan de integratie van de genderdimensie in justitie-gerelateerde beleidsmaatregelen en opleidingen, met een specifieke focus op civiele crisisbeheersingsmissies en vredesoperaties. We blijven ons inzetten voor een inclusief en effectief rechtsstelsel dat de gelijkheid tussen mannen en vrouwen waarborgt en de strijd tegen gendergerelateerd geweld blijft versterken.

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader	
1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen gerespecteerd worden genomen.**
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW.
	Volgend op de constructieve dialoog van 14 oktober 2022 tussen het CEDAW en België vroeg het Comité een tussentijdse evaluatie voor oktober 2024 over de aanbeveling met betrekking tot de toegang van Justitie. Deze tussentijdse evaluatie werd tijdig verstrekt.
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	Andere vragenlijsten en rapportageverzoeken met betrekking tot vrouwenrechten of algemene fundamentele rechten, rapporten binnen het kader van de Europese Unie, zoals het Justice Scoreboard, de Raad van Europa of de Verenigde Naties en die relevant zijn voor de bevoegdheden van de FOD Justitie, worden zorgvuldig opgevolgd en beantwoord door de FOD Justitie.
	Opvolging van de uitvoering van het Verdrag van Istanbul.
	Algemeen: In het algemeen kan verwezen worden naar het Nationaal Actieplan in de strijd tegen gendergerelateerd geweld 2021-2025. De aanbevelingen die de GREVIO in september 2020 formuleerde ten aanzien van België (met betrekking tot de vier hoofddomeinen van het Verdrag: de preventie van geweld, de bescherming van slachtoffers, de vervolging van daders en de ontwikkeling van een geïntegreerd, allesomvattend en gecoördineerd beleid) dienden als richtlijnen voor dit Nationaal Actieplan. Justitie is een van de actieve partners in dit actieplan. De hierna vermelde acties zijn dan ook voor een groot deel gebaseerd op dit actieplan, en het tussentijds verslag van de uitvoering ervan *Specifieke acties 2024:* - De wet van 26 april 2024 betreffende de Zorgcentra na Seksueel Geweld, die onder impuls van de Staatssecretaris voor gendergelijkheid, de Minister van Volksgezondheid, de Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie tot stand kwam, werd gepubliceerd in het *BS* van 31 mei 2024. - De wet van 18 januari 2024 om justitie menselijker, sneller en straffer te maken III, werd gepubliceerd in het *BS* van 26 januari 2024. Deze wet : o voorziet in een verlenging van de periode waarbinnen slachtoffers een verzoek kunnen indienen bij de Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en occasionele redders om financiële hulp te vragen van drie jaar naar vijf jaar en bepaalt het dat deze termijn bij minderjarigen pas begint te lopen vanaf de dag van hun meerderjarigheid indien de aanvraag voordien niet voor hen gedaan werd;

	o voert een verzwarende factor in voor bepaalde misdrijven indien ze gepleegd zijn in het bijzijn van een minderjarige (zwangerschapsafbreking, gedwongen huwelijk, gedwongen wettelijke samenwoning, doodslag (wijziging van artikel 397bis Sw.), slagen en verwondingen gepleegd vanuit een discriminerende drijfveer, verminking van de genitaliën van een persoon van het vrouwelijk geslacht, slagen en verwondingen gepleegd in het kader van intrafamiliaal geweld, foltering, onmenselijke behandeling en onterende behandeling en belaging. Pro memorie, deze strafverzwarende factor was reeds ingevoegd in artikel 417/23 van het Strafwetboek door de wet van 22 maart 2022 tot hervorming van het seksueel strafrecht voor wat betreft seksuele misdrijven. Deze strafverzwarende omstandigheden zijn ook opgenomen in het wetsontwerp houdende het nieuw Strafwetboek. Deze uitbreiding komt tegemoet aan artikel 46 d) van het Verdrag van Istanbul. o Invoering van de mogelijkheid tot psychologisch deskundigenonderzoek vanaf de vroegste fase van het opsporingsonderzoek teneinde vroegdetectie en risicotaxatie snel te kunnen laten plaatsvinden (artikel 43, § 2, Sv). o de wet van 21 maart 2022 houdende wijzigingen aan het Strafwetboek met betrekking tot het seksueel strafrecht wordt aangevuld met een artikel omtrent de bevoegdheid om in rechte op te treden in zaken betreffende seksuele uitbuiting ten aanzien van minderjarigen en betreffende beelden van seksueel misbruik van minderjarigen. Deze wijziging beoogt een bijzondere bevoegdheid te geven aan Child Focus om een rechtsvordering in te stellen in eigen naam of in naam van slachtoffers. - De wet van 25 april 2024 houdende de organisatie van zittingen per videoconferenties in gerechtelijke procedures, *BS* 3 juni 2024, trad in werking op 1 september 2024. Deze wet voert een wettelijk kader in voor videoconferentie dat zeer ruim is en zowel burgerlijke zaken als strafrechtelijke zaken omvat maar ook de zittingen voor de strafuitvoeringsrechtbanken, de kamers voor de bescherming van de maatschappij. Binnen dit wettelijk kader kunnen ook slachtoffers vragen/uitgenodigd worden om per videoconferentie deel te nemen, zowel voor bepaalde zittingen voor strafzaken als voor de zittingen in het kader van de strafuitvoering of de uitvoering van interneringsmaatregelen voor dewelke het slachtoffer vraagt om te worden gehoord. Indien voldaan is aan de wettelijke toepassingsvoorwaarden voor het gebruik van videoconferentie, kan een slachtoffer via videoconferentie deelnemen aan de zitting. Deze mogelijkheid kan belangrijke voordelen bieden aan het slachtoffer (o.a. slachtoffer moet zich niet meer verplaatsen, slachtoffer moet geen volledige dag verlof nemen om deel te kunnen nemen aan de zitting, slachtoffer hoeft zich niet in de fysieke aanwezigheid van de dader om deel te kunnen nemen aan de zitting). - In het kader van de digitalisering van justitie is een digitale consultatie mogelijk van het strafdossier. Alle betrokkenen in strafzaken, dus ook slachtoffers en nabestaanden zullen in de toekomst voortaan hun dossier digitaal kunnen inkijken via de applicatie JustConsult op Just-on-web, de centrale digitale toegangspoort van Justitie. In een eerste fase werden alle dossiers inzake moord, seksueel geweld en intrafamiliaal geweld online beschikbaar gemaakt, vanwege de impact van de feiten op de slachtoffers. Een geleidelijke uitbreiding van de dossiers is lopende. Deze mogelijkheid tot online consultatie biedt verschillende voordelen voor het slachtoffer: voor inzage van het dossier is men niet meer gebonden aan de openingsuren van de griffie, geen nodeloze kosten voor een kopie van het dossier, mogelijkheid om het dossier op eigen tempo in te kijken in een vertrouwde omgeving, al dan niet samen met de advocaat of medewerkers van de dienst slachtofferonthaal. - De evaluatie van de omzendbrieven inzake partnergeweld (COL 04/2006 betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, COL 18/2021 inzake het tijdelijk huisverbod, COL 15/2020 inzake de risicotaxatietool partnergeweld en de COL 20/2020 inzake het herbezoek), werd afgerond in de schoot van het Expertisenetwerk “Misdrijven tegen Personen” van het College van procureurs-generaal. Deze evaluatie, waarbij zowel de politiediensten, de parketten als de justitie-assistenten bevraagd werden, geeft een overzicht van de huidige knelpunten en goede praktijken in de strijd tegen het intrafamiliaal geweld en formuleert enkele aanbevelingen die de basis zullen vormen voor een performantere aanpak in de toekomst.

4.	**Het juridisch kader en de procedureregels verbeteren met het oog op een betere toegang van vrouwen en meisjes tot het gerechtelijk systeem (nationaal/ internationaal).**
4.a	Het Fonds voor Slachtoffers van het Internationaal Strafhof financieel steunen.
	Financiële steun.
	België leverde een bijdrage van €30.000 aan het fonds in 2024.

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid

6. Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.

6.a Het personeel informeren over gender mainstreaming.

Gebruikte informatiemiddelen.

In 2024 werden verschillende initiatieven ondernomen om de LGBTQIA+ gemeenschap te ondersteunen. Op de Internationale Dag tegen Holebifobie en Transfobie (IDAHOT) werden er regenboogvlaggen opgehangen aan verschillende gebouwen van de FOD Justitie. Hiermee wil de FOD Justitie aantonen zich blijvend in te zetten voor de strijd tegen elke vorm van discriminatie, haat of geweld tegen LGBTQIA+ personen.

Daarnaast namen we met onze brochure 'LGBTQIA+ op de werkvloer' deel aan de Brussels Pride om onze steun aan de gemeenschap te betuigen en onze inzet rond LGBTQIA+ in de kijker te zetten.

Bovendien lanceerden we op 21 maart 2024, de dag tegen racisme en discriminatie, ons project 'Geen groen? Niet doen!'. Dit is het sensibiliserend beleid rond (on)gewenst gedrag, waarin de genderdimensie eveneens is opgenomen. Een brochure, code of conduct, e-learning en onepager werden als documentatie gecommuniceerd naar de medewerkers. Om het project extra onder de aandacht te brengen, werden verschillende gadgets met verwijzing naar het project uitgedeeld aan de medewerkers van de FOD Justitie.

7. De kennis over de genderdimensie bij het personeel stimuleren.

7.c De genderdimensie integreren in de opleidingen voor het personeel dat vertrekt op vredesmissie en civiele crisisbeheersingsmissie.

Opleidingen die de genderdimensie integreren.
Aantal en aandeel vrouwen en mannen dat de opleiding gevolgd heeft.

Opleiding:

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
3	1	75%	25%

8.	**Genderexpertise ontwikkelen, beheren en uitwisselen.**
8.a	Genderexperten in de departementen voorzien en opleiden.
	Experten die werden voorzien en gevormd.
	Op dit moment is er nog geen specifieke functie van coördinator gender mainstreaming vastgesteld binnen de FOD Justitie. Binnen de organisatie is er geen aparte coördinatiestructuur voor genderkwesties. Momenteel wordt er onderzoek verricht naar diverse mogelijkheden om een team samen te stellen die zich toelegt op informatie rond gender en gendermainstreaming en het coördineren van projecten en acties hieromtrent binnen de organisatie.

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld

16. De aandacht vestigen op het fenomeen van seksueel en gendergerelateerd geweld.

16.a. Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.

Ondernomen interventies.
Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024.

23. Bestrijden van mensenhandel.

23.b Hulp en begeleiding aanbieden aan de slachtoffers van mensenhandel in België.

Instrumenten voor hulp en begeleiding.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024.

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die een verblijfsvergunning hebben verkregen.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Vergunning	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Bijlage 15				
Afgifte attest van immatriculatie				
Verlenging attest van immatriculatie				
Afgifte BIVR tijdelijk				
Verlenging BIVR tijd				
Afgifte onbeperkt				
Totaal				

Aantal en aandeel slachtoffers van mensenhandel die werden beschermd.

Geen specifieke informatie beschikbaar voor 2024.

2024	Aantal		Aandeel (%)	
Type	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
Economisch				
Prostitutie				
Mensensmokkel				
Divers				
Bedelarij				
Totaal				

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten

24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**
24.a	Een en actief rekruteringsbeleid voeren, de evolutie in de aanwerving van vrouwen analyseren en het rekruteringsbeleid aanpassen op basis van deze analyse.
	Ondernomen acties binnen het rekruteringsbeleid om vrouwen aan te trekken. Aandeel mannen – vrouwen onder de diplomaten, posthoofden, de consuls, de attachés ontwikkelingssamenwerking, de militairen, de geïntegreerde politie en de magistratuur.
	Om personen van de LGBTQIA+ gemeenschap aan te trekken tot onze organisatie, hebben we, samen met andere FOD's, deelgenomen aan de Brussels Pride om onze LGBTQIA+ initiatieven in de kijker te zetten. Specifiek voor vrouwen werden geen extra rekruteringsacties ondernomen, gezien onze cijfergegevens aangeven dat het percentage vrouwen binnen onze FOD toereikend is. Hierdoor hebben we de focus in 2024 gelegd op andere diversiteitsthematieken, zoals handicap.
25.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen internationale organisaties.**
25.a	Aanmoedigen en ondersteunen van vrouwelijke kandidaturen voor internationale organisaties.
	Aanmoedigings- en ondersteuningsacties.
	In 2024 werden geen gerichte maatregelen genomen om vrouwelijke kandidaten aan te moedigen of te ondersteunen bij hun kandidatuur voor civiele missies of detacheringen naar internationale organisaties. Bovendien heeft men intern beslist om sinds medio 2024 aanvragen voor deelname aan internationale detacheringen of civiele missies strenger te evalueren, verwijzend naar het personeelstekort. Omwille van die reden werden geen specifieke aanmoedigingsacties ondernomen.
26.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen in het kader van vredesmissies, civiele crisisbeheersingsmissies en verkiezingswaarnemingsmissies.**
26.b	Aanmoedigen van vrouwen om zich kandidaat te stellen voor civiele crisisbeheersingsmissies.
	Aanmoedigingsacties.
	In 2024 werd er bewust voor gekozen om geen specifieke inspanningen te leveren om vrouwen extra aan te moedigen zich kandidaat te stellen voor civiele missies. Enerzijds doordat aanvragen voor deelname aan deze missies met extra aandacht worden geëvalueerd, rekening houdend met het huidige personeelstekort en anderzijds door het feit dat vrouwen momenteel al goed vertegenwoordigd zijn en de meerderheid vormen onder de gedetacheerden van Justitie. Door deze balans te respecteren, is de focus gelegd op het aantrekken van een diverse groep kandidaten, met aandacht voor het versterken van de algemene expertise en competenties binnen de missies.
	Aantal en aandeel mannen en vrouwen bijgedragen aan civiele crisisbeheersingsmissies.

Aantal		Aandeel (%)	
Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen
3	2	60%	40%

<table>
<tr><td>26.c</td><td>Streven naar een betere vertegenwoordiging van vrouwen in de ‘basic generic training’ voorafgaand aan de uitzending voor een civiele crisisbeheersingsmissie.</td></tr>
<tr><td></td><td>Ondernomen interventies.</td></tr>
<tr><td></td><td>Er werden geen specifieke maatregelen genomen om vrouwelijke kandidaten actief aan te moedigen of te ondersteunen bij hun deelname aan de voorbereidende opleiding BGT. Sinds medio 2024 worden aanvragen voor deelname aan deze opleiding echter met extra aandacht geëvalueerd, rekening houdend met het huidige personeelstekort. Daarnaast onderhouden we regelmatig overleg met het Egmont Instituut, dat de BGT-opleiding organiseert, waarbij we consequent het belang van genderdimensies in de opleidingsonderdelen benadrukken en aanmoedigen.</td></tr>
<tr><td></td><td>Aantal en aandeel mannen en vrouwen die deelgenomen hebben aan de ‘basic generic training’.</td></tr>
<tr><td></td><td>
<table>
<tr><th colspan="2">Aantal</th><th colspan="2">Aandeel (%)</th></tr>
<tr><th>Vrouwen</th><th>Mannen</th><th>Vrouwen</th><th>Mannen</th></tr>
<tr><td>3</td><td>1</td><td>75%</td><td>25%</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>26.e</td><td>Op internationaal niveau pleiten voor de participatie van een groter aantal vrouwen, met inbegrip van lokaal aangeworven vrouwen, in vredesmissies en civiele crisisbeheersingsmissies.</td></tr>
<tr><td></td><td>Ondernomen interventies.</td></tr>
<tr><td></td><td>Er werden geen specifieke maatregelen genomen om vrouwelijke kandidaten actief aan te moedigen of te ondersteunen bij hun deelname aan de voorbereidende opleiding BGT. Daarnaast worden sinds medio 2024 aanvragen voor deelname aan deze opleiding met extra aandacht geëvalueerd, rekening houdend met het huidige personeelstekort.</td></tr>
</table>

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda	
29.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Het vierde NAP werd op 25 februari 2022 aan de Ministerraad voorgesteld en bestrijkt de periode 2022-2026.
29.c	Goede praktijken, aanbevelingen en ‘lessons learned’ verspreiden en overnemen.
	Ondernomen interventies.
	De rapportage wordt breed binnen de organisatie verspreid, zodat alle entiteiten toegang hebben tot relevante informatie en inzichten. Dit bevordert niet alleen de transparantie, maar stelt de verschillende afdelingen ook in staat om inspiratie te putten uit de werkwijzen, initiatieven en best practices van andere departementen. Door deze uitwisseling van kennis en ervaringen wordt samenwerking gestimuleerd.

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP	
34.	**De uitvoering van het NAP coördineren.**
34.a	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.
	De FOD Justitie nam actief deel aan de verschillende taskforcebijeenkomsten en was vertegenwoordigd bij alle relevante besprekingen. Dit omvatte onder andere de voorbereidende vergaderingen in aanloop naar de middenveldconsultatie over het Nationaal Actieplan (NAP) en de reeds ondernomen acties. Door deze betrokkenheid leverde de FOD Justitie een bijdrage aan de beleidsvorming en de coördinatie van de geplande initiatieven.
35.	**Het Parlement informeren.**
35.a.	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	De jaarlijkse rapportagematrix over de uitvoering van het Nationaal Actieplan (NAP) voor het jaar 2024 werd op 14 februari overgedragen aan het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, dat fungeert als de coördinerende actor voor het NAP. Deze rapportage biedt een gedetailleerd overzicht van de genomen maatregelen, de geboekte vooruitgang en de resterende uitdagingen binnen het kader van het actieplan. Door deze gestructureerde rapportering wordt niet alleen de opvolging van de beleidsmaatregelen gewaarborgd, maar wordt ook bijgedragen aan een transparante en doeltreffende coördinatie van het nationale beleid op dit terrein.
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijk middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen
	In het kader van de uitvoering van het Nationaal Actieplan (NAP) inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid werd op 8 oktober 2024 een middenveldconsultatie georganiseerd met diverse partners uit het maatschappelijk middenveld. Dit evenement bood een platform voor een constructieve dialoog tussen beleidsmakers en genderexperts over de implementatie van België's vierde NAP. De bijeenkomst bracht vertegenwoordigers van verschillende middenveldorganisaties samen en faciliteerde een uitwisseling van inzichten en best practices. Door deze samenwerking werd de netwerking binnen de in België beschikbare genderexpertise versterkt en werd de betrokkenheid van het middenveld bij het beleid verder verankerd. Dit overlegmoment draagt bij aan een transparante en inclusieve opvolging van de acties binnen het NAP.

Gelijke Kansen

Op internationaal niveau speelde het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (Instituut) zowel een coördinerende als ondersteunende rol, en volgde het verschillende Belgische interventies op. Zo co-coördineerden het Instituut en de FOD Buitenlandse Zaken, in samenwerking met de federale, gemeenschaps- en gewestelijke partners, de *Belgian position paper* voor de 68ste sessie van de ***Commision on the Status of Women* (CSW68),** leverde het input voor de onderhandelingen en woonde deze bij. In het kader van het **Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie** coördineerde België ook een *EU High-Level Side Event 'Harnessing Social Protection to Tackle Poverty and Empower Women and Girls'* tijdens deze CSW. Verder stuurde België in december ook zijn antwoord naar het **CEDAW-Comité**, in antwoord op hun verzoek voor follow-up informatie na de presentatie door België van zijn achtste periodieke verslag aan het Comité in 2022.

Verder werden er acties ondernomen ter voorbereiding van **Beijing+30 (2025).** In het kader van zijn deelname aan de Conferentie op 21 en 22 oktober, georganiseerd door de Economische Commissie voor Europa van de Verenigde Naties (VN/ECE) en gewijd aan de regionale evaluatie van Beijing+30, herinnerde België in zijn toespraak bijvoorbeeld aan het belang van het engagement voor gendergelijkheid in een periode van crisis en backlash, aan seksuele en reproductieve rechten als integraal onderdeel van de mensenrechten en aan de fundamentele rol van het maatschappelijk middenveld. In het kader van de opvolging van de toepassing van het **Verdrag van Istanbul** nodigde de Groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (GREVIO) van de Raad van Europa België uit om deel te nemen aan de eerste evaluatieronde. Daartoe werd in maart 2024 een vragenlijst verzonden en als coördinerend orgaan voor de Conventie van Istanbul werkte het Instituut samen met alle betrokken belanghebbenden aan de voorbereiding van het antwoord hierop en diende het verslag in september 2024 in.

2024 zag een grote uitwisseling van expertise. Zo nam het Instituut bijvoorbeeld deel aan een vergadering van het ***EU Network on Prevention of Gender-Based and Domestic Violence*** om goede praktijken uit te wisselen over de preventie van gendergerelateerd geweld en presenteerde het Instituut, op uitnodiging van Enabel, het nationale kader voor de bestrijding van digitaal geweld op een conferentie in het kader van **het BASMA-project** in Rabat, Marokko. Ook **bilateraal** wisselde het Instituut expertise uit. Er werden onder andere twee delegaties ontvangen, waar respectievelijk discriminatie en geweld op de werkvloer alsook geweld tegen vrouwen werden besproken. Daarnaast nam het Instituut actief deel aan relevante werkgroepen en comités. België nam deel aan een **deskundigenwerkgroep van GEC/PC-eVIO** over door technologie gefaciliteerd geweld tegen vrouwen en meisjes en het Instituut zetelde op nationaal niveau in de '**Adviesraad Gender en Ontwikkeling'** en de **Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid**'. De uitvoering van de **Wet Gender mainstreaming** werd verder ondersteund, onder andere via de deelname aan werkgroepen en bilaterale bijeenkomsten.

Ter ondersteuning van **seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR)** nam België het voorzitterschap op van de werkgroep gender en gezondheid binnen de ***Advisory Comitte on Equal Opportunities between women and men***. Tijdens dit voorzitterschap heeft België in haar rol van voorzitter van de werkgroep aanbevolen om toegang tot SRGR te vrijwaren en meer te investeren in onderzoek naar gezondheidsaandoeningen gelinkt aan SRGR. Ook streefden de staatssecretaris voor Gendergelijkheid en het Instituut in het kader van de **CSW68** steeds naar sterke taal rond seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de Belgische en Europese posities, de Belgische tussenkomsten en de onderhandelingen over de *agreed conclusions*.

Het Instituut heeft in 2024 opnieuw ingezet op **sensibiliseringswerk rond de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid en het NAP**, door middel van financiële ondersteuning van de **verzetsnamiddag** op 30 mei die werd georganiseerd door de Vrouwenraad. Dit evenement belichte de rol en ervaringen van vrouwen die zich tijdens de Tweede Wereldoorlog verzet hebben tegen de Duitse bezetting en het oorlogsgeweld. Ook werd er in 2024 verder ingezet op **onderzoek**. Zo werden de resultaten van zowel een onderzoeksproject dat peilde naar het voorkomen van anti-genderbewegingen in België, alsook de resultaten van een analyse over de vertegenwoordiging van vrouwen binnen posten betrokken bij de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda, voorgesteld aan respectievelijk het middenveld en de relevante federale departementen.

DOELSTELLING 1: Bevorderen van de implementatie van het internationaal normatief kader	
1.	**Verzekeren dat verdragen die de verbetering van de situatie van vrouwen en hun 'empowerment' beogen gerespecteerd worden genomen.**
1.a.	In België de internationale verdragen die de rechten van vrouwen verzekeren toepassen.
	Periodieke rapportering over CEDAW.
	In 2022 verdedigde België zijn achtste periodieke verslag voor het **CEDAW-Comité** in het kader van de constructieve dialoog. Het comité verzocht om binnen twee jaar na de goedkeuring van de slotopmerkingen informatie te verstrekken over de aanbevelingen in paragraaf 14b (toegang tot de rechter), 24b (seksuele en reproductieve rechten van vrouwen met een handicap), 26a (opvanghuizen voor slachtoffers van geweld) en 44e (arbeidsomstandigheden van huishoudelijk personeel). België heeft **zijn antwoord in** december ingediend.
	Opvolgen relevante vragenlijsten en rapportagevragen.
	In het kader van de voorbereidingen voor **Beijing+30 (2025)** heeft België zijn **verslag** opgesteld en gereageerd op de **enquête** op basis van de vragenlijst van UN Women en daarbij het maatschappelijk middenveld geraadpleegd.
	Opvolging van de uitvoering van het Verdrag van Istanbul.
	In het kader van de opvolging van de toepassing van het Verdrag van Istanbul nodigde de **Groep van deskundigen inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld van de Raad van Europa (GREVIO)** België uit om deel te nemen aan de eerste evaluatiecyclus "*Building trust by delivering support, protection and justice*". Daartoe werd in maart 2024 een vragenlijst verstuurd over de veranderingen en evoluties sinds de voltooiing van de basisevaluatieprocedure. Als coördinerend orgaan van het Verdrag van Istanbul heeft het Instituut samengewerkt met alle betrokken stakeholders om het antwoord voor te bereiden dat aan GREVIO moest worden voorgelegd. In september 2024 diende het Instituut het **verslag** in.
1.b	Actief blijven optreden binnen het kader van de VN (Algemene Vergadering, de CSW, de Mensenrechtenraad, ….) om vrouwenrechten op de voorgrond te plaatsen, vooral in landen in een situatie van (post-)conflict.
	Acties VN (CSW, Mensenrechtenraad, …).
	De **68e sessie van de CSW** had als prioritair thema: "*Accelerating the achievement of gender equality and the empowerment of all women and girls by addressing poverty and strengthening institutions and financing with a gender perspective*". Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen co-coördineerde de Belgische positie voor deze sessie en leverde input voor de onderhandelingen (over het Europese standpunt, opening statement en de overeengekomen conclusies/agreed conclusions). Het Instituut nam ook deel aan het overleg met het middenveld om het ontwerp van de Belgische *Position Paper* mee voor te stellen. In het kader van het Belgisch voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie coördineerde België zowel het EU High-Level Side Event *'Harnessing Social Protection to Tackle Poverty and Empower Women and Girls*' alsook het *informal EU Ministerial breakfast*. Het EU *side event* focuste op hoe tewerkstelling en sociale beschermingssystemen moeten inspelen op de specifieke noden en kwetsbaarheden van vrouwen en meisjes en de nood om

	rekening te houden met intersectionaliteit, met de behoeften en situaties van alle vrouwen, ook diegenen die te maken hebben met meervoudige en ongelijke behandeling. De staatssecretaris voor Gendergelijkheid naam deel als panellid aan een *side event* getiteld "*Sexual Violence: Strengthening institutions to eradicate barriers to justice for women and girls with disabilities*", die door de regeringen van Costa Rica en Colombia, Equality Now en UNFPA LACRO werd georganiseerd. In het kader van zijn deelname aan de Conferentie op 21 en 22 oktober, georganiseerd door de Economische Commissie voor Europa (UNECE) en gewijd aan de regionale herziening van **Beijing+30**, herinnerde België in zijn tussenkomst aan het belang van de inzet voor gendergelijkheid in een periode van crisis en backlash, aan seksuele en reproductieve rechten als integraal onderdeel van de mensenrechten en aan de fundamentele rol van het maatschappelijk middenveld. België organiseerde bij deze gelegenheid ook een *side event* getiteld "*Advancing women's rights at the workplace in a changing world of work*", in samenwerking met de vertegenwoordigers van Canada en Montenegro en de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).
2.	**De positie van vrouwen en meisjes bevorderen, in het bijzonder in de landen die zich in een fragiele situatie bevinden.**
2.c	Expertise aanbieden en deelnemen aan het uitwisselen van goede praktijken.
	Geleverde steun.
	Op 6 november ontving België een **Marokkaanse delegatie** rond discriminatie en geweld op het werk. België ontving een **delegatie uit Australië** om te praten over geweld tegen vrouwen, met inbegrip van feminicide, digitaal geweld en seksueel geweld. De delegatie bezocht ook het ZSG in Brussel. België werd door **de Britse ambassade** uitgenodigd om deel te nemen aan een policy exchange over digitaal geweld. In het kader van een proefproject gesteund door de Raad van Europa met als titel "***Combating digital and sexual violence against women in Bosnia and Herzegovina***", presenteerde België het Belgische beleid ter bestrijding van digitaal geweld en nam het deel aan een paneldiscussie over de definitie van instemming in seksueel strafrecht tijdens een peer-to-peer event op 23 oktober. België nam deel aan een **conferentie georganiseerd door UNECE en de Albanese regering** op 24 september met als titel "*Effective Institutional Mechanisms for the Advancement of Gender Equality and Women's Empowerment: Charting the Future 30 Years after Beijing*". Op uitnodiging van Enabel presenteerde het Instituut het nationale kader voor de bestrijding van digitaal geweld op een conferentie in het kader van het **BASMA-project** in Rabat in Marokko. België nam deel aan een **expertenwerkgroep van GEC/PC-eVIO** over door technologie gefaciliteerd geweld tegen vrouwen en meisjes.

	Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen nam in 2024 deel aan de vergadering van het ***EU Network on Prevention of Gender-Based and Domestic Violence,*** dat vertegenwoordigers van de EU-lidstaten samenbracht om goede praktijken uit te wisselen over de preventie van gendergerelateerd geweld. Verder nam het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen deel aan een seminarie voor wederzijds leren rond daderhulpverlening, dat werd georganiseerd door de **Europese Commissie** in het kader van het *EU Mutual Learning Programme in Gender Equality*.
3.	**Het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes verzekeren.**
3.b	Alle landen oproepen het respect voor seksuele en reproductieve gezondheid en rechten van vrouwen en meisjes te waarborgen en deze rechten verdedigen op het internationaal niveau.
	Ondernomen interventies en verleende expertise.
	België nam het voorzitterschap op van de werkgroep gender en gezondheid binnen de ***Advisory Comitte on Equal Opportunities between women and men***. Tijdens dit voorzitterschap bleef België oproepen tot het respecteren van seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) van vrouwen en meisjes binnen de EU en alle lidstaten. Zo heeft België in haar rol van voorzitter van de werkgroep aanbevolen om toegang tot SRGR te vrijwaren en meer te investeren in onderzoek naar gezondheidsaandoeningen gelinkt aan SRGR. In het kader van de **CSW** streeft het Instituut steeds naar sterke taal rond seksuele en reproductieve gezondheid en rechten in de Belgische en Europese posities, de Belgische tussenkomsten en de onderhandelingen over de *agreed conclusions*.
5.	**Het concept 'gender' verdedigen.**
5.a.	Een analyse maken van de anti-gender bewegingen in België en aanbevelingen voorbereiden om hier tegenin te gaan.
	Uitgevoerde analyse
	Op vraag van de staatssecretaris voor Gendergelijkheid financierde het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen een onderzoeksproject dat peilt naar het voorkomen van **anti-genderbewegingen in België**. De studie werd uitgevoerd door een multidisciplinair team onder leiding van prof. Paternotte (ULB). De resultaten werden voorgesteld aan het middenveld tijdens een studievoormiddag op 30/09/2024. Het **eindrapport** van de studie schetst een beeld van de anti-genderbeweging en zijn ontstaansgeschiedenis, de belangrijkste actoren en de actiemiddelen. Vervolgens zoomt ze in op de Belgische situatie, om tenslotte te eindigen met een analyse van de beweging in Brussel als Europese hoofdstad. Het Instituut gaat in de loop van 2025 aan de slag met de inzichten en zal tools ontwikkelen om de relevante stakeholders verder te sensibiliseren en te ondersteunen.

DOELSTELLING 2: Integreren van de genderdimensie in de Belgische acties rond conflict, vrede en veiligheid	
6.	**Verzekeren dat in alle departementen rekening wordt gehouden met de verschillende noden van vrouwen en mannen en met de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, en de transversaliteit van gender, zoals vermeld in de wet op ontwikkelingssamenwerking.**
6.c	De departementen ondersteunen in de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming.
	Geleverde steun.
	Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen ondersteunde de uitvoering van de Wet Gender mainstreaming, onder andere via de deelname aan werkgroepen en bilaterale bijeenkomsten en de uitwerking van ondersteuningsinstrumenten.

DOELSTELLING 3: Strijden tegen alle vormen van geweld ten aanzien van vrouwen en meisjes, in het bijzonder seksueel geweld	
16.	**De aandacht vestigen op het fenomeen van seksueel en gendergerelateerd geweld.**
16.a	Op het politieke en operationele niveau prioriteit geven aan en sensibiliseren rond de strijd tegen alle vormen van geweld tijdens en na gewapende conflicten, met bijzondere aandacht voor seksueel geweld.
	Ondernomen interventies.
	Geen specifieke acties ondernomen in 2024.
	Steun voor resoluties, adviezen of aanbevelingen.
	Geen specifieke acties ondernomen in 2024.

DOELSTELLING 4: Bevorderen van de deelname van vrouwen aan besluitvorming inzake vrede en veiligheid en de preventie, beheer en oplossing van conflicten	
24.	**Toezien op een betere vertegenwoordiging van vrouwen binnen de federale administraties.**
24.b	Een analyse maken van goede praktijken in het buitenland met betrekking tot de vertegenwoordiging van vrouwen in overheidsdiensten betrokken bij de Vrouwen, Vrede en Veiligheidsagenda.
	Uitgevoerde analyse.
	Op vraag van de staatssecretaris voor Gendergelijkheid besteedde het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen in 2022 een analyse uit over de vertegenwoordiging van vrouwen binnen posten betrokken bij de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda. Het doel was te beschikken over goede praktijken en aanbevelingen rond de vertegenwoordiging van vrouwen in de volgende 5 posten die betrokken zijn bij de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda: - de diplomatie; - het leger; - de politie; - de civiele crisisbeheersingsmissies; - de vredesmissies De analyse werd eind 2022 afgerond en in de loop van 2023 werd het onderzoeksdocument gefinaliseerd. Het onderzoek werd in 2024 intern gedeeld met en gepresenteerd aan de relevante departementen (FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, het Ministerie van Defensie, de FOD Binnenlandse Zaken en de FOD Justitie).

DOELSTELLING 5: Ondersteunen van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda	
29.	**Toepassen van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid op het Belgisch federaal niveau en uitvoeren van het NAP.**
29.a	Opstellen van een Belgisch NAP voor de toepassing van de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid.
	Aannemen van het NAP.
	Het vierde Nationaal Actieplan werd op 25 februari 2022 aan de Ministerraad voorgesteld en bestrijkt de periode 2022-2026.
29.b	Steun verlenen aan de administraties en strategische cellen via het aanbieden van expertise met betrekking tot gender.
	Verleende expertise.
	Twee leden van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen zetelen in de '**Adviesraad Gender en Ontwikkeling'**, respectievelijk als lid en als plaatsvervangend lid.
29.c	Goede praktijken, aanbevelingen en '*lessons learned*' verspreiden en overnemen.
	Ondernomen interventies.
	Tijdens de vier vergaderingen van de Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' deelden de leden hun *lessons learned* met elkaar.
30.	**Sensibiliseren van de betrokken actoren en het Belgische publiek.**
30.b	In België sensibilisering voorzien rond de resoluties inzake vrouwen, vrede en veiligheid en het NAP.
	Sensibiliseringsacties.
	Het Instituut zette zijn samenwerking voort met organisaties die de resoluties inzake Vrouwen, Vrede en Veiligheid ondersteunen en die pleiten voor de concrete uitvoering hiervan. Het Instituut ondersteunde financieel de **verzetsnamiddag** op 30 mei die werd georganiseerd door de Vrouwenraad. Dit evenement belichtte de rol en ervaringen van vrouwen die zich tijdens de Tweede Wereldoorlog verzet hebben tegen de Duitse bezetting en het oorlogsgeweld.
	Budgetlijn voor eigen acties voorzien.
	De budgetlijn 'Uitvoering engagement NAP Resolutie 1325' werd opnieuw voorzien in het budget 2024 van het Instituut en werd gebruikt voor de uitvoering van de hierboven beschreven acties alsook voor het overleg met parlement en maatschappelijk middenveld dat op 8 oktober plaatsvond. Verschillende organisaties die structurele werkingssubsidies krijgen van het Instituut werken ook rond het thema 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid' en/of thema's die hieraan gekoppeld zijn. Daarnaast voorzag het Instituut in het kader van dit Nationaal Actieplan ook de financiering voor de studie die vermeld werd in 5.a.

DOELSTELLING 6: Opvolgen en monitoren van de uitvoering van de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda en het NAP	
34.	**De uitvoering van het NAP coördineren**
34.a	Twee keer per jaar bijeenkomen om de uitvoering van het NAP te bespreken.
	Aantal bijeenkomsten van de taskforce VVV.
	In 2024 werden er vier bijeenkomsten georganiseerd van de Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid'. Tijdens deze bijeenkomsten werd informatie uitgewisseld over de uitvoering van het NAP alsook de aanbevelingen besproken die uit het *mid-term review* met het middenveld en parlement naar voren kwamen (zie punt 36.a.).
35.	**Het Parlement informeren.**
35.a	Jaarlijks rapporteren over de uitvoering van het Nationaal Actieplan.
	Aan het Parlement overgemaakte rapporten.
	Het Instituut co-coördineerde het rapport van de activiteiten die plaatsvonden in 2023. Het rapport werd op 7 mei aan het parlement overgemaakt.
36.	**Het middenveld informeren en betrekken.**
36.a	Verzekeren van de uitwisseling van informatie, de netwerking van de in België beschikbare genderexpertise en het overleg met het maatschappelijke middenveld, in elk geval in het midden en aan het einde van de periode die het NAP beslaat.
	Organisatie van twee evenementen van rapportering en overleg. Aantal middenveldorganisaties dat heeft deelgenomen.
	Zoals voorzien in actie 36 van dit Actieplan, organiseerde de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp van FOD Buitenlandse Zaken een ***mid term review***, in samenwerking met het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, de Federale Overheidsdiensten Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken, Defensie, Justitie en Ontwikkelingssamenwerking. Deze vond plaats op **8 oktober** en had tot doel de uitvoering van het Belgisch Nationaal Actieplan tot op heden (2022-2024) te evalueren, evenals overleg tussen overheidsdiensten, federaal parlement, adviesorganen en het maatschappelijk middenveld over mogelijkheden om de uitvoering van het Actieplan verder te versterken. Er werd een panel 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid: een internationaal perspectief – uitdagingen en prioriteiten' voorzien, alsook gesprekken met vertegenwoordigers van de Belgische overheid en verschillende werkgroepen. De werkgroep 'Gender mainstreaming' werd door het Instituut voorgezeten. De **aanbevelingen** die hieruit naar voren kwamen, werden vervolgens besproken tijdens twee extra vergaderingen van de Belgische Taskforce 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid'.

3. Bijlagen

Bijlage 1: Afkortingen

Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

Bijlage 1: Afkortingen

ACOS Ops&Trg: Stafdepartement Operaties en Training van het Ministerie van Landsverdediging
ACOS Strat: Stafdepartement Strategie van het Ministerie van Landsverdediging
ANGS: Actoren van de Niet-Gouvernementele Samenwerking
APEFE: Association pour la Promotion de l'Education et de la Formation à l'Etranger (Organisatie voor de bevordering van het Onderwijs en de Opleiding in het Buitenland)
APMBC: Anti-Personnel Mine Ban Convention (Verdrag inzake het verbod op antipersoonsmijnen)
ASF: Avocats Sans Frontières (Advocaten Zonder Grenzen)
ATT: Arms Trade Treaty (Wapenhandelsverdrag)
BGV: Bevel Grondgebied te Verlaten
BIVR: Bewijs van Inschrijving in het Vreemdelingenregister
B.S.: Belgisch Staatsblad
BGT: Basic Generic Training
BTC: Belgische Technische Coöperatie
BTWC: Biological and Toxin Weapons Convention (Verdrag Biologische en Toxinewapens)
CAW: Centrum Algemeen Welzijnswerk
CCM: Convention on Cluster Munitions (Verdrag rond Clustermunitie)
CCW: Convention on Certain Conventional Weapons (Verdrag inzake bepaalde conventionele wapens)
CD: Conference on Disarmament (Conferentie over Ontwapening)
CEDAW: Convention on the elimination of all forms of discrimination against women (Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen
CEFOTRAR: Centre de Formation des Travailleurs Rwandais
CGVS: Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen
CIMIC: Civil Military Co-operation (Burgerlijk-militaire samenwerking)
CSW: Commission on the Status of Women (Commissie voor de Status van de Vrouw)
CWV: Conventionelewapensverdrag
CTED: Counter-Terrorism Committee Executive Directorate
CVE: Countering Violent Extremism (Bestrijden van geweldadig extremisme)
CWC: Chemical Weapons Convention (Verdrag Chemische Wapens)
DDR: Disarmament, Demobilization and Reintegration (Ontwapening, Demobilisatie en Re-integratie)
DG Com: Algemene Directie Communicatie van het Ministerie van Landsverdediging
DGD: Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
DG HR: Algemene Directie Human Resources van het Ministerie van Landsverdediging
DG JUR: Algemene Directie Juridische Steun en Bemiddeling van het Ministerie van Landsverdediging
DG MR: Algemene Directie Material Resources van het Ministerie van Landsverdediging

DRC: Democratische Republiek Congo
DVZ: Dienst Vreemdelingenzaken
EASO: European Asylum Support Office (Europees Ondersteuningsbureau voor Asielzaken)
EEAS: European External Action Service (Europese Dienst voor Extern Optreden)
Enabel: Belgisch ontwikkelingsagentschap
EU: Europese Unie
FAO: United Nations Food and Agriculture Organization (Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties)
Fedasil: Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers
FEDPOL: Federale Politie
FOD: Federale Overheidsdienst
GAP II: EU Gender Action Plan II 2016-2020(het tweede Gender Actieplan van de EU)
GENAD: Gender Advisor
GFP: Gender Focal Point
GREVIO: Expertengroep inzake de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huishoudelijk geweld van de Raad van Europa
GVDB: Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid
IAO: Internationale Arbeidsorganisatie
IGA: Inkomens generende activiteiten
IGVM: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen
ISP: Indicatief Samenwerkingsprogramma
LOI: Lokaal Opvanginitiatief
MC: Military Committee (Militair Comité)
MINUSMA: United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
MRR: Mensenrechtenraad
NAP: Nationaal Actieplan
NAVO: Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NCGP: NATO Committee on Gender Perspectives
NGA: Niet-gouvernementele actor
NGO: Niet-gouvernementele organisatie
OCAD: Orgaan voor de Coördinatie van de Analyse van de Dreiging
OESO: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVSE: Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa
PBC: Peacebuilding Commission (Commissie Vredesopbouw)
RSM: Resolute Support Mission van de NAVO in Afghanistan
SRGR: Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten
SRVN: Speciale Rapporteur van de Verenigde Naties
SSR: Security Sector Reform (Hervorming van de veiligheidssector)
SVSG: Speciale Vertegenwoordiger-ster van de Secretaris-generaal
UNDP: United Nations Development Programme (VN Ontwikkelingsprogramma)

UNFPA: United Nations Population Fund (VN Bevolkingsfonds)
UN-Habitat: United Nations Human Settlements Programme (VN Programma voor Menselijke Nederzettingen)
UNHCR: Office of the United Nations High for Refugees (Bureau van de Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen)
UNICEF: United Nations Children's Fund (Kinderfonds van de Verenigde Naties)
UNPoA: United Nations Programme of Action on Small Arms and Light Weapons (Actieprogramma van de Verenigde Naties over Kleine en Lichte Wapens)
UNRWA: United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (Vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties die zich richt op hulp en ontwikkeling van de Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten)
UNSCR: United Nations Security Council Resolution (Resolutie van de VN-Veiligheidsraad)
UN Women: United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (Entiteit van de Verenigde Naties voor Gendergelijkheid en de Empowerment van Vrouwen)
UPR: Universal Periodic Review (Universeel Periodiek Onderzoek)
VGV: Vrouwelijke Genitale Verminking
VN: Verenigde Naties
VNAV: VN Algemene Vergadering
VNVR: VN-Veiligheidsraad
VNVRR: VN-Veiligheidsraadresolutie
VVV: Vrouwen, Vrede en Veiligheid
WVP: Wereldvoedselprogramma

Bijlage 2: Documenten rond de Vrouwen, Vrede en Veiligheid Agenda

1. Verenigde Naties

- VNVRR 1325
  http://www.undocs.org/S/RES/1325(2000)
- VNVRR 1820
  http://www.undocs.org/S/RES/1820(2008)
- VNVRR 1888
  http://www.undocs.org/S/RES/1888(2009)
- VNVRR 1889
  http://www.undocs.org/S/RES/1889(2009)
- VNVRR 1960
  http://www.undocs.org/S/RES/1960(2010)
- VNVRR 2106
  http://www.undocs.org/S/RES/2106(2013)
- VNVRR 2122
  http://www.undocs.org/S/RES/2122(2013)
- VNVRR 2242
  http://www.undocs.org/S/RES/2242(2015)
- VNVRR 2467
  https://www.undocs.org/S/RES/2467(2019)
- VNVRR 2493
  https://www.undocs.org/S/RES/2493(2019)
- Women and peace and security. Report of the Secretary-General on the indicators to monitor the implementation of Security Council resolution 1325 (2000)
  http://www.undocs.org/S/2010/173

- Preventing Conflict, Transforming Justice, Securing the Peace. A Global Study on the Implementation of United Nations Security Council resolution 1325
  http://wps.unwomen.org/pdf/en/GlobalStudy_EN_Web.pdf

2. Europese Unie

- EU Strategic Approach to Women, Peace and Security
  https://www.consilium.europa.eu/media/37412/st15086-en18.pdf

- EU Action Plan on Women, Peace and Security (WPS) 2019-2024
  https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11031-2019-INIT/en/pdf

3. België

- Vrouwen, Vrede en Veiligheid – Belgisch Nationaal Actieplan voor de implementatie van VN Veiligheidsraadresolutie 1325 (2009-2012):
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/vrouwen_vrede_en_veiligheid_belgisch_nationaal_actieplan_voor_de_implementatie_van_vn

- Belgisch Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid': Stand van zaken – December 2011:
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/belgisch_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_en_veiligheid_stand_van_zaken

- Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering Van VN-Veiligheidsraadresolutie 1325
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013-2016_

- Eerste rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2013-2014
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013-2016_ter_uitvoering_van_vn_veiligheidsraadresolutie_1325_rapportage_2013-2014

- Tweede rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2015
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013_2016_ter_uitvoering_van_vn

- Derde rapportage aan het Parlement inzake het 'Tweede Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2013-2016), ter uitvoering van VN Veiligheidsraadresolutie 1325' - 2016
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/tweede_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2013_2016_ter_uitvoering_van_vn_0

- Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2017-2021)
  http://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/derde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2017_2021

- Eerste rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2017-2021) - 2017
  https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/rapportage_nap_vvv_2017_compilatie_nl.pdf

- Tweede rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2017-2021) - 2018
  https://igvm-iefh.belgium.be/sites/default/files/rapportage_2018_nap_vvv_-_finaal_nl.pdf

- Derde rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid (2017-2021) – 2019
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/derde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2017_2021_rapportage_2019

- Vierde rapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid (2017-2021) – 2020
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/derde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2017_2021_rapportage_2020

- Eindrapportage aan het Parlement over Derde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid (2017-2021)
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/derde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2017_2021_eindrapportage

- Vierde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2022-2026)
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/vierde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2022_2026

- Eerste rapportage aan het Parlement over Vierde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2022-2026) – 2022
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/vierde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2022_2026_rapportage_2022

- Tweede rapportage aan het Parlement over Vierde Nationaal Actieplan 'Vrouwen, Vrede, Veiligheid' (2022-2026) – 2023
  https://igvm-iefh.belgium.be/nl/publicaties/vierde_nationaal_actieplan_vrouwen_vrede_veiligheid_2022_2026_rapportage_2023